

PANORAMA

Geïllustreerd weekblad met Hollandschen en Maleischen tekst

Onder redactie van
LIEM KOEN HIAN.

Bureau:
STADHUISPLEIN 41

30 Augustus 1935.

Jaargang IX No. 35.

Rondlelik

Het Italiaansch-Ethiopisch conflict brengt voor den zoveelsten keer den Volkenbond op het tapijt. De telegrammen melden herhaaldelijk over hetgeen men in diplomatieke kringen van dat lichaam verwacht. Het conflict zal op 4 September a. s. in een Volkenbondsvergadering worden behandeld en men vraagt zich af of er sancties zullen volgen, wanneer de Volkenbondsvergadering eens tot de conclusie mocht komen dat Italië ongelijk heeft en de agressieve actie van dat land wordt veroordeeld. Men is geneigd om voor „sancties” van den Volkenbond zijn schouders op te halen. Men denkt daarbij aan Mandsjoerije, aan de agressiviteit van Japan in 1931 tegenover China's soevereiniteit gepleegd en aan de veroordeeling door den Volkenbond, na welke veroordeeling echter de sancties geheel uitbleven. Men verwacht dat ook in dit conflict hetzelfde schouwspel zal worden vertoond als vier jaar geleden. En toch meenen wij te kunnen betwijfelen of „men” thans gelijk zal hebben. Men moet niet vergeten dat destijds toen China werd aangevallen en van een paar provincies beroofd door Japan, het belang van de „grooten heeren” van den Volkenbond slechts in zeer zijdelingsch verband betrokken was. Nu, in het Italiaansch-Ethiopisch conflict staan de zaken wat eenigszins anders. Het gaat, naar wordt gezegd, om niet minder dan het behoud van het Britsche Imperium. Het gezag van Engeland als wereldrijk staat op het spel; het belang van Engeland als zoodanig loopt nu een groot gevaar! Ook de koloniale belang-

en van Frankrijk loopen kans in het gedrang te komen, wanneer Italië in Afrika naast zijn tegenwoordige kolonien ook Abessynië onder zijn invloed krijgt. En, aangezien Engeland en Frankrijk de „grooten heeren” zijn van den Volkenbond verkeert die Bond thans in een heel andere positie dan 4 jaren geleden. Vier jaren geleden zou de Bond zich als het ware voor een Aziatisch land gaan opofferen. Nu, in 1935, gaat het om vitale belangen van de machthebbers in dien Bond. Het zou heusch niet gek zijn, als thans voor het eerst sedert het bestaan van den Bond, wij eindelijk eens de sancties zien toepassen die in het Volkenbondspact zijn vermeld

De befaamde Chineesche criticus Dr. Lin Yu-Tang ergert zich over de hoogopstaande stijve kraag in de Chineesche aameskleeding. Dan schrijft hij: „As a matter of fact, nothing is easier than to change this ridiculous fashion. If I had just a thousand dollars to spend, I could easily do it. All I need to do is to hire five fashionable ladies for three days at two hundred dollars each and make them go from Wing On and Sincere's to White-away, Laidlaw's and Lane Crawford's, and take continuous bus rides in the day time, and make rounds of visits to all the cabarets in town at night. In no time you will be hearing Mrs. Chun whispering to Miss Chang, „Do you know what is the latest thing? I saw Mrs. Lee, the wife of the broker, going in a dress without a collar!” To which Miss Chang would reply, „Why I saw Mrs. Bwei at Wing

On's too without a collar!" The logical consequence of the gossip is evident and I bet the Shanghai fashion for women will be changed in three days".

Wij zouden daaraan het volgende willen toevoegen:

Wat Dr. Lin heeft geconstateerd, geldt niet alleen voor vrouwenkleeding.

Ook in politicis gaat het evenzoo. Bijvoorbeeld ergeren menschen zich over het feit, dat een zekere politicus van „gerenommeerde standing", iemand die zich voelt: de meest vooraanstaande Chinees in Nederlandsch Indië etc. etc. (dat etc. etc., dat hoort er bij, weet U, om den nadruk te leggen op de geweldige geweldigheid van den betrokkene; U herinnert zich wel, bij de aanduiding van regeerende vorsten gebeurt dat ook!) zoo gaarne zich op de borst klopt en onder aanroeping van zijn „kake-mojang" (zijn eigen woorden, hoor!) betuigt, dat hij de meest loyale Nederlandsche Onderdaan is van Chineesche origine. Wil men dien man van dat vervelend gedoetje afbrengen, wel, dan kennen wij een goedkoop middel dan dat van Dr. Lin Yu-Tang. Laten de Chineesche-leden-van locale-raden zoo tegen de verkiezingen van den Volksraad maar den mond vol hebben van „wij Chineezen verblijven hier te lande als gasten", van „wij Chineezen in Indië zijn onderdanen van China", van „Leve het dierbare Vaderland!" . . .

Dan zullen wij binnen een minimum van tijd dien „meest loyalen Nederlandschen Onderdaan" het volgende hooren verkondigen:

„Wij vertoeven hier als gasten . . . Omdat wij onderdanen van China zijn, huldigen wij het standpunt, dat wij ons Vaderland niet zullen vergeten". Degeen, die ons niet gelooft, wordt beleefdelijk verzocht om er eens op na te slaan: I. Stenografisch verslag van de openbare vergadering van Chung Hua Hui, gehouden op 4 September 1932 te Batavia p. 2 en II. Orgaan van Chung Hwa Hui Departement Midden Java, September 1934 p. 8 . . .

*

De Sin Tit Po van 26 Augustus maakt melding van een causerie door zekeren Dr. Ir. Tjia Hie An op 24 dezer gehouden voor de Hoa Chiao T'sen Nien Hui te Soerabaja. Of die lezing belangrijk is geweest of niet kunnen wij moeilijk beoordeelen. Wij schrijven er over niet om de causerie zelve doch naar aanleiding van de volgende passage in het verslag:

„.....pada pendenger diberiken kasempetan boeat madjoeken satoe dan laen pertanjaan tentang keadahan di Tiongkok, pertanjaan mana boleh dimadjoeken dalem bahasa jang disoeka, oepama bahasa Blanda, Inggris, Duitsch, Melajoe atawa Tjing-Im.Itoe kasempetan boeat tanja tadinja digoenaken oleh ampat pendenger, masing masing madjoeken pertanja'an dalem bahasa Inggris, Melajoe, Duitsch dan Blanda."

Wij zien hem daar staan, Herr Doctor Ingenieur! Bereid om vragen te beantwoorden en zulks in de vele talen die hij kent. Hollandsch, Engelsch, Duitsch, Maleisch of Chineesch..... Groote Goden, wat een polyglot, wat een geleerd man, wat een wijsheid en kunde bij elkander.

Wij zien hem daar staan, Herr Doctor Ingenieur! Een Indo-Chinees, geboren in het Soerabajaasche, die zijn causerie houdt in het Maleisch en dan zijn publiek duidelijk maakt, — dat publiek bestond evenzoo uit Chineezen, geboren en getogen in Indie, die allen Maleisch verstaan en spreken —, dat hij niets geen bezwaar heeft, dat de vragen in de vijf genoemde talen worden gesteld..... Groote Goden, wat is die vent toch oer. Is dat niet iemand om zoo maar voor te knielen? In extatische bewondering voor wat die man kan en kent?

Bah, het is om er van te kotsen! Dat is nu de geestelijke rijkdom van een Indo-Chineesche academisch-gegradueerde..... Oppas, satce glas bier! Om dat misselijk-makende door te spoelen!

Nationale Crisis en Nationale Eenheid in China

CHANG CHI YUN.

In verband met de ernstige nationale crisis, waarvoor China zich geplaatst ziet, is het probleem van nationale eenheid in de laatste jaren weer actueel geworden. Het mag als bekend worden verondersteld, dat de moeilijkheden die China sinds jaren heeft ondervonden, voornamelijk het gevolg is van het gebrek aan saamhorigheid in het binnenland. De veelvuldige burgeroorlogen en de afzonderlijke regeringen in Noord en Zuid zijn wel de beste bewijzen daarvan. Het vraagstuk is in de laatste jaren, vooral na de Japansche invasie in Manchurije, weer sterk op den voorgrond getreden. Met het recente vertrek van Hu Han Min naar het buitenland laaide de hoop weer op, dat de zoo zeer gewenschte eenheid tusschen Noord en Zuid ten slotte tot stand zou kunnen worden gebracht.

Een optimistisch geluid, in verband met de verwachte eenheid in het binnenland, werd onlangs geuit door den Heer Chang Chi Yun in een artikel in „The Independent Critic”, de Engelsche vertaling waarvan wij in de laatste aflevering van „The People's Tribune” aantreffen.

Wij ontleenen daaraan het volgende:

China ondergaat nu een zeer critieke periode in haar geschiedenis, waarin elk deel van haar nationaal bestaan door buitenlandsche agressie, die in vorige tijden haar gelijke niet heeft, wordt bedreigd. Ofschoon China's grenzen in het Noord-Oosten verschoven zijn van de oevers van de Yalu Rivier tot den Grooten Muur in Shanhaikwan, kan het Noord-oostelijk probleem niet als gedeponereerd, zelfs niet tijdelijk, worden beschouwd. Vrede en rust schijnen in het Noord-westen en Zuid-westen te heerschen, doch eigenlijk zijn er daar ook ernstige en nationaal belangrijke problemen, die op oplossing wachten. Het is geen overdrijving indien gezegd wordt, dat China in dezen tijd de echo's van vijandelijke kreten van alle kanten hoort.

Wanneer men echter een trip door het land onderneemt, dan bemerkt men dat er nog hoopvolle teekenen zijn, vooral in de afwezigheid van een algemeene wanhopige houding van het volk. In het geheele land geeft het volk daarentegen blijken van een vasten wil, terwijl de leiders van alle lagen der samenleving nu ook reeds tot in een voorheen ongekende mate ontwaakt zijn. Een nieuwe geest — een geest van bewustheid — doemt aan den horizon op. Relaties tusschen de Nationale en lokale Regee-

ringen zijn in den laatsten tijd belangrijk verbeterd, en nooit tevoren is de Chineesche literatuur zoo overstromd geweest met verhandelingen en suggesties over nationale redding als nu, die alle evenwel hetzelfde middel aanbeveelt. d.i. de nationale eenheid bevorderen.

De meesten onder ons volk schijnen nu te beseffen dat het verlies van de Noord-oostelijke provincies alleen het gevolg en niet de oorzaak is van de nationale crisis. Met andere woorden, het is alleen een syptoom en niet de oorzaak van een ziekte. De grondoorzaak van China's huidige moeilijkheden ligt in het feit, dat gedurende jaren de nationale eenheid in China zoek is. De voortdurende binnenslandsche oneenigheid en burgeroorlogen hebben de provincies verleerd om samen te werken, terwijl bekwaame en geschikte personen zich op den achtergrond konden houden en China's nationale krachten geen gelegenheid kregen zich zelfs tot het normale, te ontwikkelen. Nominaal is China een groote natie, doch in wezen is het, tot zeer onlangs, in een handjevol kleine zelfstandige staatjes verdeeld, die onverschillig voor elkaar's aangelegenheden bleven en niet in staat waren om elkaar, wanneer het noodig was, te helpen. Dit is de reden waarom Japan en andere buitenlandsche mogendheden niet er toe konden komen om China als een soevereinen staat te respecteeren.

Het meest belangrijke probleem voor China heden ten dage is ontegezeglijk dat van de nationale eenheid. Met het oog op het feit dat China's nationale kracht, in theorie althans, veel grooter is dan die van zijn potentieele vijanden, moet de grootste aandacht geschonken worden aan de ontwikkeling van China's potentieele hulpbronnen met behulp van goedgeschoolde technische experts en moderne methoden, om China's meest gecompliceerde buitenlandsche problemen op te lossen. Deze meening wordt gedeeld door alle Chineesche intellectueelen van dezen tijd, die niet alleen een sterk vertrouwen in China hebben, doch ook een groote hoop voor de toekomst koesteren. Uit dit standpunt bezien mag daarom gezegd worden dat China nu juist de meest hoopvolle periode in zijn geschiedenis binnentreedt.

Laten wij nu nagaan welke de essentieele voorwaarden zijn voor een werkelijke nationale eenheid. Voor welken arbeid moet China zich voorbereiden

om aan de huidige nationale crisis het hoofd te bieden? Volgens 's schrijvers' opinie houdt een werkelijke nationale eenheid drie phazen in, namelijk: geografische eēnheid, materieele eenheid en rasseneenheid. Natuurlijk zijn deze drie phasen onafscheidelijk aan elkaar verbonden, doch om een helder inzicht te krijgen is een analytische studie noodzakelijk.

De voordeelen van een groot land liggen gewoonlijk in zijn vele rijke natuurlijke hulpbronnen en andere groote potentialiteiten. Doch zijn zwakheden zijn te vinden in de natuurlijke moeilijkheden tengevolge van de topografische omstandigheden, die somtijds den nationalen groei, somtijds zelfs de nationale eenheid, verhinderen. Daar heeft men bv. de Yangtze Rivier, een der belangrijkste waterwegen van China, die de drie steden Wuchang, Hankow en Hanyang met elkaar verbindt en benedenstrooms een metropolis van ongeveer negen provinciēen is geworden. Dit is een bewijs van de nuttigheid van een grooten natuurlijken waterweg, wanneer het uitgebreide gebieden onder eenzelfde systeem aan elkaar verbindt. Aan den anderen kant zijn de faciliteiten die de Rivier aanbiedt en de voordeelen die men daarvan kan trekken, echter geenzins hetzelfde in de verschillende provinciēen waardoor het stroomt.

Dit kan ook worden gezegd van de Westelijke Rivier in Zuid China die Kwangtung en Kwangsi verbindt en de Sungari Rivier in het Noord-oosten die een verbinding vormt tusschen de provinciēen Heilungkiang en Kirin. Beide rivieren kunnen door groote stoomschepen bevaren worden, de rest is alleen geschikt voor lokaal verkeer of voor zeilschepen. Men kan de Gele Rivier van Si-Ning tot Paotow in kleine bootjes met den stroom mede goed bevaren, doch in tegenovergestelde richting gaat het zeer moeilijk.

China is rijk aan gebergten en rivieren, die het land in Oostelijke en Westelijke richtingen doorkruisen. Daarom was het verkeer tusschen Zuid en Noord, vóór de ingebruikname van spoorwegen, steeds moeilijk geweest. Doch ook in vroegere tijden besefte men deze handicap reeds. Gedurende de Tsin en Han dynastiēen legde men wegen aan door de Tsin en Pa gebergten, die een verbindingsweg tusschen Si-An en Szechwan vormden. Voorts legde men het Groote Kanaal aan om het vervoer tusschen de Yangtse en de Gele Rivier mogelijk te maken. Het kanaal, die tusschen Hunan en Kwangsi stroomt, was onder de Tsin dynastie aangelegd en verschafte een gemakkelijken doorgang naar Zuid China, terwijl de wegen door Kansu, Siliang en Suchow die gedurende de Han dynastie werden aangelegd, nu nog de voornaamste verbinding vormen

met het Verre Westen. Om de emigratie naar het Zuid-westen te vergemakkelijken werden gedurende de Yuan en Ming dynastieen twee wegen aangelegd, welke toendertijd de voornaamste waren, die de uitgebreide gebieden van het groote keizerrijk met elkaar verbinden. Toen later nieuwe en snellere vervoermiddelen werden uitgevonden, waren de werken, die vroeger als monumenten van groote kundigheid werden beschouwd, tot een handvol onbelangrijke historische gedenkteekenen gereduceerd.

In vergelijking met de Vereenigde Staten is China op dit gebied een zeer achterlijk land. Niettegenstaande het feit, dat China een zesde maal grooter is dan de Vereenigde Staten met een vier maal grootere bevolkingsdichtheid, is de lengte van het spoorwegnet in China alleen een vijf en twintigste deel van dat in de Vereenigde Staten. Voorts is het zeer bedroevend te realiseeren dat, terwijl in dezen tijd de meeste beschaafde landen het honderdjarige bestaan van hun respectievelijke spoorwegen vieren, sommige Chineesche provinciēen zelfs nog geen enkele mijl spoorweg bezitten. Nog bedroevender wordt men, wanneer men bedenkt dat een vervoer per kameel van Paotow naar Lanchow bijvoorbeeld op zijn minst veertig dagen tijd in beslag neemt, terwijl de onkosten tien maal grooter zijn dan per spoor. Het is een welbekend feit dat een trip van Shanghai naar het buitenland veel goedkooper is dan een reis van de kust naar het binnenland van China.

Door de onvoldoende verkeersfaciliteiten is het leven van den doorsnee-landbouwer in China, hetzij in moeilijke, hetzij in voorspoedige jaren, steeds miserabel geweest. Gedurende de goede oogstjaren ontstaat een algemeene daling van de productenprijzen tengevolge van overproductie, aldus een moeilijke situatie creēerend, die het bekende oude gezegde in het leven had geroepen, dat „goede oogsten den toestand voor de boeren moeilijker maken”. Het resultaat van jaren hardwerken is somtijds niet eens voldoende om de verschillende belastingen te betalen. Het is geen zeldzaamheid om in tijden van goede oogsten te hooren van stervende vluchtelingen. Is het dan een wonder dat in China niet alleen barre gebergten te vinden zijn, doch ook onontgonnen landstreken? Een van de oorzaken is, dat de boeren niet meer wenschen te produceeren dan wat zij zelf noodig hebben. Het gevolg daarvan is, dat in moeilijke jaren geen behoorlijke distributie van voedsel kan plaatsvinden, met andere woorden, dat het overschot van het eene gebied niet naar een ander gebied gezonden kan worden. Daardoor gebeurt het dat ontelbare menschen door honger en overstromingen omkomen. Vaak wordt China door buitenlanders als een land van hongersnood beschouwd. De ernst van den hongersnood in verschillende gebieden

wijzen echter geenzins op tekort aan voedsel in het geheele land. De grondoorzaak ligt in het ontbreken van goede middelen om een systematische distributie van voedsel en goede methode van voedselvoorziening in moeilijke tijden uit te voeren, hetgeen grootendeels veroorzaakt wordt door China's geografische moeilijkheden.

In provincies, waar transport-middeelen en -faciliteiten, noodig voor het vervoer van de landbouwproducten naar de markten, ontbreken, verbouwt de boer opium. Dit product is veel gemakkelijker te vervoeren en voorts zeer loonend. De boer ruilt het dan in tegen producten die buiten zijn provincie worden verbouwd. Verbetering en ontwikkeling van vervoersfaciliteiten tusschen de hoogvlakten en kuststeden moeten ter hand worden genomen, opdat landbouwproducten en hout, die in het eerstgenoemde gebied in groote kwantiteiten geproduceerd zouden kunnen worden, gemakkelijk den weg naar de zee zouden kunnen vinden. Het gebrek aan juiste voedselvoorziening in moeilijke tijden en de opiumverbouwing op groote schaal hebben een andere ernstige situatie in het leven geroepen. Ofschoon China sedert eeuwen bekend staat als een groot agrarisch land, bedroeg haar import van tarwe, gerst, meel katoen en tabak gedurende de laatste jaren van vier tot vijf honderd millioen dollars. Het feit dat China's productië van voedingsstoffen en ruwe grondstoffen niet voldoende is om in eigen behoeften te voorzien, zoodat het tot den import van de benodigde goederen uit het buitenland zijn toevlucht moet nemen, is een der voornaamste oorzaken van de economische crisis die China nu heeft te ondergaan. Ongetwijfeld is dus de oplossing van het voedselprobleem de eerste voorwaarde om tot een werkelijke eenheid in China te komen.

Weliswaar bestaat het moderne vervoerswezen niet enkel en alleen uit spoorwegen, doch met het oog op het belangrijke vervoer te land, vormt de spoorweg toch nog het bolwerk van het moderne vervoer. Daarom is de voltooiing van den Lung-Hai Spoorweg in het Noordwesten een noodzakelijkheid. Er is een aantal personen, dat de bevolkingsschaarschte, de geringe productie en de achterlijkheid van de Noordwestelijke steden als een argument aanvoert om te bewijzen, dat er in dezen tijd op dat gebied geen behoefte aan spoorwegen bestaat. Deze personen hebben echter oorzaak met gevolg verward, hetgeen uit het geval van de drie Noord-oostelijke provincies kan blijken.

Vóór de bezetting van het gebied door de Japanners bedroeg het aantal landbouwers en arbeiders, die vanuit Shantung en Honan daarheen emigreerden, ruw geschat, jaarlijksch 600.000 tot 1.000.000. Ongeveer de helft hiervan vestigde zich

voorgoed, terwijl de andere helft naar hun geboorteland terugkeerde. Weliswaar is het Noord-westen minder gewild dan het Noord-oosten in verband met de vruchtbaarheid van den grond, doch een feit is het, dat de vloed van blijvers in het laatstgenoemde gebied grootendeels daarheen gedreven werd door het bestaan van den spoorweg. Daardoor bestaat er geen twijfel dat ook de bevolking van het Noord-westen, na de voltooiing van den Lung-Hai Spoorweg zal toenemen.

Daarbij moet men een andere factor niet uit het oog verliezen. De verlenging van den zijlijn van den Yunnan — Indo-China Railway naar Koku, de groote vindplaats van tinerts, heeft de ontginning van China's grootste mijnen mogelijk gemaakt. De jaarlijksche productie van tin heeft nu een waarde van tien millioen dollar en maakt een twee-derde deel uit van Yunnan's totaal export. Daarom mag ook worden gezegd dat de succesvolle economische exploitatie van de natuurlijke rijkdommen in het Noordwesten, zzoals petroleum e.a., geheel van de uitbreiding van de vervoersfaciliteiten per spoor afhangt. Intensieve mijnbouwactiviteit beteekent tevens een welvaartsbron voor de spoorwegen. Voorts wordt in het algemeen erkend dat de vooruitgang van Paotow van een onbeteekenend stadje tot een belangrijk commercieel centrum in het Noord-westen binnen den tijd van ongeveer tien jaren, grootendeels aan de voltooiing van de Peiping-Suiyuan spoorlijn was te danken. Oorspronkelijk was Paotow een onbeteekenend dorp in de provincie Suiyuan, dat voor 1922 zelfs geen eigen locale administratieve organisatie bezat. Het is een onbetwistbaar feit dat waar spoorwegen bestaan, steeds vooruitgang wordt bereikt, vooral in gebieden die sedert eeuwen van de buitenwereld afgezonderd zijn. De minimum-behoefte van China op dit gebied heden ten dage is, dat elke provinciale hoofdstad op zijn minst een spoorverbinding met de nationale hoofdstad Nanking moet hebben. Wanneer daaraan toegevoegd wordt een deugdelijk systeem van wegennet, waterwegen en luchtlijnen, zullen China's geografische moeilijkheden, zoo niet geheel dan toch grootendeels uit den weg kunnen worden geruimd. Voordat zulk een systeem in het leven wordt geroepen, kan de nationale eenheid van China niet als volledig worden beschouwd.

Het vervoerswezen is een proces dat tenvolle benut moet worden, wanneer men het beoogde doel wil bereiken. Een ander even belangrijk geval is te zorgen voor een voldoende hoeveelheid vracht voor alle vervoerslijnen, hetgeen tot het bestudeeren van de ordening van de natuurlijke hulpbronnen of economische eenheid leidt. Reeds eeuwen geleden had dit geval groote aandacht gehad. Ongeveer duizend

jaren geleden had men pogingen in het werk gesteld om den thee- en paardenhandel te bevorderen, hetgeen veel had bijgedragen tot de ontwikkeling van China's grensgebieden. Gedurende de Noordelijke Sung-periode waren geregelde thee- en paardenmarkten in het leven geroepen, zoodat thee die in Zuid-westelijk China werd geproduceerd, met paarden die in het Noord-westen werden gefokt, ingeruild kon worden. Zodoende schiep men een nauwere economische relatie tusschen het binnenland en de grensgebieden, welke relatie tot heden nog bestaat. Vandaar, dat de invloed van Chinese handelaren nog sterk wordt gevoeld in verre gebieden, zooals Mongolie en Tibet, waar thee nog steeds de voornaamste plaats in het handelsverkeer inneemt. Shansi heeft bv. kolen in overvloed, zout en ijzer, die door het volk met de bevolking van andere provincies konden worden verhandeld. Dat de inlandsche banken in Shansi, die vroeger over het geheele gebied verspreid waren, in staat waren om Chinese financieele kringen, voor de instelling van de Republiek, te domineeren, was grootendeels te danken aan de uitbreiding van den zout- en ijzerhandel. Dat Shansi zich van andere provincies, zooals Kweichow, waar sedert eeuwen armoede heerscht, kon onderscheiden was niet zoozeer veroorzaakt door de geografische omstandigheden als door het verschil in de materieele productie. Gedurende langen tijd stond Kiangsi in de Chinese geschiedenis bekend als een provincie van grootsche menselijke ondernemingen en buitengewoon rijke natuurlijke hulpbronnen, terwijl de bevolking beschouwd werd als met zeldzame kundigheden te zijn begaafd. In China gaat de landbouw, evenals ook elders voor de moderne industrieele periode, hand in hand met het handwerk, en Kiangsi is, tot voor kort, het meest belangrijke handwerkcentrum van China geweest. De voornaamste producten van de provincie, d.i. porceleinen goederen, afkomstig uit Chingtehchen en papier, in Hokouchen geproduceerd, hebben belangrijke plaatsen in China's binnenlandschen handel ingenomen.

Het nauwe verband tusschen landbouw en vee- en stapel, tusschen mijnbouw en industrie had China in het verleden in staat gesteld in eigen economische behoeften te voorzien, zoodat ook zijn provincies min of meer welvarend waren. Doch sedert de industrieele revolutie in het Westen werd het handwerk door machine verdrongen en de geheele nationale lijn van productie door de Westersche economische expansie in de war gestuurd. China, dat reeds verslagen werd door de Europeesche industrieën, ondervond nog een andere moeilijkheid tengevolge van de Westersche commercieele expansie, met het gevolg dat de geheele oude economische structuur van het land nu bezig is ineen te storten. Het oude hand-

werksysteem, dat vroeger een belangrijk deel van het nationale leven vormde, is nu geheel teruggedrongen, inheemsche weef- en spinnijverheid achteruitgegaan door het gebruik van buitenlandsche stof en garens, de eeuwenoude methode van papier- en suikerfabricage geheel verdreven door de invasie van buitenlandsche goederen, terwijl buitenlandsche petroleum en electriciteitsproducten langzaam maar zeker de inheemsche producten uit de markten verdrijven. China's economisch verlies bedraagt gedurende de laatste jaren, van de katoenimport alleen — zooals ruwe katoen, katoenen garens en goederen — \$ 300.000.000 per jaar, daargelaten het verlies uit andere posten. Het jaarlijksche verlies van \$ 300 miljoen beteekent tevens dat een groot aantal Chinese vrouwen, dat vroeger den kost verdiende met weven en spinnen, nu van het werk is beroofd. De invasie van buitenlandsch papier, goederen, suiker en olieproducten heeft ook hetzelfde gevolg voortgebracht.

Het is een feit dat een groot aantal van China's middenklasse bevolking, verarmd is. Erger is het feit dat velen van hen, die de ware oorzaak van hun ongeluk niet weten, steeds bereid zijn om geloof te hechten aan het gestook tegen de huidige bestuursvoering en tot strafbare daden overgaan. Dit is de voornaamste oorzaak dat de eens zoo welvarende provincie Kiangsi, in tegenstelling met alle verwachtingen, een broeinest van communistisch banditisme is geworden. Van economisch standpunt bezien vormt dit probleem enkel en alleen den eeuwigen strijd om het bestaan. Door het gebrek aan geunificeerde economische controle in China is de toevloed van buitenlandsche goederen op de markten van het land onweerstaanbaar geworden.

Hieruit blijkt, dat de volgende stap om China's nationale eenheid tot stand te brengen, is de herziening van den eenzijdigen buitenlandschen handel, de bevordering van een snelle ontwikkeling van moderne industrieën en binnenlandschen handel, de beperking van de export van grondstoffen, die China voor zijn eigen industrieën noodig heeft, de stopzetting van de onnoodige en voor haar welvaart nadeelige importen en de gelijktijdige ontwikkeling van het mechanische vervoer en de mechanische productie zoodat de nationale economische eenheid in het geheele land definitief bereikt zou kunnen worden. Dit is het voornaamste beginsel van de nationale reconstructie, dat, op de juiste wijze utigevoerd, tevens het juiste middel zal blijken te zijn om de communistische invloeden in het binnenland te vernietigen.

Op een tijd, dat de import van wollen goederen in China een jaarlijksche waarde heeft van ongeveer 40 miljoen dollar, bestaat in het geheele land merkwaardig genoeg geen belangrijke wollenfabriek. Nog

bedroevender is het, dat het wol, dat in Tsinghai (Kokonor) wordt geproduceerd, naar Tientsin moet worden verscheept om, zelfs met verlies, geëxporteerd te worden door gebrek aan vraag in het binnenland. Berekend naar den huidige verkoopprijs, beteekent een verscheping van wol van Tsinghai naar Tientsin een belangrijke verliespost, doch de handelaren te Tsinghai worden aangetrokken door den gemakkelijken verkoop van buitenlandsche goederen ter plaatse, zoodat zij bereid zijn hun wol tegen goedkoope prijzen van de hand te doen alleen om buitenlandsche goederen te kunnen krijgen. Dit kan ook van andere ruwe materialen gezegd worden.

Onder economische eenheid wordt verstaan: een grondige rationalisatie van alle natuurlijke bronnen van het land. In het geval van China beteekent het tevens de instelling van een nationaal economisch systeem langs de volgende lijnen: de ontwikkeling van alle grootere en kleinere industrieën met de land- en mijnbouw als basisindustrieën; de toepassing van het beginsel van geografische verdeling van den arbeid met den steun van een uitgebreid spoorwegnet; de algeheele intensieve cultivatie in gebieden, waar landbouw het meest geschikt is en de bevordering van fabriekactiviteiten op plaatsen, waar de beste resultaten van industriële ondernemingen te verkrijgen zijn. Op die wijze kan men agrarische overproductie en de terugkomende voedschaarschte voorkomen. De meer ontwikkelde naties zijn heden ten dage druk bezig een nauwe samenwerking tusschen hun resp. grootere economische eenheden tot stand te brengen, terwijl pogingen in het werk worden gesteld om een nauwere economische relatie tusschen het moederland en de koloniën te scheppen. Dit is ook het voornaamste doel van de laatste Ottawa Conferentie, waar de vertegenwoordigers van het Engelsche Koninkrijk tegenwoordig waren en verklaart tevens de pogingen van Japan om de controle in Manchurije en Mongolie in handen te krijgen.

In verband met de steeds ernstiger wordende economische rivaliteit tusschen de verschillende naties in de laatste jaren moet China spoedig pogingen in het werk stellen om voor zijn zelfbehoud te zorgen. Overvloedig zijn de benoodigde requisieten om groote industriele centra in het leven te roepen, zooals ruw materiaal, brandstof, waterkracht, arbeidskracht, vervoersfaciteiten en uitgebreide markten. Voorts heeft men te zorgen de door onze voorgangers begane fouten zooveel mogelijk te vermijden, zoodat de gezonde groei van onze industrieën verzekerd kan worden en onze handel in staat zal zijn om zich belangrijk te herstellen. De materiele basis van de nationale defensie ligt in de nationale economie,

vandaar de noodzakelijkheid om onze nationale economie zoodanig te versterken dat het, zoowel in tijden van oorlog als in vreedstijd aan alle behoeften zal kunnen voldoen.

De geografische verspreidheid van de natuurlijke bronnen in China is geenzins gunstiger dan die in andere vooraanstaande landen. Doch daarentegen heeft China een veel grooter aantal bevolking. Er bestaat geen enkel ras in de wereld, welks aantal de vierhonderdmillioen zielen benadert en tegelijkertijd zooveel ethnologische eenheid als het Chineesche vertoont. Dit is ongetwijfeld de verdienste geweest van onze voorouders, die gedurende vele eeuwen onvermoeid hadden gewerkt om een groote natie, uniek en eenig in de wereldgeschiedenis, te scheppen. Des te bewonderenswaardiger is het, wanneer men bedenkt dat het hun ook gelukt was een systeem van nationale cultuur in het leven te roepen, dat gedurende eeuwen de bedreiging van rivale systemen van het Westen wist te doorstaan. Weliswaar zijn er in China, behalve Chineezen, ook een aantal andere rassen, dat de minderheid vormt, te vinden, zooals de Mongolen, Mohamedanen, Tibetanen en inboorlingen, doch hun aantal bedraagt niet meer dan 5% van het totaal.

De grootschheid van de Chineesche natie ligt in het feit, dat alle rassen, die onder haar vlag staan, onverschillig of zij een meerderheid of minderheid vormen, allen gelijke behandeling krijgen. De term „Chineesch ras” is, in het algemeene gebruik, een arbitraire, culturele uitdrukking, waaronder niet altijd alleen het zuivere Chineesche ras wordt verstaan. Ook vreemdelingen, die Chineesche namen aannemen en de Chineesche taal spreken, worden als Chineezen beschouwd. Vele vreemd klinkende Chineesche namen schijnen ook van vreemde origin te zijn, doch het Chineesche volk beschouwd de dragers van zulke namen niet als vreemden. Zelfs de meest gewone Chineesche namen, zooals Chang en Li, hebben sedert lang hun oorspronkelijke ethnologische beteekenis verloren, daar zij in de Tang-dynastie reeds zoo gewoon zijn dat zij later werden gebruikt om denkbeeldige personen aan te duiden en even populair zijn als de namen Smith en Brown onder de Engelschen. In districten, waar de bevolking uit verschillende groepen bestaat, i.e. Chineezen en een ander kleiner ras, is van bloed-relaties weinig te bemerken. Dit is vooral het geval in het Noordwesten, waar de Mohamedanen groot in aantal zijn en met den naam Han-Hui (Chineesch-Mohamedanen) worden aangeduid. Het verschil in godsdienst is de voornaamste oorzaak dat deze kleinere rassen niet geheel geassimileerd kunnen worden. De Mongolen en Tibetanen omhelzen bv. de Lama-godsdienst en de Mohamedanen den Islam, zoodat de relaties tus-

schen beiden zeker niet zoo vriendschappelijk is dan het geval zou zijn wanneer zulk een verschil niet bestond. Sinds vroegere tijden is godsdienstvrijheid in China spreekwoordelijk geworden. In de oogen van den Chinees is een intellectueel conflict tusschen personen, als gevolg van godsdienstverschillen, zeer absurd. Is het wonder dat het gevoel van verwantschap aan de Chineezzen onder deze kleine groepen zeer sterk is? Daarom zijn de gecompliceerde internationale stappen door den Volkenbond ondernomen om voor de belangen van de in minderheid zijnde rassen te waken, volgens Chineesche opinie een overbodige geste om een systeem, dat in China niet bestaat, omver te werpen.

Hoe het ook zij, de taak van rassen-unificatie in China moet zoo spoedig mogelijk worden volbracht, vooral met het oog op het feit dat deze kleinere groepen rassen gevestigd zijn in de grensgebieden met een, in verhouding met hun aantal, te uitgestrekte oppervlakte, terwijl hun locale moeilijkheden, wanneer men het toelaat om zich te ontwikkelen, ernstige gevolgen voor China zouden kunnen hebben.

Evenals andere rassen, hebben deze grensstammen zoowel goede als slechte eigenschappen. Hun meest op den voorgrond tredende eigenschappen zijn in het algemeen soberheid, moed en rassen-solidariteit. Zij leiden een eenvoudig leven en hebben geringe behoeften. Zij schuiven geen opium zooals sommige gedegenereerde Chineezzen het doen, zij hebben een sterk lichaam en een over het algemeen krachtige gezondheid als gevolg van hun ruwe levenswijze. Voorts zijn zij bekwaam in paardrijden, jagen en het hanteeren van pijl en boog. Hun vrouwen kennen de gewoonte van voetenbinden, zooals vroeger onder hun Chineesche zusters gewoonte was, niet, en lichamelijk zijn zij ook de meerdere. Hun onwankelbaar vertrouwen in den godsdienst, hun toewijding daaraan, waarvoor zij bereid zijn hun leven op te offeren en de solidariteit door deze godsdienstige eenheid voortgebracht zijn oorzaken dat zij niet geassimileerd kunnen worden.

Aan den anderen kant hebben zij ook een aantal gebreken. Eerstens is hun levenswijze ruw en eentonig, ofschoon dit, vanuit een ander standpunt bezien, ook zijn nut heeft. Hun kleren bestaan grootendeels uit schaapsvellen en hun voedsel uit vleesch en melk, terwijl zij jaar in, jaar uit in tenten leven. Tweedens zijn zij onontwikkeld. Ofschoon deze mindere groepen eigen taal en schrift hebben, is het aantal personen onder hen dat lezen en schrijven kan, zeer klein. Bovendien is hun lectuur beperkt tot godsdienstige zaken, waardoor hun geestelijk inzicht ten zeerste beperkt is. Derdens is de algemeene economische conditie, waarin zij leven, weinig aan-

Orangine

„Welk een heerlijke verfrissing!“

//

Niet die inzoete, kleffe smaak die zoo in de mond nablijft

//

Werkelijk verfrisschend door de zuivere bestanddeelen

BESLIST
GEZOND

GOUW BOEN SENG

bevelenswaardig. Behalve een klein aantal, dat landbouw, handel en handwerknijverheid beoefent, bestaat het grootste gedeelte van de bevolking uit herders, met geen enkel goed economische vooruitzicht in de toekomst. De productie-cijfers zijn, evenals de geboorte ditos, zeer laag. Voorts belemmert de polyandrie, in tegenstelling met polygamie, onder de Tibetanen den groei van het volk.

In het uitvoeren van de belangrijke taak om een rassen-eenheid tot stand te brengen, moet men daarom de taal- en religieproblemen onder deze volken niet uit het oog verliezen. Zoowel op onderwijs, als op politiek en sociaalgebied moeten pogingen worden aangewend om de goede eigenschappen van die minderheden te behouden en te ontwikkelen, terwijl hun gebreken uit den weg moeten worden geruimd. Zoo geleidelijk aan kunnen zij geassimileerd worden, evenals de Manchu's het gedurende hun regeering in China hadden gedaan. Geneeskundige instellingen in grensgebieden zijn niet voldoende, de nadruk moet worden gelegd op het verspreiden van hygienisch onderwijs. Daarnaast moet onderwijs worden gegeven inzake landbouw, boschbouw en mijnbouw om de ontginning van maagdelijke natuurlijke hulpbronnen in die gebieden te bevorderen. Even belangrijk is de cultureele opvoeding, die niet

alleen tot boekenwijsheid moet worden beperkt. Wanneer de Mohamedanen en Tibetanen, die een pelgrimstocht respectievelijk naar Mekka en Lhasa als het grootste levensdoel beschouwen, aangemoedigd worden om den Confucius tempel te Chufu, hantung, en andere historische plekken van China te bezeken, zullen de indrukken, die zij op zulke reizen kunnen opdoen, ongetwijfeld van groote waarde kunnen zijn. Het huwelijk is een der beste middelen om eenheid te scheppen, vandaar, hoe meer gemengde huwelijken tusschen personen van verschillende origine worden gesloten, vooral op plaatsen waar zich verschillende bevolkingsgroepen bevinden, des te harmonieuzer zullen hun relaties zijn. Zulke gemengde huwelijk vinden bv. veel in de nieuw ingestelde provincie Sikiang (Oost Tibet) plaats, waar de nakomelingen van Chineesch-Tibetaansche ouders gewoonlijk Chineesch en Tibetaansch spreken. Ofschoon zij aan hun inheemsche gewoonten gehecht zijn, geven zij ook blijken van bewondering voor alles wat Chineesch is. De meesten van hen zijn er trotsch op zich als Chineesche onderdanen te kunnen beschouwen, terwijl zij, die het niet zijn, ook bewondering plegen te hebben voor „things Chinese”.

Hieruit blijkt dat door gecombineerde invloeden van het onderwijs en gemengde huwelijken de moeilijkheden van een politieke controle tot een minimum kunnen worden gereduceerd, waardoor verdere werkzaamheden, zooals de instelling van een lokaal bestuur en de toepassing van Chineesche wetten, vlot zouden kunnen verlopen. Een traditioneele en meest op den voorgrond tredende karaktertrek van het Chineesche volk is de geest van fair play in het behandelen van problemen, op rassenverschil betrekking hebbend. Onder het Chineesche systeem verkrijgen alle bevolkingsgroepen, overschillig hun respectievelijken oorsprong, gelijke behandeling. Toch hangt het succes van het grensbestuur grootendeels af van den hartelijken steun en de nauwe samenwerking van de grensbevolking. In verband hierme-

de is het de moeite waard te melden, dat tot gouverneurs van de veraf gelegen provincies Ninghsia en Tsinghai werden verkozen Mohamedanen, ten bewijze dat politieke opportuniteiten in China open blijven voor een ieder die geschiktheid daarvoor bezitten, onverschillig ras of godsdienst. De weinige vooraanstaande Mohamedanen, die nu belangrijke militaire of regeeringsposten in het Noordwesten bekleeden, zijn meestal afkomstig van de bekende familie Ma uit Hochow, Kansu. Dat zij nu in staat zijn het vertrouwen van het Chineesche volk te genieten, hebben zij te danken aan het feit dat hun voor-ouders volgelingen waren geweest van Tso Tsun Tang, den grooten tijdgenoot van Tseng Kuo Fan en zich verdienstelijk hadden gemaakt met het onderdrukken van de revolutie in de zeventiger jaren. Zij hebben hun land goede diensten bewezen door het terzijde schuiven van godsdienstverschillen om het gouvernement bij te staan den opstand der Mohamedanen te onderdrukken. Hun sterke geest en menschenlievendheid, hun bereidheid om elke groote nationale zaak te steunen hebben hen zeer terecht op den voorgrond gebracht als voorvechters van rassensolidariteit. Wanneer zulk een aanbevelenswaardigen geest nieuw leven wordt ingeblazen onder de grensbevolking, kan men de toekomst rustig afwachten.

In het kort: geografische, economische en rassen-eenheid moeten gelijktijdig en snel worden volbracht, voordat men een nationale eenheid voor China tot stand kan brengen. Alleen na de voltooiing van deze groote taak kan het Chineesche volk er zeker van zijn, in zekerheid en welvaart te kunnen leven en respect van de groote mogendheden te kunnen afdwingen. Bovendien zal, wanneer de corlogsgolf over den Pacific slaat — hetgeen, met het oog op de recente gebeurtenissen, niet onmogelijk schijnt — China bereid zijn om den storm te weerstaan. Wie weet of China door een gelukkigen samenloop der omstandigheden, zijn in de laatste honderd jaren verloren gebieden niet terug kan krijgen.

Het Rijk Der Vrouw.

De Nieuwste Notities der Mode

De mode van het moment is vrouwelijk, — vrouwelijk in de hoogste en ruimste mate. Eenvoudig lief en zedig in den morgen en middag, maar 's avonds vieren de vrouwelijke schoonheid en gratie hoogtij.

Had ik het niet gedacht? De vermannelijking in de kleding der vrouw was niets dan een tijdelijke toestand, een overgang naar redelijkheid en gezond verstand.

De excessen der mode, die een tijd lang jongenskoppen voorschreef en strakke mantels en figuren zonder vorm, konden geen stand houden, en het „eenwige vrouwelijke” heeft zich weer triomfantelijk haan gebroken.

Een aardigheid als de volgende, die iederen kent en waarom „suffisant” is gelachen, zou nu niet meer (gelukkig!) kunnen worden gedebiteerd:

Een oude heer zeide tegen iemand, die naast hem stond, op verontwaardigden toon:

— Kijk toch eens, die tegenwoordige dracht. Het persoontje, dat daar staat, kan men niet aanzien, of het een jongen of een meisje is.

— Dat kan ik u wel zeggen, was het antwoord. Het is een meisje; het is namelijk mijn dochter.

— O, pardon, zei de oude heer, ik wist niet, dat u haar vader was.

— Dat ben ik ook niet, was het verrassende bescheid. Ik ben haar moeder!

Doch, zooals gezegd, een dergelijke anecdote is thans niet langer van kracht!.....

Ja, — schrijft mevr. J. Kl. - R.v.s. in „N.v.d.D.” — wij mogen, neen, wij „moeten” nu weer vrouwelijk zijn. Jong of oud, blond of bruin, roodharig of wit, arm of rijk, op ons allen rust nu weer de taak, de wereld liefvalliger te maken en er een schooner schijn aan te geven.

De schrale, smalle jurkjes bestaan nog wel, natuurlijk, en tengere, jonge figuurtjes kunnen die nog gerust dragen (want slanke jeugd staat „alles” goed!), maar de modellen hebben weer heel wat meer van vrouwelijke gratie en charme.

„Recht en slecht” heeft vrijwel afgedaan; wij zien nu weer godets, tunieks, groote revers, paneelen, ruches, strooken, franjes en à jours. En daarbij de schattigste capejes van tulle, liefst van breede strooken tulle, ziet ge hoe flatteus deze staan bij een licht toiletje? En hoe vindt ge „dit” nieuwtje? In

plaats van een avondtasch, een „mof” van tulle, die alle accessoires bevat, welke men anders in sacs en taschjes mededraagt. Het kan niet ontkend worden, dat deze moffen — nu eens van tulle, dan weer van bloemen of ook wel van struisveeren — een decoratief ornament vormen, maar de meesten zullen deze groote „gevaarten” — want dat zijn ze! — wel wat encombrant vinden.

Om de halsuitsnijding ziet men kanten strooken, dikke ruches, gaas-gewaas in waaiervorm; verder aan de corsages strikken van allerlei grootte, reusachtige aan de schouders of een rand van heele kleine rond het décolleté. Fluweelen linten als épauletten, volants en berthes, alle soorten fronsels, smockwerk en verder: bloemen, bloemen en nog eens bloemen. Groote bouquetten of een enkele platte bloem van alle mogelijke materialen: van piqué, van galalith, van glas, van mica, alleraardigst onwaarschijnlijk gekleur als tooverbloemen..... Er zijn menschen, die niet van „onechte” bloemen houden, en er tegen te velde trekken, maar als ze, zoo oprecht en duidelijk door kleur, vorm en materiaal erkennen niet echt te zijn, en zich dus niet vertoonen onder een valschen schijn, waarom zou men ze dan niet dragen. Ze zijn dan niets anders dan een ornament gelijk zoovele, die wij ter versiering aannemen!

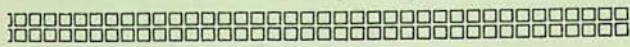
De nieuwste „ensembles” bestaan uit een japonnetje en een capeje..... eenvoudig, nuttig, lief en meer dan genoeg om „gekleed” te zijn.

Capes regeeren allerwegen. 's Morgens zijn ze half lang en ongegarneerd; 's middags ziet men ze met fronsels op de schouders en met een strook onderaan. 's Avonds zijn ze van satijn, tulle, mousseline; een vederlicht nietsje, dat veel bijdraagt tot de élégance van het geheel.

's Middags zijn de capes drie-kwart lang, en 's avonds heel kort. En draagt men geen aparte capes, dan neemt men toch tenminste cape-mouwen, wat zoowel te dikke als te magere armen goed staat.

Naast de cape dringen de scarves zich al meer en meer naar voren. Ze zijn smal, lang, breed, vierkant, maar meer nog driehoekig. Men ziet ze in alle kleuren, patronen, strepen, effen en van alle materialen.

Verrukkelijk in de warmte zijn de gazen kousen, die, naar „mijn” smaak, altijd gedistingeerder staan

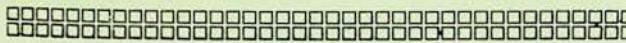

Dames Mode Atelier
„TIONG HOA“
 PASAR BAROE 28B.

Tjoemah membikin pakean njonja-njonja jang indah, seperti: kebaja, shanghai-dress dan japonnen.

SPECIALITEIT BOEAT PAKEAN KEMANTEN.

Pembikinan selamanja menoeroet stijl jang paling blakang dan harga berlawanan.

dan de bloote beenen met de korte kousjes, en die volstrekt niet hinderen.

In schoenen worden alle modellen toegelaten: noewel de zeer puntige als de vierkante neuzen. Den vorm kan men dus kiezen zooals de voet het het gemakkelijkste vindt.

Schattig zijn de schoentjes van zwart satijn en goud chevreaux, of van marine antilope met belegsels van rood leer.

En de hoedjes? Men moet lachen als men ze ziet: de vierkante dingskes, de platte rondtes, geplakt op het rechteroog, de lage dekseltjes, onder de kin vastgehouden met een guirlande kleine bloemen, of een soldatennuts met een plume couteau, of een panama van..... papier.

Een paar goede dingen heeft de moderne hoedenmode wel. Ten eerste kan men net zoo lang zoeken tot men een model heeft gevonden, dat ons werkelijk goed en aardig staat; ten tweede zijn de hoeden eenvoudig, en volstaat als ornament een cocarde, een lint of een ster van metaal of strass

Ook van de handschoenen wordt enorm veel werk gemaakt. Ze zijn vliedsun, van zijde of gaas, en geven een jurk zonder mouwen toch altijd iets gekleeds. De lange modellen, zonder kappen, worden „op zijde“ gesloten, een opmerkelijk nieuwtje, omdat men hier vroeger nooit op is gekomen. Kappen zijn er in alle mogelijke variaties, eenvoudige, of sierlijk met kant gearneerde.

En heb ik U nu alles verteld, wat ik weet? O, neen! Ik vergat bij de beschrijving van bal- of avond-moffen nog te zeggen, dat aan de Engelsche „courts“ deze moffen bij de „presentation robes“

niet toelaatbaar werden geacht.

En dan kan ik nog een woordje spreken over de nieuwste sieraden.

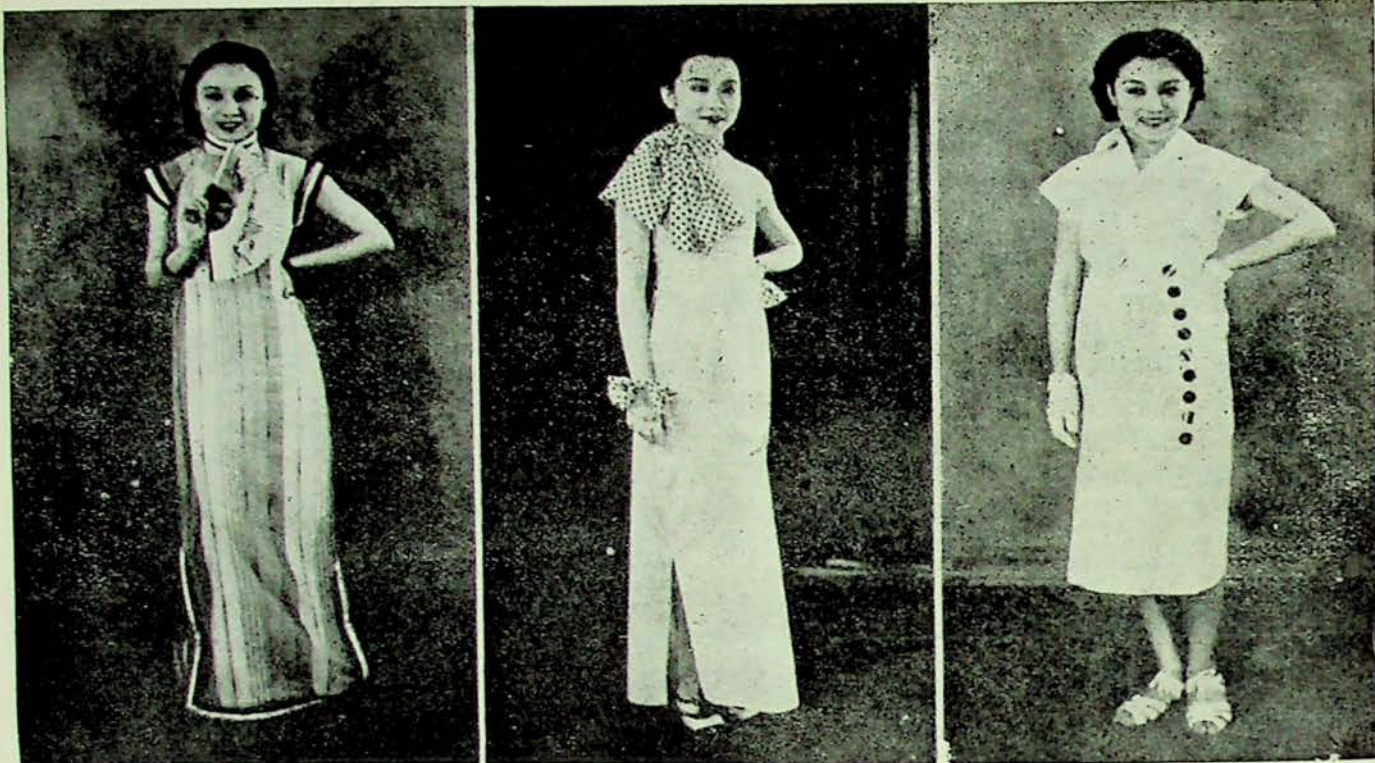
De nieuwste oor..... Hoe moet ik ze noemen, want nog oorhangers, noch oorkettingen kan dienen? Nu, oor-versierselen dan maar. Ze zijn vierkant, en worden op het oorlelletje gedragen. Ze staan beter dan men zou denken. Och, het is weer eens wat nieuws, nietwaar?

Clips, gespen, barrettes, of hoe men ze noemen wil, figureeren haast op elke rohe. En niet alleen aan de ceintuurs, o neen, ook aan de mouwen, de jabots, de schouders..... om van de hoeden niet te spreken.

De onvermoeid werksame breinen der groote fabrikanten weten altijd wel weer iets interessants en nieuws te verzinnen, en waarin de dameswereld, zooals vanzelf spreekt, een niet te dooven belang stelt.

De nieuwe materialen zijn zoo vreemd en wonderbaar, dat men moeite heeft, aan hun bestaan te gelooven en soms denkt in een sprookje of droom te leven. In één der vertellingen van Moeder de Gans lezen wij van Prinses Ezelsvel, die gehuld werd in een kleed van manestrallen, maar is het veel zonderling, dat wij ons tegenwoordig kunnen kleeden in stroo..... of in cellophane?

De moderne industrie is zoo ontzaglijk knap, dat zij zich van alle voorhanden stoffen bedient, om ze voor haar eigen doeleinden te verwerken. Goud en zilver en metaaldraden werden al lang in verschillende materialen aangebracht; ik herinner alleen aan het prachtige lamé. Thans echter, wat wel een te-

SHANGHAI FASHIONS

genspraak lijkt, heeft men..... gaas-lamé. Moiré wordt gecombineerd met faille, zijde met collophane, en dan heeft men „fil de verre”, draden van gesponnen glas, waarvan men geheele japonnen maakt, die zeer dun, licht en glanzend zijn. Ik herinner mij in mijn kinderjaren, op de kermis te Breda, een beeld van de Lorelei te hebben gezien, „een sage van den Duitschen Rijn”, zooals in het programma stond vermeld, „met haren van gesponnen glas”. Deze Lorelei droeg een overvloedig krullenkapsel, en wij stonden er in twijfel voor, of dit nu wel werkelijk „glas” zou zijn. Deze lokken leken zoo echt op gewoon haar.

Sindsdien is men echter de kunst gaan verstaan, de glazen draden taai en flexibel te maken en ze tot een stof samen te weven. En zoo kan dan ook misschien het „glazen muiltje” werkelijkheid worden! (Men weet, dat er in de „Contes” van Perrault heeft gestaan „vair”; dit is een soort bont, grijs eekhoornbont, wat wij tegenwoordig noemen: petit gris. De vertalers hebben het woord vair opgevat als het oud-Fransch voor „verre”, en er dus van gemaakt: „glazen” muiltjes. Maar, zooals gezegd een glazen muiltje kan nu wel binnenkort een aardige werkelijkheid zijn!)

Verdere materialen, die veel voor luchtige, lieve toiletjes worden gebruikt, zijn: Schotsche taffetas;

een soort crêpe, dat „crêpe met meer of minder groote stippen. Ook surah valt weer zeer in den smaak. Zijde, geborduurd in kleine dessins, is even fraai als elegant, evenals bedrukte shantung. Gelaktsits is iets nieuws, en de fijne mousselines zullen wel altijd geliefd en in de mode blijven.

Wat kleuren betreft, neemt beige een eerste plaats in. Men kan het met alle mogelijke andere kleuren combineeren: groen, blauw, bruin; de mode vraagt om twee, of zelfs drie tinten tezamen. Verder „rose pale” en een rose, dat genoemd is naar het tweede kleine prinsesje van York: rose Margaret Rose. Blauw, blauw en wit, en verder wit, wit en nog eens wit. En is er wel een tint, die een vrouw beter staat dan wit? Om geheel in het wit gekleed te zijn, moet men natuurlijk jong en slank wezen, maar ook oudere dames kunnen wel iets van wit in hun kleding aanbrenge: een kraagje een scarf, een jabot en zoo'n toetsje flatteert altijd.

Bovendien, men zou het niet willen gelooven, maar er zijn nog zoo oneindig veel schakeeringen in wit. Wit is soms overtogen van een blauwigen of van een romigen glans. Men heeft blanc craie, blanc d'Espagne, blanc ivoire, blanc d'enfant, blanc pâle, blanc de chaux; men ziet het: nuances te kust en te keur.

VERHALEN & LEGENDIEN

Aanzoek

„Laten wij hier even gaan zitten, dan kunnen we 's rustig met elkaar praten.” Hij wees op een paar diepe Chesterfields, die nevens elkaar in een stillen hoek van de dancing waren neergezet.

„Ik houd er niet van, me zoo van de anderen af te zonderen,” verweerde ze zich nog.

Hij liet even zijn oogen wat spottend op haar rusten, toen zei hij:

„Houd je toch niet van den domme, Hermine, je begrijpt heel goed, waar het om gaat, het is housch nutteioos te probeeren je er nog langer van af te maken.”

„Misschien,” gaf ze wat aarzelig toe. „Steek dan maar van wal en zeg me, wat je te vertellen hebt.” Ze gleed voorzichtig weg in een der diepe stoelen en schikte de plooiën van haar avondjapon. „'n Sigaret please.”

Hij knipte zijn koker open en hield haar die voor.

„Je ziet er uit,” merkte hij wat effen op, „of je elken dag 'n huwelijksaanzoek hebt aan te hooren.”

„Elken dag?” sprak ze peinzend, „dat is misschien wat veel, maar anders..... ik ken 't klappen van de zweep. Wat wil je?” Haar schouders trokken onwillig op: „Rijke erfgename, niet mooi, maar héél elegant, verder geestig, onderhoudend, dikwijls scherp als 'n mes..... Je ziet, dat ik m'n goeie en m'n slechte eigenschappen op m'n duimpje ken. Nu komaan, steek maar van wal, ik luister.”

„Je maakt 't me niet gemakkelijk. Ik geloof, dat je me 'n beetje belachelijk vindt.....”

„Och,” er trok een moue om haar lippen, „mannen, die zich gaan declareeren, zijn altijd min of meer belachelijk.”

„Je bent niet erg aanmoedigend.”

„Waarom zou ik? Ik heb dezelfde dingen al zoo dikwijls moeten aanhooren, dat ze me danig beginnen te vervelen.”

Hij stond voor haar balanceerend op zijn voeten, fijne wolkjes tusschen zijn lippen wegblazend en hij keek belangstellend naar dit blinkende goudvischje, dat zich zoo moeilijk vangen liet. Ze zag er heel aantrekkelijk uit in haar zwierige Fransche modeljapon met den warwinkel van fijne tullen strooken; haar uiterlijk was tot in de kleinste finesses verzorgd, haar gloeide als roodkoper en haar huid was haast doorschijnend blank. Ze had verrukkelijke slanke,

welgevorrde handen, handen, die nooit eenig werk hadden moeten verrichten, handen die wisten te bevelen en... te liefkoozen; aan dat laatste twijfelde hij. Ze was zoo koel, zoo onaangedaan, zoo zelfverzekerd..... Teederheid was wel het laatste, wat hij in haar verlangde; teederheid was ongenietbaar in een vrouw, die je niet liefhad. Hij had haar niet lief, maar hij begeerde haar. Zij zou een mooi sieraad zijn in zijn huis, een voortreffelijke gastvrouw, die haar wereld kende, een vrouw, die gezocht en tegelijk gevreesd werd om haar pétillant discours.

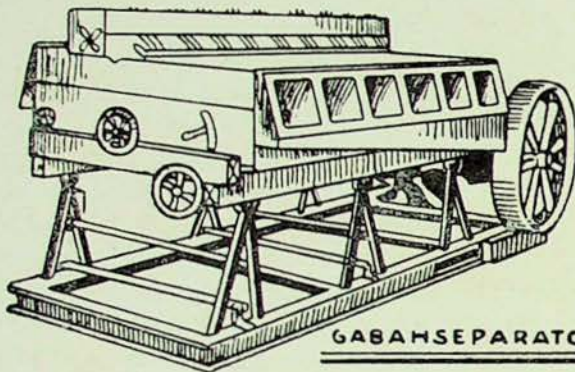
„Je ben niet gemakkelijk te voldoen, Minny.” Hij zeide het wat droogjes. „Ik zou wel eens willen weten, hoe de man moet zijn, die jou kan voldoen?”

Ze hief het hoofd even op en zag hem recht in de oogen. Ze vond hem een charmante jongen, voortreffelijk gesoigneerd, héél aangenaam in den omgang; hij zou in haar woning een goed figuur maken en hij zou voor haar een attent echtgenoot zijn. Zij zou zijn schulden betalen, die nogal omvangrijk waren, zooals zij wist en hij zou haar daarvoor op gepaste wijze beloonen. Altijd precies op het juiste moment zou hij haar de vriendelijkheden bewijzen, en aardige dingen zeggen, die, zij van hem verwachtte... Ze zouden een model-echtpaar vormen, maar..... zij had hem niet lief..... Was liefde noodig voor een huwelijk? Ze had zoo lang gezocht, ze was moe van het zoeken, ze wist niet eens zeker, of ze nog wel een huwelijk wenschte..... Ze was nu zoo vrij....., hoefde nooit rekening te houden met een ander...., kon doen, wat ze verkoos... Ze bekende zich eerlijk, dat die algeheele vrijheid haar in den laatsten tijd weinig meer bevredigde...., het kon lang niet onaangenaam wezen, als een ander met verlangen in de stem zou zeggen: „Wil je dit voor me doen??” en dan van haar verwachtte, dat ze „ja” zou zeggen. Maar .. daarvoor zou hij iets voor haar moeten voelen en..... hij hield evenmin van haar, als zij van hem..... Het zou een uitstekende transactie zijn... Ze waren beiden van goede familie, de heele wereld zou tevreden zijn en het een verbintenis noemen, waarop nu letterlijk niets viel aan te merken..... Ze moest hem nu maar zijn zin geven, vond ze, toch..... ze wist niet, neen, ze wist nog niet..... Als ze zich eenmaal gewonnen had gegeven, dan..... liet hij haar ook nooit meer los.

„Ik zou wel 's willen weten,” dacht hij hardop.

LINDE TEVES-STOKVIS

ALLEENVERTEGENWOORDIGERS VOOR NED. INDIË

GABAHSEPARATOR

AUTOMATISCHE
„FILIPINA”
RYSTINSTALLATIES

RYSTMACHINES
COMPLETE FABRIEKEN

ONTWERPEN
DOOR
FABRIEKSIINGENIEUR

KAMPNAGEL

HAMBURG 39

„wat er nu in je omgaat.....”

Ze maakte een afwerende beweging met de hand.

„Verborgen gedachten, die hoorbaar worden? Is dat wel 'n verstandige wensch?”

„Dat wil zooveel zeggen, als..... dat ik gewogen ben en te licht bevonden?” wierp hij haar kordelig toe en ongeduldig stampend met den voet op den grond vervolgde hij: „Te drommel, Minny, laten we er alsjeblieft niet langer omheen draaien..... Je weet, waarom ik je hier heb gebracht..... Zeg nu ronduit: Wil je m'n vrouw worden, ja of neen?”

„Dat is tenminste spijkers met koppen slaan.” Ze kneep even de oogen dicht. „Je vraagt, of ik wil? Dat hangt er van af..... Ik meen me te herinneren, dat bij 'n declaratie zoo iets als 'n liefdesbetuiging hoort en van dien aard heb je me nog niets laten hooren.....”

Weer stampte hij wrevelig op den grond. „Altijd die uitvluchten,” gromde hij, „je kent me al jaren... Je weet, dat ik je graag mag, héél graag zelfs en dat ik naar dit huwelijk verlang..... We passen voortreffelijk bij elkaar..., kon niet beter..., wat wil je nou meer?”

„Ja,” knikte ze, „wat zou ik méér willen? Mis-

schien..... de illusie van den schijn..... Er werden me véél huwelijksaanzoeken gedaan..., ze zijn moeilijk meer te tellen, maar in al die andere declaraties was het woord liefde altijd rijkelijk aanwezig..... In die van jou heb ik dat ten eenenmale gemist.....”

„Groote hemel,” riep hij driftig, „wat bezielt je, Hermine, je bent anders toch niet zoo sentimenteel. Wat heb je er aan of ik me al in bochten zit te wringen en je bij hoog en laag bezweer, dat ik je liefheb.....”

„Maar iedere vrouw wil juist dat hooren,” zei ze rustig. „Laat ik liever zeggen: „Wil dat alléén hooren..... Ik kan toch moeilijk aannemen, dat je nooit méér 'n huwelijksaanzoek hebt afgestoken. Dit is jouw eerste niet, evenmin als het mijn eerste is. Ik ben er van overtuigd, dat jij je woorden héél wat precieser koos, toen jij je eerste meisje vroeg. Wie kan dat geweest zijn? Was dat soms Dinny van Elfen? Zoo'n eerste liefde..... Van haar moet je toch wél gehouden hebben, Derk... Waarom kwam er niets van 'n huwelijk tusschen jou en haar? Kijk, daar gaat ze juist voorbij in de armen van Peter Westerfeldt..... 'n Mooi meisje, en..... ik weet zeker óók 'n lief meisje, waarom.....?”

„Je vraagt zooveel.” Met een ruk wierp hij zich

in den Chesterfield naast haar. „Wat kan 't je eigenlijk schelen? Nou ja, als je 't dan precies weten wilt, ik ben 'n blauwe Maandag met haar verloofd geweest..... 't Was pure dwaasheid..... ik geen vooruitzichten en zij geen sou..... Met beider goedvinden hebben we het engagement weer verbroken.....”

„Hoe is het mogelijk....., je hield van elkaar.” Ze richtte zich hoog op. „Met echte liefde had je de omstandigheden toch kunnen dwingen!”

„Geloof je?” Ze las harde spot in zijn oogen. „Je praat als iemand, die nooit geldgebrek heeft gekend... Als je de nood hebt voelen nippen, piep je wel anders.....”

Ze liet het hoofd op de hand zinken, haar sigaret doofde uit, terwijl ze sprak.....

„Geld, geld, 't is voor mij altijd belemmering geweest tot echt geluk..... Ik heb ook ééns werkelijk lief gehad..... O, 't is lang geleden, heel lang geleden..... Ik ging nog op 't lyceum, hij..... liep 't gymnasium af....., woonde de lessen kosteloos bij... was de zoon van 'n weduwe, die kamers verhuurde... Hij... was 'n prachjongen, 'n wil om huizen en bergen te verzetten, en 'n hart van goud... Ze vonden 'm allemaal ietlijk, ik... vond 'm knap en lief, aanbiddelijk lief. Ik kan me niet best meer herinneren, hoe ik 'm leerde kennen, doet 'r ook niet toe, het moest zoo komen, we..... waren blijkbaar voor elkaar bestemd. Hij zocht mij, ik zocht hem en als we naar huis liepen, hielden we eindeloze gespreken, maakten toekomstplannen, waarin we beiden aandeel zouden hebben. Thuis keurden ze mijn omgang af....., zoo'n jongen hoorde niet thuis in onzen kring..., ik liet ze allemaal praten....., ik hield van hem en hij hield van mij, dat wist ik, ook al hadden we nooit één woord van liefde samen gewisseld... Hij liep 't gymnasium af, glansrijk; hij studeerde daarna in Leiden van 'n beurs; hij werkte als 'n paard... Toen hij z'n graad behaald had, kwam hij bij me. „Mientje,” zei hij, „geen ander heeft me na dien ooit meer zoo genoemd. „Mientje durf je 't aan met me? Je zal de eerste jaren 'n beetje met me moeten ploeteren, pootaan moeten spelen.....”

„Maar lieve jongen,” zei ik, „Vader zal me wel 't noodige meegeven, we zullen ruim kunnen be-

staan.” „Van jouw vader,” zei hij, „neem ik geen rooie cent aan. Hij heeft zich natuurlijk altijd verbeeld, dat ik aasde op zijn geld. Ik zal 'm bewijzen, dat hij zich vergist heeft, ik wil zijn geld niet. Als wij samen trouwen, dan zal je je tevreden moeten stellen, met wat ik verdien.”

Ik probeerde hem te overtuigen, hoe onzinnig dit was 't Hielp niet, hij hield vol, dat hij zèlf zijn vrouw onderhouden wilde. „Denk je daar 's even in,” zei mijn vader. Ik dacht me er in, ik zag me in een kleine, beknopte woning sloven; stoffen en loenen, koken en afwasschen; ik zag me loopen in confectiekleeren, ik zag zooveel meer en ik wist, dat ik dáár den moed voor miste... Voor 't eerst twisten we samen, we krakeelden, dat de stukken er af vlogen, hij gaf geen duimbreed toe, ik evenmin. „Als je me liefhebt,” zei hij, „dan doe je, wat ik je vraag!” „En als jij mij liefhebt”, riep ik, „dan duld je niet, dat ik me afsloof en me dood werk.....” We scheidden voor goed, er was geen compromis... Hij is nu professor aan een van onze universiteiten... Jaren later heb ik hem terug gezien, 'n kerel uit één stuk, 'n self-made man met 'n klinkende naam. Hij was getrouwd, zijn vrouw zag er gelukkig uit... ik heb 'r benijd... Zie je, Derk, zóó werd ik nu het meisje, dat aanzoeken krijgt en die altijd afwijst.....”

„Mij zal je niet afwijzen...” Hij boog zich naar haar over en raakte even met de hand aan haar ontbloote schouder.

„Waarom jou niet evengoed, als al die anderen?” sprak ze dof. „Ik heb je op de proef gesteld, Derk..... Ik hoopte, dat 't nu eens voor een heel enkele maal mijn persoon zou zijn en niet..... mijn fortuin!”

„Maar m'n hemel, kan je 't dan niet waardeeren, dat ik eerlijk voor de waarheid uitkom....., dat ik niet wil huichelen... Je persoon acht ik zeer hoog... daarbij is je fortuin me niet onwelkom!”

„Juist,” ze lachte wat pijnlijk. „Je zou 't ook kunnen omkeeren, 't komt op 't zelfde neer..... Misschien... zou ik me laten vangen, als ik geen herinnering had aan vroeger, maar ik heb die..... 'n herinnering, die me wijs heeft gemaakt en voorzichtig!”

V A R I A.

NOG ERGER.

-- Ja, in het pension waar wij logeerden, telden zij elken lepel die wij gebruikten na.

-- Da's nog niks, in het pension waar wij verblijf hielden telden zij elk hapje bij de maaltijden!

DE TE LAGE KAMER.

Gast (op een zolderkamertje):
Kom binnen, vriend, ik strek mij alleen wat uit!

HIJ OOK.

-- Ik kan die Janssen niet uitstaan.

-- Ik ook niet.

-- Wel, hoeveel sta je bij hem in het krijt?

DE OPSNIJDER.

Hengelaar: Allemachtig, je bent zelfs een opschepperij niet waard!

DE NIEUWE MEID.

Mevrouw: Groote Goden! Jij eet tweemaal zooveel als het vorige meisje.

Dienstmeid: Wel, om het in evenwicht te brengen, zal ik maar half zoolang als zij hier werken.

GEEN GEHEIM MEER.

Meisje: Hoe zalig, om zoo in het geheim verloofd te zijn. Al de meisjes zijn er jaloersch op!

Van hier en daar.

DE JUBILEUMSTENTONSTELLING DER DUITSCHE SPOORWEGEN TE NEURENBERG.

Te Neurenberg vieren de Duitse Spoorwegen hun eerste eeuwfeest. Hier heeft immers hun wieg gestaan. Hier werd de eerste spoorlijn van Duitschland gebouwd.

De Jubileumstentoonstelling is zooveen geopend. Tot 11 October blijft zij toegankelijk voor het publiek. Het eigenlijke eeuwfeest wordt ook in October gevierd. Maar reeds thans kunnen de vele toeristen, die gedurende de Zomermaanden naar Neurenberg komen, de tentoonstelling bezoeken. Zij is feestelijk, maar tevens ook ernstig en waardig. In een uitgestrekte hal is de technische wonderwereld geconcentreerd. Vol bewondering zal het publiek door deze hal dwalen.

De belangstelling is natuurlijk het grootste voor het rollend materiaal. Zij staan daar in lange rijen naast en achter elkaar, de treinen en locomotieven, waarvan men in den jongsten tijd zooveel heeft gelezen en gehoord. Electriche treinen, bliksem-treinen (met 3de klas!), lichte en zware locomotieven, wagons voor technische doeleinden. Men mag overal instappen. Men kan er zich van overtuigen of de kussens zacht zijn. Men kan de wielen doen draaien, hefboomen verzetten. Een genot voor jong en oud!

Men kan een kijkje gaan nemen op de plaats, welke, in het verkeer, wordt bekleed door den bestuurder van de stroomlijn-locomotief, en wel van de sterkste locomotief van dien aard, welke zich in het bezit bevindt van de Rijksspoorwegen. Het is de snelste locomotief van de wereld, welke onlangs op de lijn Berlijn-Hamburg, op een proeftocht, een snelheid van 191 Kilometer per uur heeft bereikt! Thans staat zij hier trotsch en stil en al-

leen de geweldige ketel verraadt ons, welke krachten zij ontwikkelen kan! Aan een perron staat een prachtige trein van ivoor, zilver en violet. Het is de eerste stroomlijn trein van de wereld met een snelheid van 170 Kilometer per uur. De locomotief is geheel gehuld in stalen platen. Daarachter staan vier wagons, aldus met elkaar verbonden, dat zij slechts één enkelen eindeloozen wagon schijnen te vormen. Van binnen is deze trein ook geheel anders ingericht dan de gewone treinen. In de 3de klas zit men op zachte kussens. De 2de klas bezit heerlijke zetels, met armleuningen en een steun voor het hoofd. De vensters kan men open en dicht draaien. Zij zijn breed en hoog, zoodat men een uitstekend uitzicht op het landschap heeft. Aan den wand hangt een thermometer en een schakelaar ter regeling van de temperatuur. In dezen wagon heeft men 's Winters geen last van de droge lucht en 's Zomers geen last van de warmte meer. Een bijzondere installatie zorgt 's Winters voor warmte en 's Zomers voor koelte. Er is nog een andere sensatie op deze tentoonstelling! Voor de hal staat een moderne sneltrein-locomotief en wie lust heeft, mag hier conducteur spelen. Men krijgt, met een vriendelijk woord, van den bedaagden machinist de toestemming de remmen in werking te brengen en aldus de locomotief in beweging te zetten. Hierbij blijkt, dat het personeel van de locomotief door middel van een luidspreker mededeelingen en bevelen ontvangt. Het antwoordt per telefoon! Dit alles geschiedt tijdens de reis. De moderne treinen zijn allen voorzien van een dergelijke draadlooze installatie. De locomotief beschikt over een gecombineerden zender en ontvangtoestel. Tot op een afstand van 1 of 2 Kilometer van het betreffende wachthuisje is alles uitstekend te verstaan.

Na een kort tochtje keert de locomotief weer naar het vertrekpunt terug — en men is onder den indruk, omdat men daar heeft gestaan, waar tijdens een werkelijke reis, de mannen arbeiden, die over het lot van honderden reizigers moeten waken!

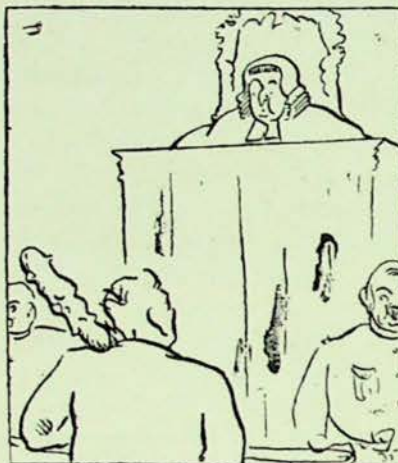
Op het terrein naast de hal vindt men een uitgebreide verzameling van rails, wissels, signalen enz. van allerlei aard. Men ziet er kleine stukken rails op wielen, welke aan de gewone rails kunnen worden aangesloten. Men vindt er een kraan, welke een gansche sneltrein wagon kan heffen. Men leert er op welke handige wijze gansche wagon ladingen in een minimum van tijd op vrachtauto's kunnen worden overgeladen. Tusschen al dit moderne spoorwegmateriaal ligt echter ook nog een stuk van de rails van de oude „Ludwigsbahn“, den eersten spoorweg van Duitschland. Hoe primitief ziet dit alles er uit! Welke ontwikkeling heeft het leggen der rails niet in honderd jaar tijds genomen! Op deze eerste rails reed eens de „Adler“, de eerste locomotief van Duitschland, met de toen overweldigende snelheid van 30 Kilometer per uur! Toen bestonden er geen veiligheidsinrichtingen. Maar ook dat is geheel anders geworden. Men leert het op de tentoonstelling van Neurenberg, waar men U toont, dat met hulp van een aan de rails bevestigde magneet, de locomotief stopt, wanneer hetvolgende signaal op onveilig staat. Een phantasischen indruk maakt het „optische veiligheidssysteem“, hetwelk den naam „Cpsi“ draagt — verkorting van „optisches Sicherungssystem“. Met hulp van een lichtstraal, een selenium-cel en een spiegel wordt de trein geremd, wanneer de bestuurder geen rekening houdt met een stop-signaal.

De grootste attractie van de Tentoonstelling is natuurlijk een tochtje met den „eersten trein“. Een trouwe nabootsing van den „Adler“ staat op het terrein. Uit zijn hoo-

gen schoorsteen komen rookwolken. Het personeel draagt costumes uit den Biedermeier-tijd, met hoogen hoed! Men onderneemt als het ware een romantisch uitstapje in het verleden, wanneer men in de lage wagonnetjes plaats neemt. Zoo sukkel men door een buurt met volkstuintjes. De bewoners glimlachen maar een eeuw geleden vielen zij bijna in zwijm, toen dat treintje voor het eerst voorbijreed! Voor ons is het een scherts, hetgeen toen een sensatie was! Maar de menschen van onzen tijd moeten ook dit treintje bewonderen. Immers: Zonder „Adler" — zou er geen „Vliegende Hamburger" zijn gekomen!

VERKEERD OPGEVAT.

Rechter: He, he, hoe komt U er bij om een knuppel mee te nemen?
 Verdachte: Mij werd gezegd om voor mijn verdediging te zorgen.

MISVERSTAND.

Bezoeker: Een mooi beeld! Althaster, is het niet?
 Gids: Neen, Aphrodite.

ONDER KINDEREN.

Meisje: Waarom huilt Jantje weer? Wat wil hij toch hebben?
 Dirk: Hij wil niks meer hebben, hij heeft het al van mij gekregen!

ZEER JUIST.

— Hengelen is een opwindende sport.
 — Zeker, vooral wanneer je het op een verboden terrein doet.

DAT GAAT NIET.

Gastheer: Vraagt gij om den hand van mijn dochter? Met alle genoegen, gij kunt ze hebben.
 Jongmensch: Neen, mijnheer, ik wou U verzoeken mij 50 gulden te leenen.
 Gastheer: Wat?! Terwijl ik U nauwelijks ken?!

PANORAMA

Weekblad bergambar dalem bahasa Blanda dan Melajoe.

Di bawah pimpinan
LIEM KOEN HIAN

Kantor:
STADHUISPLEIN 41

30 Augustus 1935.

Taon IX No. 35.

Di sakiter kita.

Boeat kasabegitoe kalih Volkenbond telah di-
hikin poesing. Im kalih tangannja itoe Nenek Vol-
kenbond diotot boeat pikin peres perselisihan Italie-
Ethiopia. Telegram-telegram jang ditrima, beroe-
lang-oeiang mewartaken, bagaimana adanja harepan
jang dikandoeng dalem kalangan-kalangan diplo-
matek ternadep itoe persariketan bangsa bangsa.
Tanggal 4 September j.a.d. itoe conflict antara Italie
dan Ethiopia aken dibitjaraken dalem vergadering
Volkenbond. Orang menanja pada diri sendiri, apa
nanti aken didjalanken tindakan-tindakan hoekoem
(sancties) pada Italie djikaloe vergadering Volken-
bond mamoesken bahoea Italie ada bersalah dan
djikaloe vergadering tjelah Italie poenja actie agres-
sief? Orang nistjaja aken bernapsoe boeat angkat
poendak djikaloe denger pembitjara'an tentang
„sancties” dari Volkenbond. Orang nistjaja aken
inget pada Manchuria, pada agressiviteit Japan da-
lem taon 1931 terhadap Tiongkok poenja hak-di-
pertoean dan pada poatoesan Volkenbond jang
memberi salah pada Japan, tapi seabisnja
itoe, tida ada didjalanken sancties apa-apa.
Orang rasa, djoega di dalem ini perselisihan.
pertoendjoekan jang tertampak pada ampat taon
berselang itoe, aken teroelang poela. Tapi kita moes-
ti sangsiken, apa ini kalih „orang” poenja doega'an
itoe aken berboekti. Djangan loepa, tempo Tiongkok
diserang dan bebrapa provincienja didoedoekin oleh
Japan, kapentingan dari itoe „toean-toean besar”
dari Volkenbond tida banjak karembe-rembet. Tapi
dalem perselisihan Italie-Ethiopia perkara ada sedi-
kit laen. Katanja, di dalem ini oeroesan, soewal di-
perriahkennia Imperium Inggris djoega ada ter-
sangkoet. Engeland poenja deradjat sebagai satoe
keradja'an-doenia terantjem; kapentingan Engeland
poen terantjem bahaja besar! Djoega boekannja
moestail, Frankrijk poenja kapentingan-kapentingan

djadjahan aken terantjem djikaloe Italie, jang soe-
da mempoenjai djadjahan-djadjahan di Afrika,
djoega aken berpangaroeh di Abessynie. Lantaran
Engeland dan Frankrijk ada mendjadi „toean-toean
besar” dari Volkenbond, maka sekarang itoe Bond
berada dalem satoe kadoedoekan jang sanget ber-
laenan dari pada ampat taon berselang. Djikaloe
ampat taon jang laloe Volkenbond mendjalanken
tindakan-tindakan keras, maka ia nistjaja melinken
aken korbanken diri boeat satoe negri Asia sadja.
Tapi sekarang, di dalem taon 1935, kapentingan-
kapentingan besar dari „toean-toean besar” itoe
Bond ada tersangkoet. Maka tida terlaloe menghe-
ranken djikaloe sekarang, boeat pertama kalih se-
dari Volkenbond mendjeimah, orang aken menampak
itoe sancties, seperti jang ditetepken dalem Volken-
bondspact, dikasih berlakoe.....

Dr. Lin Yu-Tang, itoe criticus Tionghoa jang
termashoer, merasa sanget berdongkol saban-saban
moesti menjaksiken bagaimana njonja-njonja dan
nona-nona Tionghoa memake pakean pakean jang
kraagnja tinggi dan kakoe. Ia toelis:

„Sabetoel-betoelnja ada terlaloe gampang boeat
robah ini mode jang bisa menggerakin oerat ter-
tawa. Djikaloe saja ada poenja oewang nganggoer
sariboe dollar, dengan gampang sekali saja bisa
tjiptaken itoe perobahan. Saja tjoema perloe paker-
djaken lima njonja, jang gemar mode-mode baroe,
boeat lamanja tiga hari dan aken bajar pada marika
masing-masing doearatoes dollar. Saja aken soeroe
marika melantjong dari toko Wing On dan Sincere
ka Whiteaway, Laidlaw dan Lane Crawford. Saja
aken soeroe marika moendar-mandir dengan bus di
waktoe siang hari dan koendjoengken semoea caba-
ret di dalem kota di waktoe malem. Dalem sedikit
tempo orang nistjaja aken denger Njonja Chun ber-

bisik pada Nona Chang: „Apa kae taoe mode jang paling belakang? Saja liat Njonja Lee, istrinja itoe makelaar, memake pakean zonder kraag!” Nona Chang nistjaja aken djawab: „Wel, saja djoega liat Mrs. Bwei di Wing On tida pake kraag!” Kasoedahan dari ini obrolan orang tentoe bisa bajangkan sendiri. Saja brani bertaro behoea, kaloe begitoe, dalem tempo tiga hari, mode pakean prampoean di Shanghai aken berobah”.

(As a matter of fact, nothing is easier than to change this ridiculous fashion. If I had just a thousand dollars to spend, I could easily do it. All I need to do is to hire five fashionable ladies for three days at two hundred dollars each and make them go from Wing On and Sincere's to Whiteaway, Laidlaw's and Lane Crawford's, and take continuous bus rides in the day time, and make rounds of visits to all the cabarets in town at night. In no time you will be hearing Mrs. whispering to Miss Chang, „Do you know what is de latest thing? I saw Mrs. Lee, the wife of the broker, going in a dress without a collar!” To which Miss Chang would reply, „Why, I saw Mrs. Bwei at Wing On's too without a collar!” The logical consequence of the gossip is evident and I bet the Shanghai fashion for women will be changed in three days).

Pada ini pernjata'an, kita maoe tambahkan seperti berikoet:

Toelisan dari dr. Lin itoe tida tjoema berlakoe boeat pakean prampoean. Djoega dalem kalangan politiek keada'an tida belaanen. Begitoealah oepamanja banjak orang merasa gergetan bahoea satoe politicus jang „berderadjat tinggi”, saorang jang merasa dirinja ada orang Tionghoa paling terkamoeka di Hindia Blanda etc. etc. (ini „etc., etc.” perloe ditambahkan soepaja orang taoe betoel bagimana „terbesar” adanja itoe orang tersangkoet; pembatja tentoe inget, di waktoe manjeboet pangkatnja radja-radja jang mamerenta, djoega dipake „etc., etc.”!) soeka tepok-tepok dada dan sembari rembet-rembet iapoenja „kake-mojang” (iri ada perkata'annja sendiri!) menjataken bahoea ia ada rajat Blanda bangsa Tionghoa jang paling setia. Djikaloe orang maoe bikin, soepaja itoe politicus boewang ia poenja kasoekahan jang manjebalken itoe, maka kita taoe satoe „obat” jang lebih moerah dari sebagaimana jang dioendjoek oleh Dr. Lin Yu-Tang. Biarlah di waktoe pamilihan Volksraad ampir sampe, anggota-anggota Tionghoa dari locale raden pada rame bitjara tentang „kita, bangsa Tionghoa, berdiam di sini sebagai tetamoe”, „kita, bangsa Tionghoa di Indonesia, ada rajat Tiongkok”, „Idoep-lah Tanah Aer kita jang tertjinta!”.....

Dalem sedikit tempo sadja nistjaja kita aken denger itoe „rajat Blanda jang paling setia” menjataken seperti berikoet:

„Kita bernaeng di sini sebagai tetamoe..... Sebab kita ada rajat Tiongkok, maka kita djalanken pangambilan bahoea kita tida aken loepa kita poenja Tanah Aer”.

Siapa-siapa tida pertjaja kita, disilahken dengan hormat aken preksa: I. Stenografisch verslag dari openbare vergadering dari Chung Hwa Hui tanggal 4 September 1932 di Batavia p. 2, dan II. Orgaan dari Chung Hwa Hui Departement Midden Java, September 1934 p. 8.....

„Sin Tit Po” tanggal 26 Augustus mengabarkan tentang satoe causerie jang dibikin oleh Dr. Ir. Tjia Hie An tanggal 24 i.b. depan anggota-anggota Hoa Chiao Tsing Nien Hui di Soerabaja. Apa itoe lezing ada penting atawa tida, itoealah kita soeker mengasih timbangan. Djikaloe kita toelis djoega ini hal, boekanlah lantaran maoe bitjaraken itoe causerie sendiri. Kita djadi menoelis berhoeboeng dengan satoe bagian dari itoe verslag jang boenjinja seperti berikoet:

..... pada pendenger diberiken kasempet boeat madjoeken satoe dan laen pertanja'an tentang keada'an di Tiongkok, pertanja'an mana boeh dimadjoeken dalem bahasa jang disoeka, oepama bahasa Blanda, Inggris, Duitsch, Melajoe atawa Tjing-Im..... Itoe kasempetan boeat tanja tadinja digoenaken oleh ampat pendenger, masing-masing madjoeken pertanja'an dalem bahasa Inggris, Melajoe, Duitsch dan Blanda”.

Kita seperu liat itoe Herr Doctor Ingenieur berdiri di sitoe! Bersedia boeat mendjawab pertanja'an-pertanja'an di dalem itoe banjak bahasa jang ia panam. Blanda, Inggris, Duitsch, Melajoe atawa Tionghoa..... Allan jang Maha Besar, boekan maen djempoi, boekan maen pinter!

Kita seperti liat ia berdiri di sitoe, itoe Herr Doctor Ingenieur! Saorang Tionghoa Pranakan, terlahir di bilangan Soerabaja, jang bikin lezing dalem bahasa Melajoe dan lantas kasi mengarti pada pendenger-pendenger — ini pendenger-pendenger poen terdiri dari orang Tionghoa jang terlahir dan tinggal di Indonesia, jang semoea mengarti bahasa Melajoe — bahoea ia tida kaberatan dimadjoeken pertanja'an dalem itoe lima bahasa jang diseboetken di atas..... Allan jang Maha Besar! Boekan maen djempolnja! Apakah tida haroes orang berhoeboeng di depannja? Saking kliwat poenja kagoem boeat ia poenja kapinteran?

Bah, boleh djadi moentah! Ini dianja itoe „kekajahan batin” dari saorang Tionghoa Pranakan jang loeloes dari sekola tinggi..... Oppas, satoe glas bier! Boeat ilangkan 'nnak!

Crisis Nationaal dan Persatoean di Tiongkok

CHANG CHI YUN.

(Panoetoepe).

Snansi ada mempoenjai banjak areng batoe, garem dan besi. Ini bisa dan teian digoeaken oien ranajat dalem itoe provincie sebagai banan perdagangan dengan laen-laen provincies. Di djeman sabelonja republik berdiri, bank-bank Priboemi di Shansi, jang doeloe berdirinja terpentjar di satoe-roe daeran terseoet, bisa berkoesia dalem kalangan finantieel di Tiongkok. Ini terdjadi teroetama sebagai kasoedahan dari perioewasan perdagangan garem dan besi. Kaloe Snansi poenja kadoedoeakan ada terlebih baik dari laen-laen provincies, seperti Kweichow jang sedari berabad-abad terkenal sebagai provincie sanget miskin, itoe terdjadi boekan teroetama kerna perbedahan topografisch, hanja kerna perbedahan productie. Sedari lama dalem hikajat Tiongkok Kiangsi terkenal sebagai satoe provincie di mana ada terdapat pangoesahan-pangoesahan besar dan soember-soember alam jang besar. Djoega rahajatnja oemoemnja terpandang ada dikoeniaken dengan kapandean-kapandean jang loear biasa. Ini teroetama terdjadi sebab keada'an jang meroeboengi pada marika ada lebih baik dari pada di laen-laen daerah. Sabelon moentjoel djeman industrie modern, di Tiongkok, seperti djoega di laen-laen negri, pertanian telah bergandengan tangan dengan patoekangan. Sampe belon lama kamari'in Kiangsi ada mendjadi pocsat patoekangan penting dari seloeroe negri. Producten jang terpenting dari Kiangsi adalah itoe barang-barang porceiein jang telah diproduceer di Chingtechen, dan kertas jang difabriceer di Hokouchen. Dalem Tiongkok poenja perdagangan dalem negri, kadoea barang ini ada mengambil kadoedoeakan sanget penting.

Lantaran adanja itoe perhoeboengan rapet antara pertanian dan pamiara'an heiwan, peroesahan parit dan industrie, doeloean dalem kalangan economie Tiongkok boleh dililang bisa manjoekoepi kaperloean sendiri, sedeng ia poenja provincies oemoemnja poen ada rada mahmoer. Sedari terbit industrie revolutie di Barat, patoekangan telah kadesek oleh tenaga-masin, sumenta.ra expansie economie dari Barat telah membikin katjau productie nationaal. Tiongkok, jang soeda dapat poekoelan dari industrie-industrie Europa, telah alanken laen matjem kasoekeran poela lantaran desekan perdagangan asing. Sebagai kasoedahan dari ini, sekarang Tiongkok poenja soesoenan economie jang lama lagi sedeng ambroek. Systeem pakerdja'an tangan,

jang doeloe ada mendjadi satoe bagian penting dalem Tiongkok poenja pangidoepan nationaal, sekarang lagi mengadepi bahaya kamoesna'an. Pakerdjaan tenoen dan pintel dari orang-orang Priboemi telah moendoer, sebagai gantinja orang samingkin banjak pake tjita dan benang dari loear negri. Methode koeno aken fabrikeer kertas dan goela sekarang soeda terdesar betoel betoel oien barang-barang dari loear negri, sedeng petroleum dan barang-barang electrisch dari negri-nagri asing dengan pelahan tapi tentoe mendesek producten Priboemi dari pasar. Tiongkok poenja karoegian economie selama taon-taon paling belakang, jang dialanken dari import barang-barang katoen sadja — katoen kasar, benang katoen dan barang-barang katoen — ada berdjoeumlah \$ 300.000.000 tiap taon, belon lagi diseboetken karoegian dari laen-laen soember. Ini karoegian taonan sadjoemlah \$ 300 millioen berarti bahoea sadjoemlah besar orang prampoean Tionghoa jang tadinja dapat pangidoepan dengan bakerdja tenoen dan pintel, sekarang ilang pentjarian. Demikian poen pamasoekan kertas, barang-barang, goela dan producten asing ada mangasih kasoedahan jang bersamahan.

Sabenernja, sadjoemlah besar rahajat Tiongkok dari golongan pertenga'an telah terseroeng ka kamejaratan dan telah mendjadi roedin. Paling heibat, marika ini jang tida taoe sebab sabenernja dari itoe kasoekeran — jaitoe sebagai kasoedahan dari desekan economie dari loear negri — sanantiasia pertjaja segala soeara-soeara jang mentjelah kaksosotan ini waktoe dan djadi terseroeng perboean hal-hal jang bertentangan sama wet. Ini mendjadi sebab teroetama, maka provincie Kiangsi, jang tadinja begitoe mahmoer, berbalik mendjadi sarangnja bandiet communist. Terpandang dari djoeroesan economie ini soewal tida lebih tida koerang dari pada soewal pergoeletan goena idoepe, jaitoe goena menqjaoeken sabisanja bahaya lapar. Lantaran tida adanja panilikan economie jang sama-rata di Tiongkok, maka bandjirnja barang-barang asing dalem pasar-pasar Tionghoa tida bisa ditjega.

Terang sekali, bagian kadoea dari Tiongkok poenja persatoean nationaal adalah: moelai perbaiki itoe perdagangan loear negri jang „berat seblah”, jaitoe lekas madjoeken industrie-industrie modern dan perdagangan dalem negri, watesken export dari bahan-bahan jang perloe bagi Tiongkok

poenja kedadjoean industrie sendiri, orentiken import jang tida perloe atawa meroejiken kemahmoerahnja, manjiptaken kedadjoean berbareng ualem pangangoetan dengan tenaga masini dan productie dengan tenaga masini, soepaja persatoean nationaal dalem kaangan economie bisa tertjapai dengan pasti. Ini ada azas jang paling penting dari pembetoelan nationaal. Manakalan azas ini dijajanken dengan seoaek-baeknja, maka itoe nistjaja aken bisa mendjadi daja jang sampoerna boeat basmi pangaroeh communist di daem negri.

Ada manjolak, di dalem satoe tempo di mana import barang-barang wol di Tiongkok ada berdjoeblah sampe 40 millioen dollar tiap taon, di saloeroe negri tida ada satoe fabriek wol jang penting. Lebih menjedinken lagi, wol jang diproduceer di Tsinghai (Kokonor), lantaran tida ada permintaan di dalem negri sendiri, sampe terpaksa dikirim ka Tientsin aken di-export, malah djoega dengan roegi. Djikaloe di'itoeng berdasar atas harga djoedal jang sekarang, maka satoe shipment wol dari Tsinghai ka Tientsin nistjaja aken berarti satoe karoejian. Tapi soedagar-soedagar di Tsinghai, jang katarik oleh lakoenja barang-parang asing, bersedia boeat djoedal marika poenja wol dengan moerah dengan maksoed aken dapeti barang-barang asing. Ini poen bisa diolilang tentang laen-laen banan kasar jang di-export setjara begitoe.

Dengan persatoean economie dimaksoedken, satoe rationalisatie tandes dari semoea soember alam di dalem negri. Dalem halnja Tiongkok, persatoean economie itoe berarti manjipta'an satoe nationaal economisch systeem seperti di bawan ini:

Madjoeken semoea industrie besar dan ketjil dengan pertaman dan peroesanan parit sejadi dasar; mendjalanken itoe azas pembuangan geograisch dari tenaga bakerdja dengan sokongan saprangkat djalanan-djalanan spoor jang baik; mendjalanken pangoesahan tandes di rilaagan-olilangan di mana pertanian bisa dilakoeken dengan baik, dan mangandjoerken activiteit manufacturing di bilangan-bilangan di mana bisa didapetken hasil paling baik bagi peroesahan-peroesahan industrie, soepaja overproductie pertanian maepoen kakoerangan makanan jang saban-saban tertjipta, bisa ditjegah. Ini waktue natie-natie jang lebih madjoe lagi asik berdaja oepaja aken tjiptaken satoe kaberesan economie. Lebih djaoe telah didajaken boeat tjiptaken perheoboengan economie lebih rapat antara negri-iboe dan djadjahan-djadjahan. Ini ada mendjadi poko-maksoed dari itoe conferentie di Ottawa di mana ada berhadlir wakil-wakil dari keradja'ar Inggris, dan ini poen ada mendjadi sebab kenapa Japan dengan sabar tapi tida brentinja berdaja aken mamegang panilikan atas Manchuria dan Mongo-

lia.

Di mana dalem taon-taon paling belakang pertentangan economie antara berdaja negri djadi samungkin nebat, maka Tiongkok lekas moesti berdaja-oepaja boeat mangatoer rantjana-rantjana goena bea diri sendiri, djika tida, maka di kamoe-dian hari ia nistjaja tida aken bisa menoeoeng dirinja. Hal-hal jang perloe boeat manjiptaken poesat-poesat industrie jang besar aua banjak terdapat, sepertinja bahan kasar, oempan api, aer, tenaga-bakerdja, kagampangan pangangoetan dan satoe pasar jang loewas. Lebih djaoe orang haroes perhatiken djoega pembela'an nationaal. Di seblahnja ini kita haroes djaga aken djangan berboeat kakeliroehan-kakeliroehan sebgimana jang laen orang telah berboeat lebih doeloe dari kita, soepaja kita poenja industrie-industrie baroe bisa madjoe dengan sehat dan kita poenja perdagangan bisa bertindak pesat. Basis materiel dari pembela'an nationaal terletak dalem nationaal economie. Dari itoe, dasar paling baik goena manjampei persatoean nationaal adalah pertegoehken kita poenja nationaal economie soepaja bisa manjoekoepi kaperloean baik di moesin perang maepoen di moesin dami.

Sedeng letaknja itoe soember-soember alam di Tiongkok tida terleohin baik dari pada di laen-laen negri jang terkamoeka, apalagi kaloe orang pertiatiken loewasnja daerah Tiongkok, adalah di laen fihak Tiongkok poenja djoemblah rahajat ada djaoe lebih besar dari pada laen-laen negri. Tida ada satoe bangsa di dalem doenia jang mempoenjai anggota-anggota ampir 400 millioen djiwa dan berbareng — ethnologisch — begitoe bersama'an seperti bangsa Tionghoa. Ini tentoe sekali ada djasahnja leloehoer-leloehoer kita jang dalem itoe sakean banjak abad soeda berdaja oepaja dengan tida mangenal tjape dan giat goena manjiptaken satoe natie besar, begitoe loear biasa dan tida ada bandingannja dalem hikajat doenia, apalagi djikaloe orang inget, bahoea itoe systeem nationale cultuur jang marika telah diriken soeda tahan damparannja geloembang-geloembang pangaroe dari systeem cultuur Barat. Ada bener, bahoea di seblahnja itoe orang² Tionghoa, jang djoemblahnja ada paling besar, di Tiongkok poen ada terdapat laen-laen bangsa seperti Mongool, Moslim, Tibet dan bangsa-bangsa Priboemi, tapi marika poenja djoemblah ini tida ada 5% dari total djoemblah rahajat Tiongkok.

Natie Tionghoa poenja kabesaran adalah, semoea bangsa jang berada di bawah benderahnja, tida perdoeli djoemblahnja besar atawa ketjil, social dan politiek, dapet perlakoean sama rata. Itoe djoeloe kan „bangsa Tionghoa” biasanja digoenaken sebagai satoe pangoe tara'an arbitrair dan cultureel, dan itoe tida melinken hendak mangoendjoek bang-

sa Tionghoa jang aseli sadja. Djoega orang-orang asing jang memake nama Tionghoa dan bitjara bahasa Tionghoa, terpandang sebagai bangsa Tionghoa dan tida terpandang bedah. Malah nama-nama Tionghoa jang paling loemrah, sepertinja Chang dan Li, soeda lama ilang ia poenja arti ethnologisch jang asal, sebab sedari di djeman ahala Tang ini nama-nama soeda djadi begitoe loemrah hingga lama-kelama'an orang-orang jang tida terkenal dibriken sadja itoe nama, seperti djoega nama Smith dan Brown ada begitoe populair di antara rahajat Inggris. Dalem district-district, di mana pendoeoek pendoeoek terdiri dari bangsa-bangsa tjampoeran, jaitoe bangsa Tionghoa dan laen bangsa jang lebih ketjil djoemblahnja, perhoeboengan darah sedikit sekali terdjadi. Ini teroetama bisā dibilang tentang Oetara-Barat dimana ada terdapat banjak orang Moslim, jang oemoernja dinamaken bangsa Han-Hui, jaitoe Tionghoa-Moslim. Bahoea ini bangsa-bangsa jang lebih ketjil djoemblahnja tida kena diassimileer sama sekali, itoe teroetama terdjadi lantaran itoe perbedahan agama. Bangsa Mongool dan Tibet oepamanja mameloek agama Lama, bangsa Moslim mameloek agama Islam, maka tentoe sekali perhoeboengan antara marika tida begitoe manis seperti, djikaloe itoe perbedahan agama tida ada. Sedari djeman poerbakala di Tiongkok memang ada terdapat kamerdika'an agama. Bangsa Tionghoa anggep, satoe perseisihan pikiran prihal perbedahan agama ada satoe hal jang sanget tida baik. Itoe sebab tida heran, djikaloe itoe bangsa-bangsa laen jang lebih ketjil di Tiongkok tida begitoe merasa bahoea marika ada orang-orang asing. Itoe sebab djoega, maka itoe tindakan-tindakan internasional roewet jang telah diambil oleh Volkenbond seabisnja perang doenia goena lindoengken kapentingan bangsa-bangsa jang lebih lemah, bagi Tiongkok dipandang sebagai tindakan jang tida perloe dan bermaksoed menghapoesken satoe systeem jang tida ada terdapat di Tiongkok.

Toch kawadjiban boeat manjiptaken persatoean dalem kalangan kabangsa'an di Tiongkok koedoe dirampoengken salekasnja, apalagi sebab ini bangsa bangsa jang lebih ketjil djoemblahnja semoea bertempat dalem daerah-daerah di tapel wates, dalem bagian-bagian dari republik jang loewasnja tida berimbang dengan iaorang poenja djoemblah. Karewelan-karewelan local jang timboel di antara marika, djikaloe dibiarken sadja, nistjaja aken bisa meradjalela dan bisa membawa kasoedahan-kasoedahan jang tida enak. Terdjatonja Mongolia Loear di bawan pangaroe Soviet ada satoe kedjadian jang sasoeatoe orang Tionghoa moest perhatikan dengan bener.

Seperti djoega laen-laen bangsa, ini bangsa-

bangsa jang tinggal di tapei-tapel wates ada mempoenjai sifat-sifat jang baik dan lemah. Dibilang dengan oemoem, marika poenja sifat-sifat jang menjolok adalah kasaderhana'an, ketabahan dan keragaman. Iaorang biasanja idoeper saderhana dan iaorang poenja kaperloean-kaperloean poen tida banjak. Tida seperti orang-orang Tionghoa jang tenggelem ka tingkatan bawah, marika tida mangisep madat. Marika ada bertoeboeh koeat dan sehat ntaran marika idoeper dalem keada'an jang memintatenağa badan besar, lebih djaoe marika pande berkoeda, memboeroeh, memanah dan brani. Marika poenja orang-orang prampoean tida perna ikat kaki seperti orang-orang prampoean Tionghoa, lebi djaoe iaorang poenja toeboeh poen lebih koeat dari prampoean-prampoean Tionghoa. Marika sanget berkoe-koe pada agama dan pangorbanan djiwa boeat goenanja agama ada mendjadi satoe azas jang tegoeh di antara marika. Ini keragaman lantaran agama ada mendjadi sebab, maka marika tida bisa terleboer.

Di laen fihak iaorang poen ada mempoenjai tjatjat-tjatjat. Pertama, marika poenja tjara idoeper ada begitoe-begitoe djoega dan kasar, sekalipoen, terpandang dari laen djoeroesan, ini ada baeknja djoega. Iaorang poenja pakean kebanjakan terdiri dari koelit domba, makanan terdiri dari daging dan soesce, sedeng taon-bertaon marika tinggal dalem tenda-tenda. Kadoea, marika tida terpladjar. Maski ini golongan-golongan bangsa jang lebih ketjil masing-masing ada mmpoenjai bahasa dan hoeroef sendiri, toch sedkit sekali antaranja jang bisa mambatja dan menoelis. Lebih djaoe, batja'an tjoeperma berwates pada batja'an-batja'an agama sadja, maka iaorang poenja pamandangan batin ada tjoeper dan berwates. Katiga, keada'an economie oemoem, dalem mana marika idoeper, ada boeroek. Selaennja itoe sedikit orang, jang bakerdja

tani, berdagang dan lakoeken pakerdja'an tangan, sebagian besar antara marika idoe sebagai gombala dengan tida ada harepan boeat alamken perbaekan-perbaekan economisch. Productie ada rendah, begitoepon angka kelahiran. Polyandry — kabiasa'an aken orang prampoean bersoeami lebih dari satoe — sebagai pertentangan bagi polygamy di antara bangsa Tibet poen marintangken pertambahan rahajat.

Goena merampoengken itoe kawadjaban penting boeat tjiptaken satoe persatoean kebangsa'an. perhatian besar haroes ditaro pada bahasa dan agama dari itoe golongan-golongan bangsa. Dalem kalangan onderwijs, politiek dan sociaal orang koedoe ichtiarken boeat pertahanken marika poenja sifat-sifat jang baek dan perbaeki iaorang poenja tjatjat tjatjat soepaja pelahan-pelahan bisa diassimileer, seperti telah diberboeat oleh bangsa Manchu di djemannya keizerrijk. Pendirian-pendirian perobatan di daerah-daerah tapel wates tida tjoekoep, orang sabaliknya koedoe oetamakan panjarian onderwijs tentang prikasehatan. Lebih djaoe koedoe disiarken pelaajaran tentang pertanian, pertaneman oetan dan pangoesahan parit soepaja soember-soember alam jang belon diapa-apain di itoe bilangan-bilangan, bisa dioesahkan. Sama pentingnja adalah itoe pendidikan cultureel jang terang sekali tida moesti diwatesken pada pangataoean-pangataoean dari boekoe sadja. Djikaloe bangsa Moslim dan Tibet, jang pandang perkara mendjarah ka Mekka dan Lhasa sebagai orang poenja toedjoean idoe paling penting, diandjoerken pergi koendjoengken roemah berhala Khongtjoe di Chufu, Shantung, dan laen-laen tempat berhikajat di Tiongkok, maka iaorang pasti aken bisa mendapat perasa'an-perasa'an jang baek. Perkawinan ada mendjadi tenaga-sociaal jang paling penting, maka samingkin banjak perkawinan tjampoeran antara bangsa-bangsa jang berlaenan asal, teroetama di bilangan-bilangan di mana ada terdapat herbagi goendoekan bangsa itoe, maka samingkin roekoen aken mendjadi perhoeboengan marika. Di provincie Sikang (Tibet Timoer) jang baroe didirikan oepamanja, toeroenan orang-orang toea Tionghoa-Tibet bisa bitjara Tionghoa dan Priboemi. Marika berkoekoeh pada iaorang poenja adat - kabiasa'an Priboemi, tapi toch marika mendjoendjoeng pada apa-apa jang bersifat Tionghoa. Banjak antara marika malah merasa bangga bahoea marika ada rahajat Tionghoa, malah marika, jang tida banggahken diri sebagai bangsa Tionghoa, teroes terang oendjoek penghargaan'an bagi „things Chinese”.

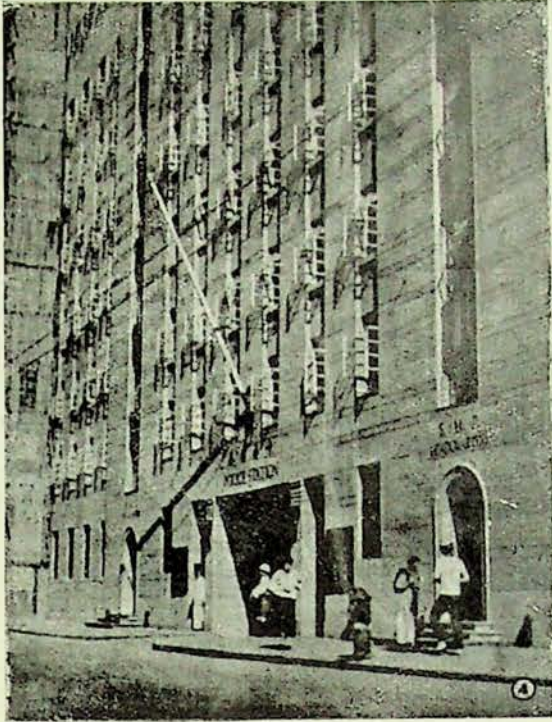
Terang sekali, dengan pangaroeh onderwijs dan perkawinan tjampoeran, kasoekeran-kasoekeran panilikan politiek nistjaja aken dapat diketjilken

tida bisa tida kedjadian djikaloe orang pandang hal sabisanja, sedeng laen-laen pakerdja'an sepertinja wet-wet Tionghoa aken bisa didjalanken dengan gampang. Satoe karakteristik menjolok jang sedari djeman doeloe memang ada melengket pada bangsa Tionghoa, adalah itoe soemanget fair play dalem hal mangoeroes soewal soewal kebangsa'an (inter-racial) dan di bawah systeem Tionghoa segala golongan rahajat dapat perlakoehan sama rata. Sekali poen begitoe, toch succes dari satoe administratie di tapel wates bergantoeng pada toendjangan saganap hati dan pakerdja'an sama-sama jang rapet dari fihaknja pendoedoe-pendoedoe itoe daerah. Berhoeboeng dengan ini, ada penting aken mangoendjoe bahoea sebagai gouverneurs dari itoe provincie-provincie djaoe seperti Ninghsia dan Tsinghai telah dipilih orang² Moslim. Ini ada satoe tanda, bahoea kasempetan aken menjampel kadoedoean baek dalem kalangan politiek di Tiongkok ada terboeka bagi sasoeatoe orang jang mempoenjai ketjakepan, tida perdoeli bangsa dan agama apa. Itoe sedikit orang-orang Moslim, jang sekarang memangkoe djabatan militair penting dan berkadoedoean tinggi dalem pamerentahan di Oetara-Barat kabanjakan berasal dari koelawarga Ma dari Hochow, provincie Kansu. Kaloe sekarang marika telah bisa mendapat kapertjaja'an dari bangsa Tionghoa, itoe teroetama terdjadi sebab iaorang poenja leloehoer ada mendjadi pangikoet-pangikoet dari Tso Tsun Tang, itoe orang terbesar jang idoe di djemannya Tseng Kuo Fan dan soeda dapat banjak pahala dengan manindes pembrontakan di itoe daerah di taon katoedjoepoeloe. Marika telah berboeat djasa besar bagi negri dengan loepaken iaorang poenja perbedahan agama dan membantoe pamerenta tindes kaoem Moslim jang brontak. Marika poenja soemanget besar dan marika poenja bersiap aken toendjang sasoeatoe gerakan nasional besar, membikin marika madjoe ka moeka di antara itoe pakerdja-pakerdja goena manjiptaken karempoekan di antara itoe herbagi golongan bangsa. Djikaloe ini matjem soemanget dibangoenken poela dan dipertahanken di antara rahajat daerah-daerah tapel wates, maka orang tida oesah koeatirken apa-apa.

Pendek, persatoean geografisch, economisch dan kebangsa'an moesti dimadjoeken berbareng dan tjepet sabelonnja orang bisa menjampe persatoean national aseli bagi Tiongkok. Tjoema sasoea ini kawadjaban dirampoengken, maka bangsa Tionghoa boleh merasa pasti aken dapatkesantousa'an dan kemahmoeran dan mengambil kadoedoean jang terpandang di antara negri-negri besar. Lebih djaoe, djikaloe nanti geloembang perang sampe mangoempiang di Pacific — satoe hal jang kaliatannya

Shanghai

Lagi bebrapa fotos dari itoe kota jang termashoer.
Hoofdkwartier politie dalem concessie Fransch.

Gedong Gemeenteraad dalem International Settlement.
Bawah: Willow Pattern Teahouse jang terkenal.

Tiongkok dan Rantjana economie di Ruslnad

(People's Tribune)

(Penoetoeop).

„Kita orang soeda adaken pemberian rantsoen boeat dapet kepastian oentoek kemadjoennja industrie dan pendirian sociaal,” begitoe Molotov menerangkan „persedia'an makanan dari negri soeda bertambah sampe boekan maen banjaknja..... Dalem ini taon aken sedia 250 sampe 300 millioen poods makanan lebih banjak dari pada di taon 1933 boeat pendoedoek”. Ini semoea telah memberi alesan pada Stalin aken bitjaraken oeroesan penghaposan systeem pemberian rantsoen. Politieke Bureau dari Centrale Comité poen setoedjoe dengan voorstelnja Stalin. Poatoesan boeat hapoesken rantsoen dari roti, tepoeng dan padi moelai tanggal 1 Januari, aken mendjadi satoe permoelahan dari penghaposan pemberian rantsoen semoea barang-barang.

Sebagi gantinja itoe oleh Gouvernement aken diadaken systeem pendjoealan barang-barang zonder wates, dengan harga jang soeda ditetepken. „Digantinja rantsoeneeringssysteem dengan perdagangan ada salah satoe boekti paling njata bagi bertambah loewasnja pengaroeh Soviet..... Kita orang sekarang soeda djadi lebih koeat, maka itoe systeem soeda dihapoesken.”

Centrale Comité dari Communistische Partij telah ikoetin pimpinannja Stalin dan Politieke Bureau, dan telah ambil poatoesan, dalem pleno-zitting dari tanggal 25 sampe 28 November j.l. aken „moelai dari tanggal 1 Januari 1935 hapoesken pemberian rantsoen roti, tepoeng dan padi dan organiseer satoe pendjoealan merdika jang oemoem boeat roti dan laen-laen barang pada pendoedoek dengan perantara'annja negri dan peroesahan-peroesahan co-operatief”. Lebih djaoe diambil poatoesan aken cancel semoea harga etjeran jang soeda ada boeat roti, tepoeng dan padi, dan itoe hendak diganti oleh harga jang aken ditetepken oleh negri.” Itoe harga jang baroe „moesti di sama tengah antara harga sekarang jang terlaloe tinggi dan harga jang ter-

panjpta'an bestuur locaal dan dikasih berlakoenja hal jang telah terdjadi — maka Tiongkok nistjaja soeda bersedia, dan boleh djadi, djikaloe kasempatan ada baik, ia bisa dapet poelang daerah-daerah jang terlepas dari tangannja selama saratoes taon paling belakang.

laloe rendah boeat pendjoealan rantsoen”. Harga boeat kaoem boeroeh, jang terlaloe rendah, aken dikasih naek, samentara harga boeat orang-orang jang mmpoehan, aken dikasih koerang sedikit.

Ini systeem jang baroe soeda diambil lantaran ada kebanjakan persedia'an barang-barng negri. Kapan, ada terdapat sifat communist dalem katera-ngannja Centrale Comite, jang bilang bahoea persedia'an makanan bisa dilakoeken setjara merdika serta aken dibagi-bagikan, atawa bahoea itoe rantsoen atas soeka sendiri aken dinaeki djoemblahnja atawa harganja bakal ditoeroenken sampe wates paling rendah, ini semoea sama sekali tida kaliatan kaboektiannja dalem rapport-rapport Soviet.

Perasingan dari Communisme dan systeem mengoentoengin si kaoem boeroeh soeda tetep. Betoel ada dibilang, bahoea „semoea oepahan, gadji, studiebeurzen dan pensioenan” aken dinaeki soepaja pikoelan kaoem boeroeh djadi lebih enteng, tapi sakenornja ini tjoema mengoentoengin orang-orang jang lebi mampoe jang bisa tarik kaoentoengan dengan berbareng dari itoe pernaekan gadji dan penoeroenan harga. Inilah, begitoe kata Molotov, baroe permoelahannja sadja. „Poatoesan boeat hapoesken pemberian rantsoen roti, tepoeng dan padi moelai tanggal 1 Januari berarti satoe permoelahan dari penghaposan tindakan terhadap semoea barang laen”.

Ini tindakan poen membantoe pertegoehken itoe systeem oepahan, Molotov oendjoek, bahoea „Soviet roebel djoega perloe dibikin djedjek. Adanja doea matjem harga dalem moesin sekarang roepanja telah bikin lemah kadoedoekan oewang roebel, tapi harga jang tetep dari roti aken bikin itoe djadi tegu. poela, dan berbareng dengan itoe aken bikin kita poenja plan lebih tetép dan menggampangken kemadjoannja kita poenja economie nationaal. Bertambah koeatnja kadoedoekan oewang roebel aken bikin oepahan di kalangan industrie samingkin penting. Oepahan-oepahan nanti jang aken mendjadi factor paling penting, sedeng pernaekan gadji pasti aken meroepaken satoe andjoeran keras pada kaoem boeroeh dan kaoem penggawe.

Centrale Comite dari Communistische Partij poen telah ambil poatoesan boeat hapoesken „politieke secties” communistisch pada boerderij-boerderij negri dan station-station masin dan tractor,

organisatie mana „ada perloe lantaran itoe berbagi-bagi kasoekeran jang diketemoeken oleh itoe partij dalem pergoeletannja boeat bangoenken pendirian socialistisch”. Ini secties communistisch jang berpengaruh sekarang soeda dihobongken dalem partij-orgaan biasa dan dalem partij comites regional. Pravda toelis, bahoea „perhaekan radicaal dari pimpinan jang practisch dalem koempoelan boederij” ada mendjadi satoe basis-factor bagi ini perobahan.

Poatoesan dari Centrale Comite soeda dapat tentangan keras sekali. Tiga hari sasoedanja perhimpunan ini comite ditoetoe, atas dirinja Kirov, jaitoe Stalin poenja tangan kanan, secretaris dan soemangetnja itoe Centrale Comite, soeda dibikin penjerangan. Ia poenja penjerang itoe ada bekas lid Arbeider-Boer-Inspectoraat, satoe pendirian, jang doeloe di bawah partij Communistisch, ada berpengaruh besar skali. Dari papreksahan didapet kenjata'an jang itoe penjerang ada diaetoe bersama-sama Zinoviev, Kamenev dan laen-laen orang communist, jang perna pegang rol penting dalem revolutie. Bahoea ini penjerangan ada mempoenjai dasar politiek, ada dioendjoek dalem soerat-sorat kabar officieel di mana dinjataken dengan tandes bahoea gouvernement Soviet sama sekali tida soeka robah ia poenja politiek jang satoe kali soeda ditoeroet.

Banjak anggota dan bestuursleden dari Communistische Partij telah ditangkep, bebrapa antaranja malah dikasih hoekoeman mati dan ada djoega, seperti Zinoviev dan Kamenev jang diberi hoekoeman pendjara jang berat.

Bahoea tentangan communistisch terhadap pada itoe politiek baroe ada sanget loeas, orang bisa dapet kenjata'an dari itoe hal, bahoea soeda ditangkep banjak orang dari berbagi-bagi bilangan, berhoeboeng dengan terreur jang dilakoeken di Russland poetih dan laen-laen tempat. Tapi boeat pamerentahan jang sekarang, ini semoea tida membawa kasoedahan jang berarti dan pada tangga 8 December soeda dimachloemken poatoesan dari raad van volkscommissarissen, di mana soeda disiarken pembrita'an tentang penghapoesan rantsoeneerings-systeem boeat roti, tepoeng dan padi moelai dari tanggal 1 Januari 1935 dan diadakennja harga harga jang soeda ditetepken oleh negri, pernaekan gadji dan laen-laen, menoeroet poatoesan jang soeda diambil lebih doeloe oleh Stalin, Politieke Bureau dan Centrale dari Communistische Partij.

Itoe rentjana-rentjana economisch dalem Coviet Unie sampe satoe wates soeda dapat banjak succes, maski hasilnja dalem bebrapa hal masi tida memoe-wasken, seperti antara laen-laen oeroesan pengangkoetan dari itoe. Ini roepanja soeda disebabkan ker-

DIMINTA:

Kaom journalisten poenja toelisan boeat bantoe memetjahken soel:

BAGIMANA KITA POENJA NATIONAL ONDERWIJS HAROES DIPERBAEKIN AGAR MENJOTJOKIN SAMA ALIRANNJA DJAMAN?

Toelisan-toelisan diminta selaat-selaatnja ditrima pada tanggal 5 September 1935. Boeat jang terpilih oleh poatoesannja jury nanti dihadiaken onkost penghargaan'an sedjoemblah f 10.—, dan aken dimoeat sebagai sala satoe artikel dari kita poenja Gedenk & Advertentieboek jang aken diterbitken pada 17 September 1935.

Pada kaom soedagar di loear residentie Pekalongan, Cheribon dan Banjoemas, jang tida nanti dapat koendjoengannja kita poenja wakil-wakil jang djalan tjari advertentie, poen kita mengoendang boeat tjoba masoekin advertentienja dalem kita poenja ini panerbitan jang loear biasa, jang nanti disiarken dengan gratis diantara H.K.-H.K., perkoempoelan-perkoempoelan, orang-orang dan firma-firma jang ternama di seloeroe Indonesia.

Tekst advertentie dan pembajarannja selaat-laetnja ditrima pada tanggal 10 September 1935.

Tarief advertentie:

1/1 pagina f 10.—	1/4 pagina f 4.—
1/2 pagina f 6.—	1/8 pagina f 2.—

Het Bestuur.
T.H.H.K. Boemiajoe.

na efficiency pengoeroesan dan administratif, kerna pamakean sadjoemblah kaoem boeroeh jang bakerdja setjara terpaksa dan tida efficient, dan terlaloe banjaknja didjalanken hoekoeman hoekoeman jang bengis terhadap pada technici jang telah berboeat kekliroehan-kekliroehan, hingga kema-djoeannja itoe oesaha djadi terlambat. Kerna itoe industrie-industrie Soviet soeda djadi tida begitoe efficient seperti di Amerika dan laen-laen negri modern. Tapi succes jang soeda didapet oleh Soviet Unie telah membikin kadoedoekannja di dalem negri djadi banjak lebih tegoeh, begitoe poen ia poenja perhoeboengan dengan laen-laen negri. Tapi sebegitoe djaoe menjangkoet dengan kasedjatra'an oemoem di Rusland, moesti dibilang jang hasilnja itoe rentjana masi haroes disangsken. Kalebihan industrialisme jang samingkin bertambah roepanja ada sediaken oentoek kaperloean kaperloean militair, boeat export ka loear negri atawa djabatandjabatantinggi di Soviet. Lantaran itoe productie selaloe bertambah bisa djadi bebrapa kaoentoengan aken mendjadi koerangan, malah bisa djadi djoeaga kapentingan si kaoem boeroeh biasa. Djoemblah makanan, pakean, dan laen-laen jang bisa dipake oleh orang biasa, memangnja soeda berwates, tapi capaciteit dari industrie jang modern mampoe melebihi banjak itoe limiet. Kapan Soviet Unie bisa kaloearken kalebihan barang-barang jang banjak, sebagaimana djoeaga laen-laen negri jang modern, tapi jang tida bisa di-export ka loear negri, lantaran keada'an-keada'an ekonomisch dalem doenia, tentoe aken ada tjoekoep persedia'an boeat memenoehken kaprloean orang-orang jang berpangkat tinggi dan berbareng dengan itoe poen aken ada tjoekoep persedia'an bagi si kaoem boeroeh biasa. Tapi sabellonnja itoe, pembagian itoe productie jang besar lebih banjak ada meroepaken satoe oeroesan politiek dari pada ekonomisch. Boekan saharoesnja orang taro pengharepan pada satoe peratoeran, jang didasarken atas keada'an politiek jang tida sama rata, dictatuur dan hak loear biasa, bahoea itoe dengan soeka sendiri bakal adaken satoe persama'an ekonomisch dan communisme. Sampe sebagaimana djaoe ini perobahan democratisch jang baroe dari systeem pemilihan bisa membawa pengaroeh pada keada'an masi perloe diliat lebih djaoe.

Itoe rentjana-rentjana sebagaimana jang dikaloearken di Soviet-Unie ada bergantoeng pada milik dari penilikan atas industrie negri. Rentjana-rentjana begitoe pasti tida bisa dikaloearken, kapan itoe dipaserahken sadja pada kapitalisten dan financiers particulier, kerna masing-masing pasti aken kemoekaken kapentingannja sendiri. Tapi kendati economie negri jang lengkep ada berhoeboeng rapet sekali dengan milik negri bagian bagian jang pen-

ting dari itoe toch soeda didjalanken oleh banjak pamerentahan selama bebrapa taon blakangan ini hal mana teroetama bisa diliat njata dari controle negri atas financien, banken, perdagangan loear negri, dan sebaginja.

Kebanjakan negri-negri modern sesoenggoehnja tida mempoenjai alesan boeat adaken satoe proces industrialisatie, sebagaimana jang soeda ditjiptaken oleh Soviet Unie. Di mana industrialisatie teroetama bisa didapet, pembagian persedia'an barang-barang jang kalebihan dan koetika pakerdja'an jang sanget tjoet satoe masi meroepaken satoe soewal. Soewal jang terseboet doeloean soeda bisa dipetjaken oleh satoe pemogian socialistiscn atawa communistisch dari barang-barang kaperloean hidoep jang paling penting. Di keanjakan negri di Europa ada diweriken toendjangan pada orang-orang penganggeraan atas dasar systematisch, samentara di Amerika makanan dibagikan dengan gratis, dengan perantaraanja stations pemoeian pertoeoengan di seloeroeh negri, di mana leoh djaoe orang-orang penganggeraan poen bisa dapet tempat menginep, rawatan thabib, onderwijs boeat iaorang poenja anak-anak, enz. dengan zonder bajar soeatoe apa, sedeng bibliotheek poen disediaken boeat iaorang. Tapi Soviet Rusland masi belon sampe ka sini tandjakan pemberian pertoeoengan jang loeas, dan menoeoet katerangan jang pasti dari pemimpin-pemimpin di Soviet, itoe tjara tida nanti bisa didaken di Rusland, sebegitoe lama marika masi bisa rintangken itoe.

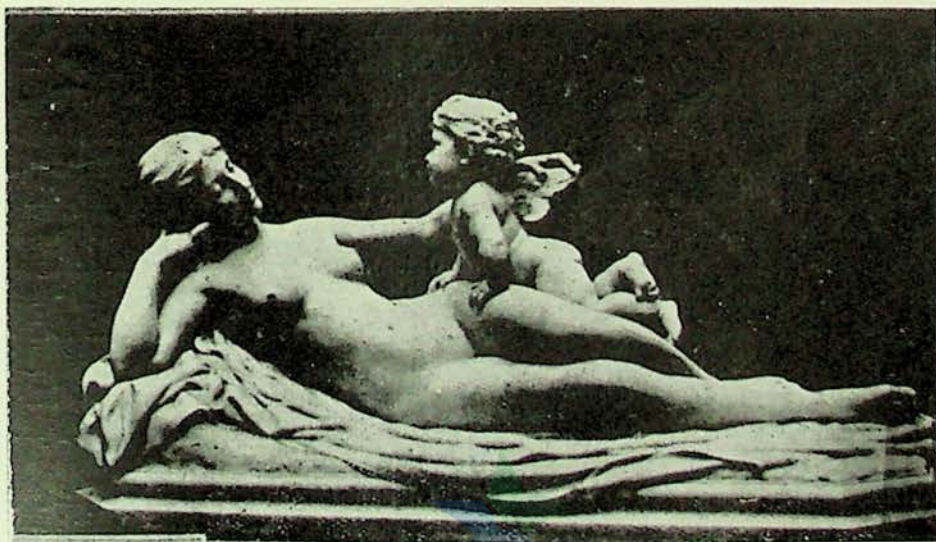
Tentang Tiongkok, satoe rentjana ekonomisch di ini negri ada memaoek pada bebrapa perwatesan. Satoe pengoeangan dari Soviet-pian sama sekali tida bisa kedjadian boeat di Tiongkok; Tiongkok tida ada mempoenjai itoe soember-soember parit, sebagaimana Soviet-Rusland. Laen dari itoe Tiongkok poen tida mempoenjai kalebihan barang-barang, jang bisa di-export. Djoeaga mechanisatie dari pertanian tida bisa diakoeken di Tiongkok, di mana ada ditanem padi dan mechanisatie itoe pasti tida aken bisa memberi hasil separoh dari productie pertanian setjara koeno. Separohnja pendoeoek tentoe aken mati kelaparan, kapan pertanian di Tiongkok di-mechaniseer. Di bilangan sebelah Oetara itoe mechanisatie soeda diadaken, tapi productionja tida djadi bertambah, sedeng tenaga pakerdja'an jang digoenaken djadi lebih sedikit. Djoestroe paman-paman tani di sana perloe lebih banjak padi, dan tida perloe dengan banjak tempo mengasoh. Tentoe sekali pertanian di Tiongkok masi bisa dibikin lebih baik, tapi dengan goeraken masin masin dirasa orang tida bisa tarik hasil soeatoe apa. Baik di kalangan pertanian maepoen di kalangan industrie Tiongkok haroes bisa produceer le-

Barang² Kunst indah

Kiri: „Matjan”, tekenan dari Mr. Kao Chian Yu, satoe artist jang terkenal di Tiongkok.

Kanan: „Boengah”, boeah tangannja Mrs. Yang Pei Chiu.

Bawah: Satoe pasangan patoeng jang terkenal, maloe-kisken Amor dan Psyche.

Pendita jang Gail

(Dongengan Tionghoa).

Han Wan-gwee ada satoe orang jang soeka sekali adaken perdjamoean-perdjamoean makan boeat iapoenja sobat-sobat. Saian satoe sobatnja, dengan siapa paling sering ia makan dan minoem sama-sama adalah saorang pendoedoek dari itoe doesoem djoega jang bernama Hsu.

Pada soeatoe hari selagi marika berdoea bersantap di roemalnja Han Wan-gwee, satoe pendita Taoist telah dateng. Ini pendita ada membawa satoe mangkok, seperti biasa dibawa oleh pendita-pendita jang djalan mangemis makanan. Boedjang-boedjang nja Han Wan-gwee telah brien oewang dan sedikit makanan pada itoe pendita, aken tetapi ia-ini manolak, sedeng waktoe disoeroe pergi, ia telah bentahan. Begitoe boedjang-boedjangnja Han Wan-gwee dan itoe hweeshio achirnja djadi bertjektok, satoe hal jang menarik perhatiannja itoe orang hartawan.

Han Wan-gwee panggil ia poenja satoe boedjang dan menanja sebabnja itoe brisik. Sablon itoe boedjang bisa mendjawab, itoe hweeshio sendiri soeda bertindak masoek dalem itoe roewangan. Sebagai saorang jang manis boedi-bahasanja, Han Wan-gwee silahkan itoe hweeshio toeroet bersantap bersama-sama, oendangan mana dengan goembira telah ditrima oleh itoe orang soetji.

Tenjata, itoe hweeshio sanget dojan minoem

bih banjak, hal mana poen ada mendjadi toedjoean dari politiek nationaal. Kebanjakan dari industrie-industrie jang modern di Tiongkok sekarang barkedja dengan sebagian ketjil sekali dari ia poenja capaciteit.

Satoe economie jang direntjanaken oleh negri ada satoe kaperloean boeat negri-nagri jang di-industrialiseer, di mana keada'an jang tida teratoer telah membikin moentjoel crisis dalem penghidoepan economisch. Maka pamerentah dari semoea negri negri jang modern soeda toeroet, kendati tida banjak, toeladannja Soviet Unie, dan soeda adaken atoeran-atoeran di kalangan economisch, seperti controle bank, perdagangan loear negri, pengatoeran productie dan harga barang, enz. Satoe economie jang direntjanaken sampe lengkep tjoema bisa diadaken, kapan antero penghidoepan economisch berada di tangan negri tapi tida ada satoe Pamerentah jang soeda bertindak sebegitoe djaoe sebagaimana Soviet Unie.

arak, satoe hal jang membikin Hsu, sobatnja Han Wan-gwee djadi memandang rendah padanja. Moe-lai dari itoe waktoe itoe hweeshio sering koendjoengken Han Wan-gwee, perkoendjoengan mana tida perna ditoelak. Dengan tida koerang manisnja saban-saban Han Wan-gwee adjak itoe hweeshio bersantap sama-sama.

Achir-achir Hsu merasa berdongkol menjaksinken perboeatannja itoe hweeshio jang kaliatannja maoe tjap taybeng sadja. Pada soeatoe waktoe Hsu berkata:

„Soehoe jang baik, kae soeda sering koendjoengken Han Wan-gwee dan trima ia poenja boedi. Banjak kalih kae telah diadjak bersantap di dalem ini roemah. Kenapa kae belon dapet pikiran aken bales boedinja Han Wan-gwee dan oendang padanja aken koendjoengken kae poenja tempat aken berdjamoee sama-sama kae?”

Itoe hweeshio mengawasin pada Hsu, Kamoedian ia djawab:

„Kae dan akoe tida bedahnja. Seperti djoega akoe, kae poen sanantiasia trima boedinja Han Wan-gwee, tapi kae belon bales.”

Ini membikin Hsu mendjadi djengah dan ia djadi tida bisa kata apa-apa lagi.

„Tapi sasoedanja akoe pikir,” maneroesken itoe hweeshio, akoe poen rasa baik aken satoe tempo bales boedinja Han Wan-gwee aken tjoba itjipken akoe poenja daharan jang tida enak dan akoe poenja arak jang tida haroem”.

Seabisnja bersantap dan di waktoe maoe berangkat, itoe hweeshio oendang Han Wan-gwee dan Hsu koendjoengken ia poenja tempat besoknja sore, oendangan mana ditrima dengan senang hati.

Di tempo jang ditetepken, Han Wan-gwee dan sobatnja telah menoedjoe ka tempat jang dioendjoek, jaitoe satoe bio besar jang indah sekali. Itoe hweeshio soeda roenggoe marika poenja kadatengan di depan pintoe gerbang dan adjak marika masoek ka dalem, maliwati satoe pekarangan jang besar. Kadoea tetamoe itoe merasa kagoem dengan apa jang iaorang telah dapet liat di sioe dan menjataken, belon perna marika mangoendjoengi itoe bio, lagian iaorang tida taoe djikaloe di itoe tempat ada bio jang begitoe bagoes. Itoe hweeshio djawab, itoe bio didirikan belon lama

Di dalem satoe roewangan jang terhias sanget indah, soeda ada sedia satoe medja makan jang dipadjang, atas mana soeda disediakan barang-barang

hidangan jang ledzat dan arak jang haroem baeh-nja. Sekalipoen di roemahnja aorang jang paling hartawan, marika belon perna menampak perhiasan perhiasan jang begitoe poenja indah. Ini membikin kadoea tetamoe itoe menaro hormat tinggi pada marika poenja toean roemah.

Itoe hweeshio silahken marika doedoek. Baroe sadja iaorang mengambil tempat, sadjoemblah hweeshio moeda masoek dalem itoe roewangan aken lajanin pada marika. Koetika barang-barang hianngan jang ledzat itoe soeda abis didahar, itoe piring-mangkok lantas dibenahken dan sebagi gantinja, itoe hweeshio-hweeshio moeda lantas soegoehken baboeahan jang seger dan enak sekali. Ini boeah-boeah ada asing bagi itoe kadoea tetamoe. Iaorang tida taoe apa namanja itoe. Basi-basi, jang diboeat soegoehken itoe baboeahan poen ada sanget indah, terbikin dari kristal dan batoe giok, sedeng tjawan dalem mana arak ditoewang tida kalah bagoesnja.

Itoe hweeshio lantas prentah panggil doea nona, jang ia namaken doea soedara Shih. Doea nona itoe lantas masoek dalem itoe roewangan. Ternjata marika ada sanget eilok dan tjantik. Itoe hweeshio titahken marika kasih denger njanjian. Sedeng jang satoe meñjanji, jang laen maenken ia poenja teta-boehan jang mengasih denger lagoe-lagoe merdoe sekali.

Kadoea tetamoe itoe merasa sanget ketarik dengan itoe soeara teta-boehan dan menjanji hingga iaorang sampe loepa sang tempo.

Kamoedian itoe hweeshio titahken aken kadoea nona itoe kasih oendjoek marika poenja kepandean menari.

Satoe hweeshio moeda lantas gelar permadani lebar. Atas itoe, kadoea gadis itoe lantas menari. Iaorang poenja pakean dari soetra aloes berkiber-kiber pergi-dateng selagi iaorang toendjoekin itoe

kepandean, dan membikin itoe roewangan djadi pe-noeh sama baeh jang sanget haroem.

Sembari menjaksiken itoe tarian, kita poenja kadoea tetamoe saban-saban iroep marika poenja arak. Marika merasa sanget kagoem dengan itoe pertoendjoekan, lebih lagi iaorang kagoemken ketjantikannja itoe doea toekang menari.

Achir-achir, itoe hweeshio berkata:

„Pergilah kae-orang berdoea minoem teroes, kae soeda tjaje dan mae mengasoh.”

Ia bangoen, samperin satoe pembaringan indah jang letaknja di oedjoeng itoe roewangan, atas mana ia telah rebahkan diri.

Hsu, jang soeda djadi sinting kerna pengaroeh-nja itoe arak, lantas berseroe:

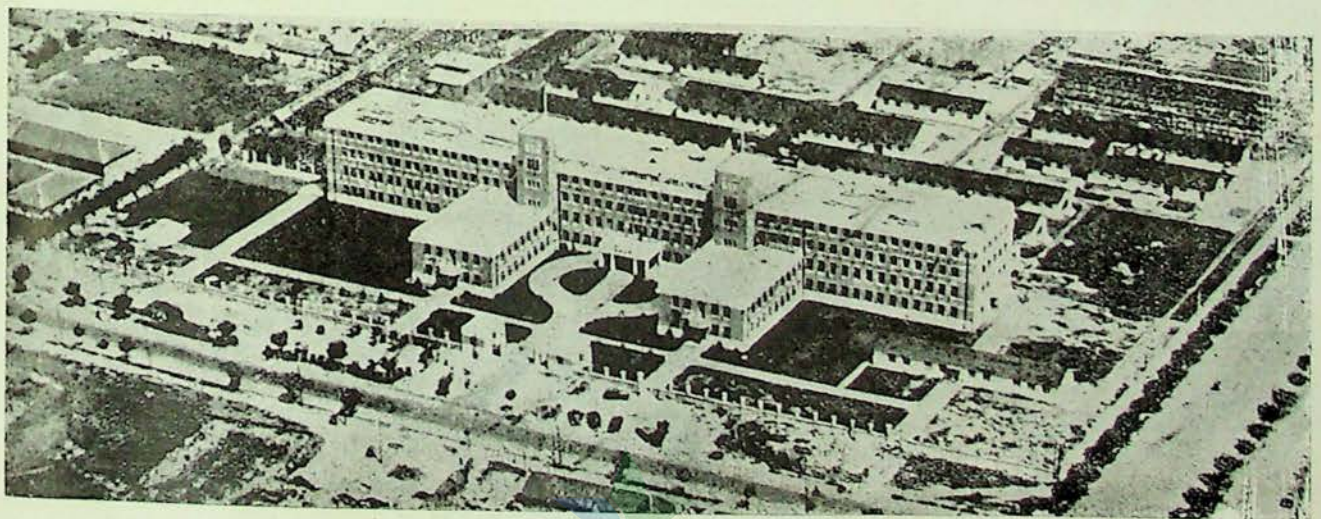
„He, soehoe, kae betoel tida taoe atoeran. Masa ada tetamoe, kae mae tidoe?”

Ia lantas samperin itoe orang alim dengan maksoed aken paksa ia bangoen. Tapi sabelonnja Hsu dateng deket itoe hweeshio soeda bangoen doeloean dan lari kaloe ar dari itoe roewangan.

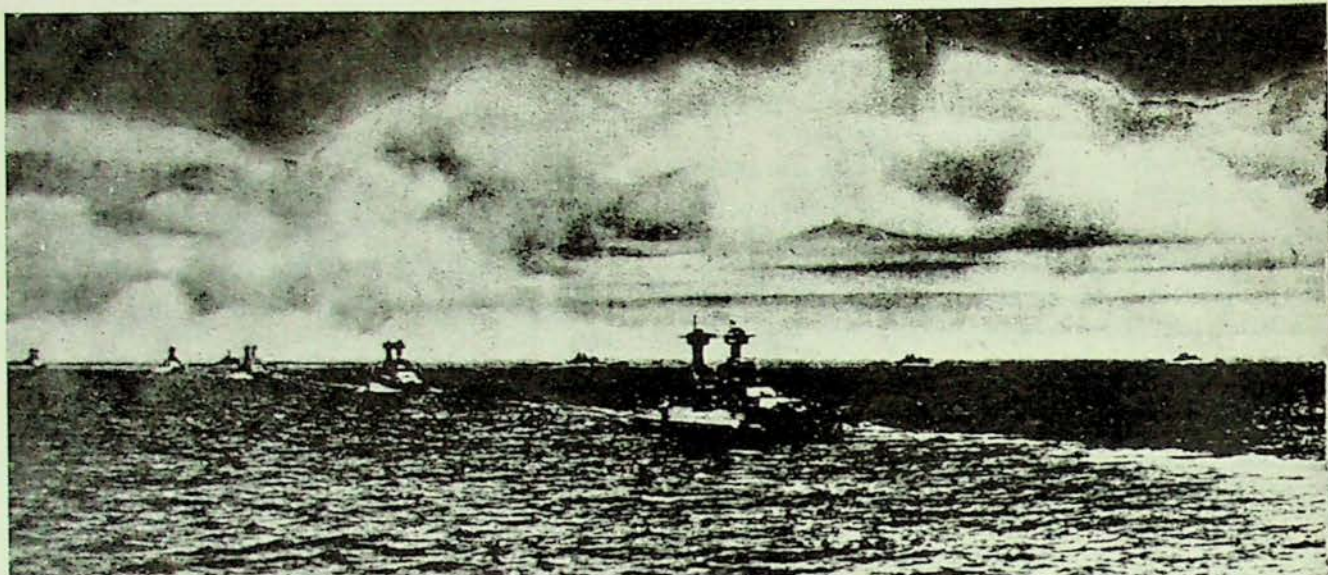
Hsu dan Han Wan-gwee, jang soeda mendjadi mabok arak betoel-betoel tida perdoeliken ka mana itoe hweeshio telah pergi. Marika letaki diri di pembaringan jang berdiri di kadoea oedjoengnja itoe roewangan. Empoeknja itoe pembaringan, ketambahan lagi marika memang lagi sinting memhikin iaorang sigra mendjadi poeles. Tida lama lagi iaorang telah menggeros dengan asik sekali.

Alangkah kagetnja itoe kadoea orang koetika besoknja pagi-pagi marika mendoesin dan menampak iaorang lagi rebah..... di tengah djalan!

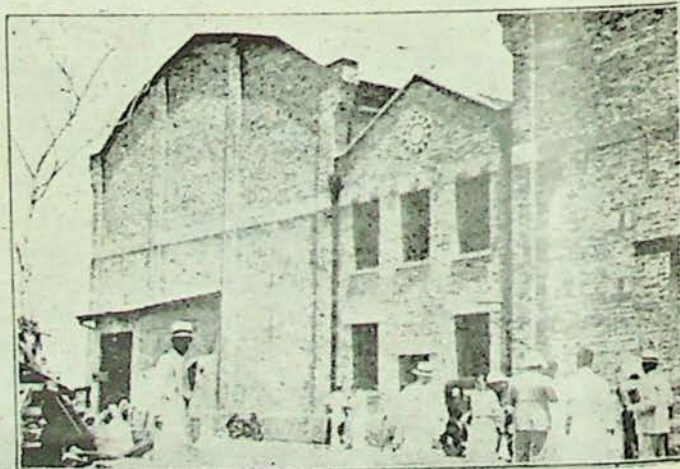
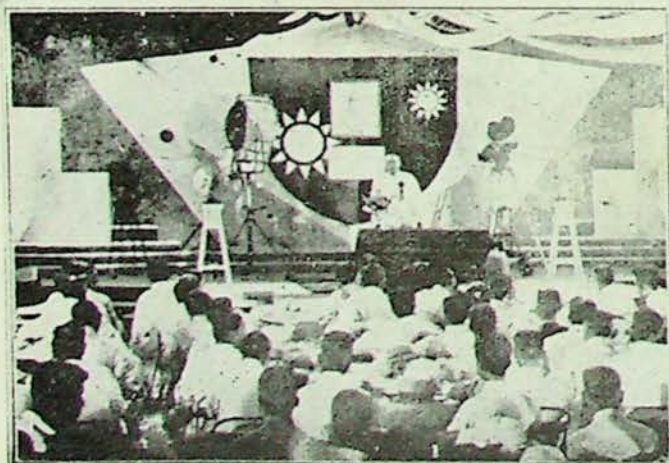
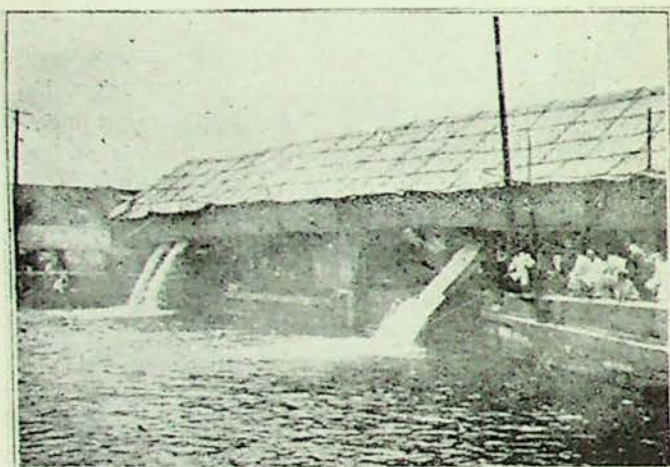
Koetika marika bangoen dan manoleh di sakiter marika, ternjata di itoe tempat tida ada bio. Apa jang terdapat di sitoe tjoema bebrapa roemah goeboek jang soeda boetoet. Djoega itoe pendita tida kaliatan mata-idoengnja.....

Chung Yang Hospitaal jang besar di Nanking.

Kapal-kapal perang Amerika waktée bikia manoevre di Laoetan Tedeoh.

BANDJIR. Doea gambar di atas oendjoek pemandangan di Si-kuang, jang telah diroesak oleh aer bandjir. Bawah: kiri, oepatjara pemboeka'an dari Central Motion Picture Company di Nanking, kanan ada pemandangan disebelah locar dari itoe film studio.

Doenia Sport

PAMANDANGAN VOETBAL MINGGOEAN.

Ini week-end, Shanghai-wedstrijden masi teroes maminta perhatian. Haroes dibilang, bahoea kasoe-dahan dari ini pertandingan-pertandingan penga-bisan ada mamoewasken djoega boeat Shanghai. Hari Kemis dari minggoe jang laloe, U.M.S. dige-dor 3—2, hari Saptoe kampioen Bogor, Be Quick ditjoekoerin 4—2 di lapangan Buitenzorg, tapi hari Minggoe orang-orangnja Kam Shun moesti manje-rah kalah 1—2 dari S.V.B.B.

Kaloe maeoe diambil semoea-semoea, ini tour dari Shanghai tida boleh dikata mengasih kasoeda-han terlaloe djelek, sekalipoen iaorang poenja pres-tatie betoel tida mamenoehken pengharepan jang di-kandoeng.

Atas: Spelmoment Shanghai-Hercules (2—1).

Seblah: Athletiekwedstrijden N.I.A. U. di lapangan B.V.C.

Bawah: Spelmoment Shanghai-U.M. S. (3—2).

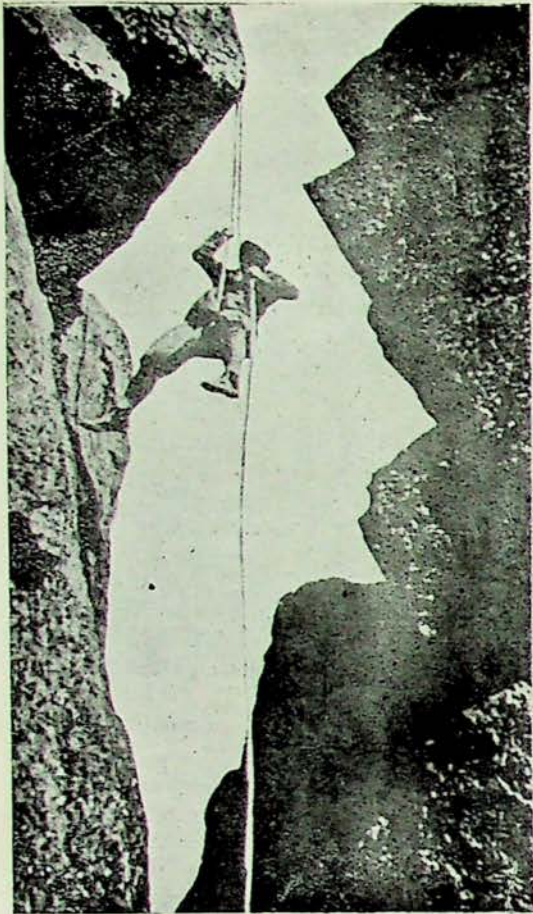
Lagi satoe wedstrijd di Ban-Bandeng versus Sidolig, lantas ini Shanghai Java Tour sampe di achirnja.

Samentara itoe, dalem competitie V.B.O. prestatie dari zelfstandige 2e-klassers ada mangetjiwaken. Aken moelai, di lapangan Petak-sinkian B.V.V. 1 telah moesti ma-

njerah kalah terhadap U.M.S. 3 de-
ngen angka-angka besar (5—0).
Boeat U.M.S. 3 ini ada satoe pres-
tatie jang baik dan mangasih ha-
repan dalem pereboetan kampioen-
schap.

Di atas lapangan sendiri Assi-
haam 1 tida bisa dapetken hasil
jang di'ingin terhadap T.N.H.-re-
serves. Dengan kemenangan 1—0,
T.N.H. 2 telah gondol itoe kadoea
punten, hingga Assihaam kombali
kailangan doea punt jang berhar-
ga.

Tiga fotos dari sport pandjat goenoeng jang sanget digemarken di Europa.

Laen-laen pertandingan 2e klasse adalah: Hercules 2 -- Oliveo 2 dengan kasoedahan 2—1 dan Vios 2 versus S.V.J.A. 2 dengan resultaat 1—5.

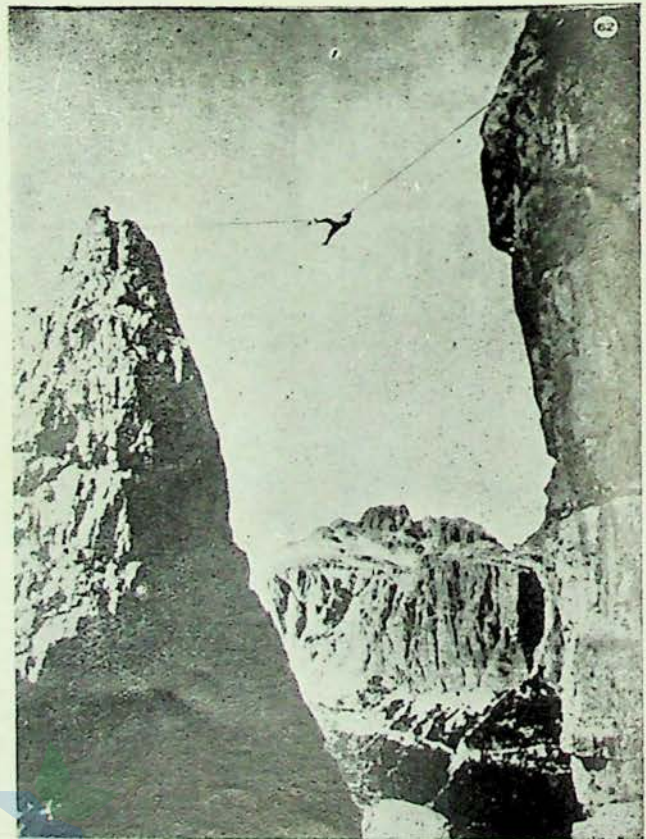
Competitiestand:

2e klasse A:

	N ^o Maen	N ^o Menang	Seri	Kalah	Punt	Doelvoor	Doeltegen
U.M.S. 3					4	7	1
Hercules 2	1	1	—	—	2	2	1
Sparta	2	—	2	—	2	3	3
B.V.V.	2	—	1	1	1	1	6
V.V.M.	1	—	—	1	0	1	2
Oliveo 3	1	—	—	1	0	1	2
S.V.B.B. 2	1	—	1	—	1	2	2

2e klasse B:

T.N.H. 2	3	3	—	—	6	7	3
S.V.J.A. 2	2	2	—	—	4	6	1
Vios 2	2	—	—	2	0	3	9
Assihaam	2	—	—	2	0	0	2

Mendjemoer diri sabelon mandi. . .

Film

ANAK ANAK DALEM FILMS.

Shirley Temple, George Breakston dan Frankie Darbo.

Tempo hari dari Melbourne ada dikabarkan, begitoe kita batja dalem „Haagsche Post”, satoe anak anak laki oemoer 5 taon telah pimpin satoe concert, pada concert violist jang kasohor Yehudi Menuhin telah briken bantoeannja Menuhin ada tjoekoep sportief boewat menerangkan, jang itoe anak di hari kamoedian bakal lebih pande dari ia sendiri.

Ini kabar telah menarik perha-

tian, malah dari orang-orang, jang barangkali tida taoe, slapa adanja Menuhin, dus dari orang-orang, jang oemoemnja tida batja kunst rubrieken dari soerat-soerat kabar. Satoe pemimpin concert dari oemoer lima taon.....siapa orangnja tida batja itoe dengan sama senangnja seperti tentang pendape-tan-record dari Rotterdamse zwemsters?

Film selaloe menarik anak-anak jang gaib. Tida ada satoe dari itoe artisen moeda jang bisa pertahan ken lama kadoedoekannja dalem studio's, disebabkan oleh itoe felt, jang anak-anak biasanja djadi be sar. Dan itoe anak-anak gaib jang djadi besar ada sebagi ex-kamploen: loetjoenja soeda ilang. Di

sini haroes diperingetken, jang „Our Gang”, rombongan paling loetjoe, jang blijspel-fabrikant Hal Roach telah pimpin, bisa tahan ken sedikit lama'an. Ampir sama la-manja dengan Jackie Coogan, itoe anak tjerdik, jang selaloe bisa di-djadiken tjonto dari apa jang anak-anak gaib bisa sampeken dalem studio. The Kid sekarang soeda ampir bertoenangan; sang tempo djalannja tjepet.

Jackie Cooper sasoenggoenja ada iapoenja pengganti. Iapoenja samenspiel dengan Wallace Beery ada sampoerna satjara menjolok mata. Dalem waktoe paling blakang satoe anak laen oemoer 12 taon madjoe ka moeka: Frankie Thomas. Dengan R. K. O. film Wednesday Child ia aken perkenal ken dirinja pada publik di Nederland.

Columbia, peroesahan film Amerikaan jang pimpin dengan tjerdik, dalem boelan-boelan blakangan bisa harepin tiga successen sanget besar: It happened one Night. One Night of Love dan No greater Glory. It happened one Night mengandoeng satoe riwayat jang rada-rada tida masoek akal, aken tetapi ditjeritaken satjara bagoes dan masoek di akal oleh regisseur Frank Capra, One Night of Love menarik, sebegitoe lama Grace Moore menjanji, maski tida bisa disangkal, jang di film tempo tempo ada zangeressen kasi denger soearanja, jang dalem djoeroesan vocaal, tida kalah dari Grace Moore. No Greater Glory dalem segala hal ada satoe film besar, boleh dibilang paling baek dari itoe tiga film. Satoe film besar jang djarang didapetken dalem ini seizoen, barangkali djoega jang paling besar. Satoe film perang, jang maen di antara anak-anak, satoe film perang jang telah di-njatakan ada mengandoeng maksoed, jang orang bisa kataken Parade Besar dari Anak-anak. Franz Molnar ada penoelis dari itoe tje rita, jang titelnja ada Paul Street Boys; No Greater Glory ada satoe titel, jang bikin maksoednja itoe film lebih deket pada publick. Frank Borzage, jang djadi regisseur, jang bisa direndengken di antara orang-orang besar dari film Amerikaan, dengan ini telah soegoehken iapoenja meesterwerk. Ia berhadapan dengan kewadjaban jang soeker, boeat pimpin opnamen, jang ampir seanteronja di-

maenken oleh anak-anak. Masih ada laen regisseur di Amerika, siapa dengan films yang dimaenken oleh anak-anak dapetken succes besar: Norma Tauroog. Tapi apa ia ini bisa soegoehken film yang lebih baek dari No Greater Glory, masih disangsiken.

Permoela'an dari film kasi oendjoek kakedjeman - kakedjeman, yang doenia sedari 1918 boleh djadi telah loepaken.

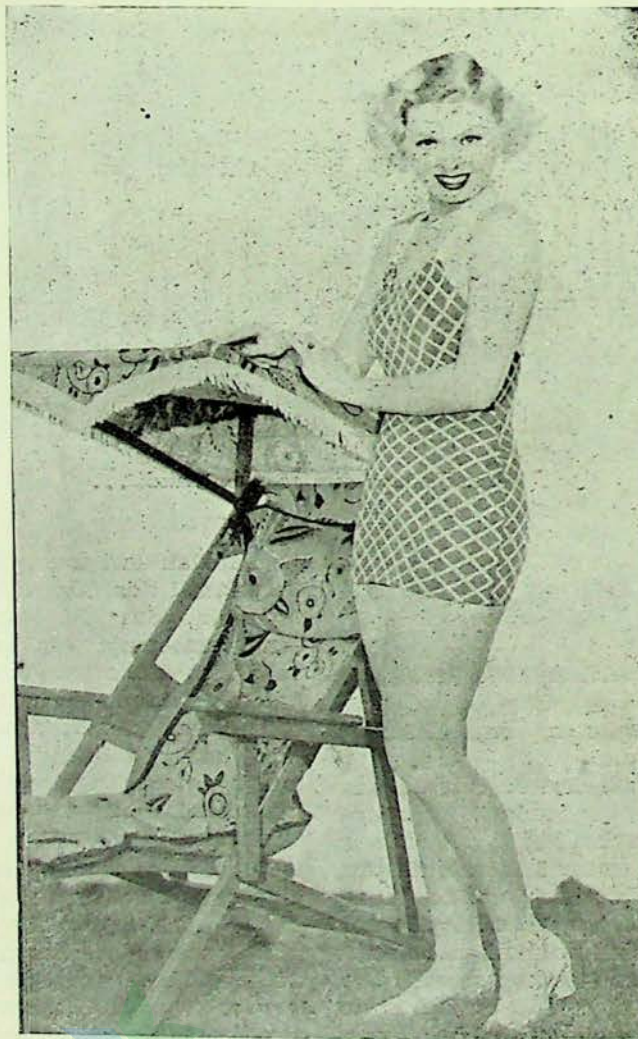
Selama dilakoeken penjerangan dengan gas di taon 1917, soldadoe Racz, dalem pengidoepan particulier ada djadi leeraar, telah koe-toek militarisme. Ia tentoe aken tinggalkan iapoenna post, djika tembok dari wadja yang meloela briken kans padanja. Toedjoe bebas taon kamoedian Racz berdiri di depan klas, dengan soeara keras ia toetoerken tentang kebranian. Ia oelangkan, apa yang kolom-kolom „Loear Negri” dari soerat-soerak kabar toelis, kapan marika toeroenken verslag-verslag dari pri-la to-bridato yang diadaken oleh satoe golongan staatsman. Racz dididik moerid-moeridnja dalem soemanget perang dengan kasoeda'annja tida sia-sia. Di bawah pimpinan dari Boka—yang dengan bagoes dimaenken oleh Jimmy Butler — telah dibangoenken satoe persariketan resia, yang dikasi nama anak-anak dari Paul Street. Marika aken serang dengan sendjata pada Red Shirts, anak-anak telah toedjoeken matanja pada marika poenna tempat — maen. Sekarang timboel apa yang sasoen toe orang masi inget di waktoe moeda: satoe perang sabil di antara doea sekola. Di bawah pimpinan dari Boka. Anak-anak dari Paul Street dididik, setjara militair, sedeng di laen fihak di bawan pimpinan dari Feri Ats, pamoeka dari Red Shirts yang dimaenken dengan bagoes oleh Frankie Dorra, siapa, menginget pandjangnja, ba rangkali aken maenken iapoenna rol anak-anak yang paling pengabisan, kaoem Kemedja Merah ber sedia boeat bertempoer. Orang anggep itoe ada permainan anak-anak.....aken tetapi orang loepa, yang itoe ada satoe penjeselan ba gi kemanoesia'an, di antara anak-anak bisa mengalir itoe angen-angen. Indruk yang kaloear dari ini film jalah apa yang ini anak koeken, ada pakerdja'an dari orang-orang dewasa!

Nemecsek yang ketjil dan lemah

(dimaenken oleh George Breakston) korbanken dirinja oentoe itoe pertempoeran. Djato sakit lan taran satoe „perboeatan gagan” dalem keadahan demem-keras ia tinggalkan tempat tidoernja, waktoe anak-anak dari Paul Street bertempoer dengan kaoem Kemedja Merah. Ia reboet bendera dari tangan pemimpin „moesoehnja” dan dalem ini pergoeletan ia roeboeh dan tarik napasnja yang pengabisan. Bebrapa hari kamoedian itoe party-party yang bertempoer peringetken meninggalnja itoe sobat, selagi satoe masin-kedoek ia koeken pakerdja'annja. Itoe tempat maen telah djadi korban dari pengloesan kota. Perkata'an-perkata'an sang goeroe ada tersia-sia. Nemecsek telah korbanken dirinja dalem satoe pertempoeran, yang ternjata tida ada goenanja. — Apa yang anak-anak soegoehken di bawah Borzage ada loear biasa. Ge-

orge Breakston ada Nemecsek, Jimmy Butler ada Boka, Frankie Darro ada pemimpin dari kaoem Kemedja Merah. Ego Brecher maenken iapoenna rol dengan bigoes sebagai aspirant-deserteur, siapa boekan djedjel moerid-moeridnja dengan ilmoe pengatahoean tapi dengan sembojan-sembojan kosong dan tida masoek diakal, yang telah seret doenia yang sekarang di pinggir djoerang. Dengan ini film Columbia telah soegoeken pada kamanoesia'an satoe katja, yang bisa diboeat toeladan oleh semoea orang.

Tentang perasahan orang tida moesti saling bertengkar, aken tetapi boleh dibilang ada satoe hal yang aneh, yang Shirley Temple, itoe anak ketjil, yang di Amerika ada djaoe lebih populair dari Marlene Dietrich dan Greta Garto, boeat di Nederland sabegitoe djaoe tida berarti lebih banjak dari sa-

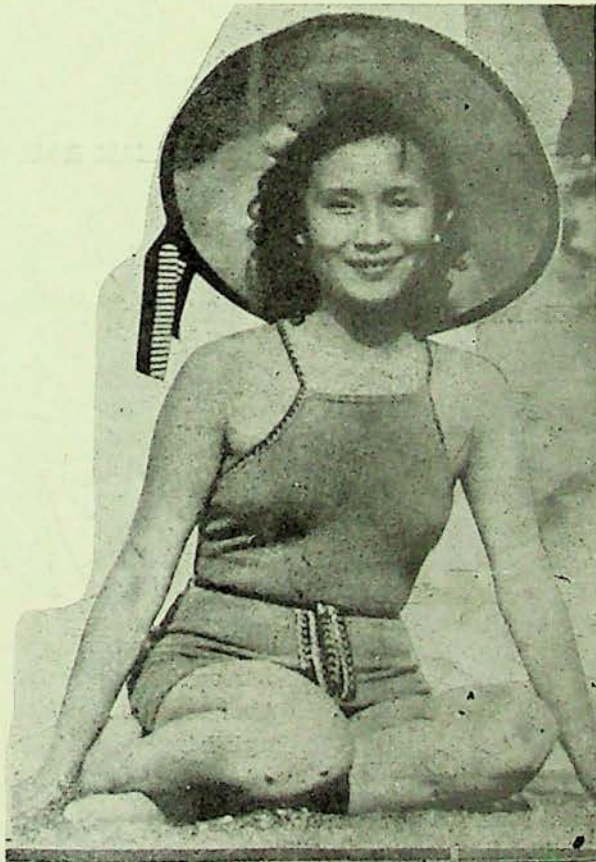

Mode pakean mandi yang digemarken di Hollywood.

toe nama. Ia poenja film paling blakang Bright Eyes (Hartedief ada titel Blanda dari ini Fox-productie) mengoendjoek ketjakepan loear biasa dari ini film actrice se tjara sanget mengagoemken. Ia barangkali ada anak-gaib paling tjakep jang perna moentjoel depan camera dan microfoon. Apa jang mengganggoe laen-laen anak jang maen film, tjara bergantoeng jang kalliatan dari pengoendjoekan pengoendjoekan regisseur, ia sama sekali tida poenjaken. Ia maen de ngen tida teriket, dengan zonder paksa'an jang sewadjarnja, jang tida bisa diperbaekin oleh iapoenja collega's lebih toea'an. Jang paling menarik, ia dalem segala gerak-gerakannja, tinggal tetep se-bagi anak.

Leblh djaoe kita masi bisa tambahkan, jang Engeland djoega poenjaken iapoenja Shirley Temple oemoer 6 taon, jaitoe Deirde Bale, siapa soeda perna maen dalem 9 films.

„THE FIRST WORLD WAR“
(30 Jaar Wereldgebeuren).
Satoe riwayat fotografisch.

Miss Sin Ying Sieh oendjoek senjoemannja dalem pakean mandi jang, katanja menoeroet model paling baroe.

Ini boekoe peringetan photografisch dari perang doenia jang diatoer dalem roentoenan chronologisch, aken menjerang antero riwayat paperangan laen laennja, sebagai satoe pembeberan, satoe pemandangan jang mengaroehken dari kabeneran jang sedjati.

Tiga taon lamanja ini film telah di atoer, baik di Europa maoe poen di Amerika. Riboean gambar gambar di antero medan perang dikoempoel dari archief archief officieel, journalistiek dan kemilikan prive dari semoea negri.

Sasoedah dipahamken dan dipilih dengan teriliti, jang paling baik dari ini gambar gambar dan tjoema gambar gambar, jang tida dapet disangkal ada toelen — diambil dan diatoer di bawah pimpinan dari Mr. Otto Kurth, carto graaf dan filmwerker dari banjak riwayat riwayat perang dan bekas pembantoe dari „New York Times Mid-Week Pictorial“.

Pimpinan oemoem dari itoe pakerdjahan dipaserahken pada Mr. Laurence Stalling, bekas waarnermer dan student dalem hikajat da

ri perang doenia dan penoelis film jang pande dan tjakep. Menoeroet katerangan - katerangan dari boekoe gambar, jang diterbitken dari ini film, ia beriken advies pada technischen bewerken dalem hal kamoekaken punt punt jang paling penting, atoer onderschriften tilik semoea bahan publiciteit dan toelis permoela'annja.

Iapoenja onderschriften (toelisan toelisan di bawah) tida sadja meloekiskan djalannja ini taontaon jang menjilakaken, tapi dengen djitoe dan soenggoe soenggoe kasih pemandangan terang dari antero paperangan.

Antara opnamen authentiek dalem ini film lebih doeloe tida pernah dioemoemken. Satoe per satoe itoe opnamen, ada sanget menarik dan kasih satoe loekisan terang dari keadahan berbahaja dari paperangan. Didjadiken satoe, marika ada sanget bagoes.

Dalem ini film orang dapetken pemandangan pemandangan dari taon taon sebelonnja perang dari pengidoepan di singgasana Europa; opnamen origineel dari Bismarck, Wilhelm II, Franz Joseph, Tsaar, George V, Ferdinand dari Bulgarye, Poincare dan Wilson. Kamoedian foto's authentiek dari perang doenia dari antero medan perang, baik di darat, di aer maoepoen di oedara; pemimpin pemimpin besar dari barisan Foch, Petain, Joffre, Kitchener, Haig, Persching, Hindenburg, Ludendorff, Mackensen, Richthofen, enz.

Roepa-roepa

PANORAMA

HARGA ABONNEMENT

Boeat Indonesia 3 boelan... f 2.50
Loear Indonesia 3 boelan... f 4.—

TARIEF ADVERTENTIE :
Dikirim atas perminta'an.

Bureaux : Stadhuisplein 41
Telf. Nos. Bt. 1092 en 1739

KALOE KAMAR PENDEK.

Panjewah kamar (jang kapala-
nja tida kaliatan): Masoeklah
sobat, akoe tjoema ngoelet sadja...

ANAKNJA BOLEH.

Toean roemah: Kaeo lamar akoe
poenja anak prampoean? Beleh,

1314

dengan segala senang hati akoe
trima.

Tetamoe: Boekan, toean, akoe
maoe pindjem doewit 50 roepia.

Toean roemah: Tida bisa, akoe
belon kenal padamoe!

TOEKANG PANTJING.

— Huh! segala ikan beginian!
Mana bisa boeat goea sombong-
sombongan.....

BENER DJOEGA.

— Mantjing sabenernja ada satoe
sport jang bikin hati sanantiasa
berdebar-debar.

— Ja, apalagi kaloe mantjing di
tempat terlarang.

TANGKEP BIASA.

— Goea sih bentji betoel sama
si Tong Tjeng.

— Eh, goea djoega begitoe.

— Brapa banjak loe oetang dia?

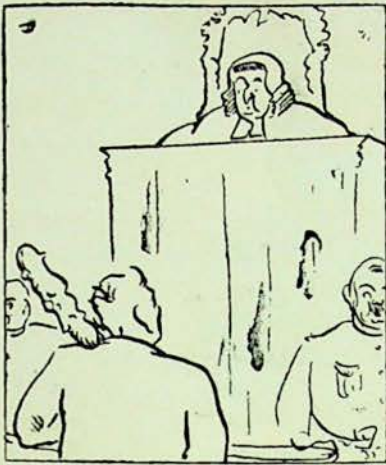
BOEKAN RASIA LAGI.

Gdis: Apakah tida senang aken
bertoendangan dengan rasia? Kaeo
taoe, semoea sobatkoe pada ma-
ngirih!

BOEAT BELA DIRI.

Hakim: Boeat apa kae bawa itoe pentoengan?

Terdakwa: Kapan dalem soerat panggilan akoe disoeroe bikin persedia'an boeat bela diri.....

SOEDA DAPET.

Dora: Eh, eh, kenapa si Hendrik nangis? Dia kapingin apa sih?

Johnny. Dia boekan kapingin apa-apa, hanja dia soeda dapet dari akoe!

BOEDJANG DJEMAN EKA-RANG.

Njonja roemah: Wah, Mina, loe sih makannja doea kalih lebih gomboel dari boedjang goea jang jama!

Mina: Kaloe 'gitoe, biarin saja kerdja di sini separo lebih lama dari dia, njonja, soepaja djadi berimbang.

LEBIH TJIALAT.

— Wah, eigenaar dari roemah panginepan, di mana goea nginep

kliwat tjoeriga. Saban tetamoe-tetamoe abis makan, sendok-garpoenja di'itoeingin satoe-per-satoe.

— Itoe belon sebrapa. Eigenaar roemah panginepan di mana goea nginep lebihan lagi. Tiap-tiap soe wap makanan jang tetamoe-tetamoe makan dia itoeingin!

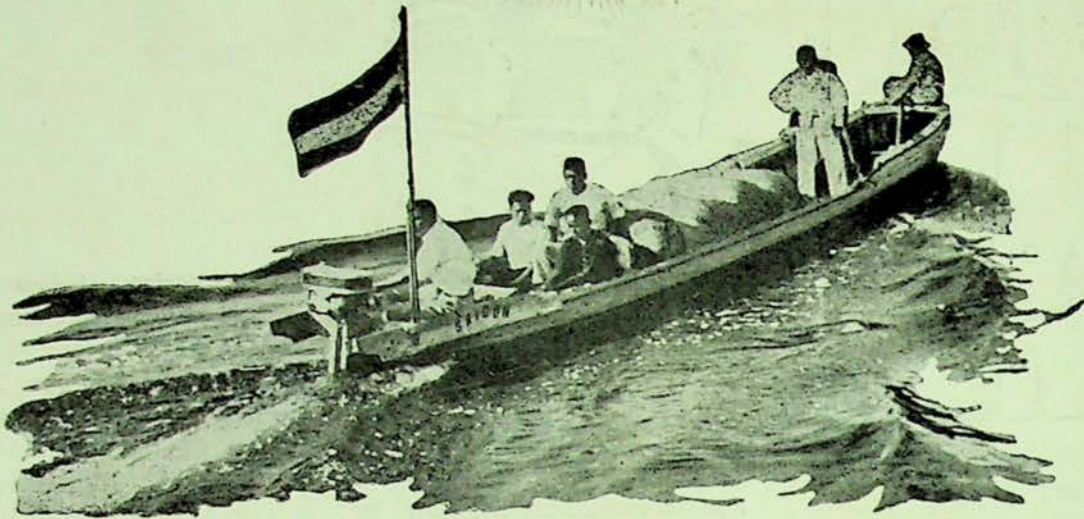
SALAH MANGARTI.

Tetamoe: Satoe patoeng jang hagoes sekali! Albaster, boekan-kah?

Pendjaga museum: Boekan, Aphrodite!

Ini-lah soedah di-mentengok baik

Pemakai lembaga di-menkoempoelkan dengan keterangan-kerdja jang pada masa ini. Pohon jang di-mengkorok seperti sampan, tempat mana soedah di-meletakkan satoe motor-loear-kapal Johnson. Ini-lah soedah di-mentengok baik. Daripada tempat soenji orang sekarang-ini boleh membawa kelapa djemoer (coprah) kapada pelaboehan. Motor-loear-kapal Johnson artinja menjadang tempo dan sakit hati. Boekan di-mengketakoeti aliran atau angin salah. Pembawaan lebi lekas, Moeatan lebi baik. Perkara-boleh-hidoep lebi besar. Dari sebab itoe adalah bitjara baik: membeli se-motor Johnson. Tetapi . . . maka beli itoe sekarang! Toean poenja alamat ada:

LINDETEVES-STOKVIS

Kapala-wakil dari
MOTOR-LOEAR-KAPAL

Johnson

Satoe kepoenjaan perloe.

Motor-loear-kapal Johnson dari 16 koeda

TERSESAT, . . .

Oleh: BUTA-TULI.

„Bertha, Bertha!” demikian Tjoen Goan telah mengoeloen, „oh, Bertha, kae kedjem tinggalken akoe sendirian.....”

Sasoe danja mengoeloen demikian Tjoen Goan telah koetjoerken aer matanja. Ia menangis seperti djoega lakoenja anak ketjil, aken kamoedian sasoe danja berlakoe begitoe ia telah remes-remes ramboetnja dan oendjoek roman jang menakoetin, sambil tertawa bergelak-gelak ia mengoetoe pada dirinja sendiri jang tida beroentoeng bisa menikah dengan Bertha, Bertha, itoe gadis jang ia tjinta.

Itoe kedjadian semoea disaksiken oleh entjim Leng dengan pengrasah mendongkol, mendongkol entjim Leng poenja hati, kapan menginget jang Tjoen Goan ternjata tida bisa loepaken dirinja Bertha, itoe gadis jang ia begitoe bentji.

Samentara berbareng dengan itoe satoe pengrasah loear biasa kasian telah menjelak dalem sa-noebarinja itoe orang toea, ia djadi menangis.....

Dortji poen tatoeroetan menangis meliat mama-tja koetjoerken aer mata. Samentara laen-laen familiinja entjim Leng jang toeroet saksiken itoe semoea, tida bisa tahan dengan kasedihannja dan marika poen tatoeroetan mengalirken aer mata boeat Tjoen Goan.

Keada'an Tjoen Goan ternjata tida aken bisa baek lagi, harepan boeat djiwanja bisa katoeloengan ada sedikit sekali. Itoe hat telah djintaken djoega oleh bebrapa dokter jang dioedang oleh entjim Leng boeat obatin anaknja.

Hal mana karoean sadja telah membikin hatinja entjim Leng dirasakan seperti kiamat. Ia sekarang merasa, bahoea kamenjeselan selaloe dateng blakangan. Ia sekarang merasa soeda perkosa kaberentoengannja sang anak, ia telah merintangken sang anak poenja kagoembirahan, hingga achirnja ia nampak itoe kedjadian jang bersengsara dari anaknja sendiri.

Tersesat.....

Tjara bagimana sekarang ia haroes ambil tindakan goena menoeloeng djiwanja sang anak dari bahaya maet? Begitoe entjim Leng telah menanja pada dirinja sendiri. Ia pikir, tida ada laen djalan boeat semboehken Tjoen Goan selaennja kasihken itoe anak moeda roepa-roepa hiboeran, bahoea begitoe ia semboeh dari penjakitnja aken dinikahken dengan Bertha.

Ini pikiran entjim Leng telah lakoeken, pada

Dortji ia telah pesen soepaja briken itoe hiboeran-hiboeran jang membikin pikirannja Tjoen Goan terboeka, soepaja dengan itoe pengharepan Tjoen Goan poenja penjakit bisa semboeh. Aken tetapi ternjata itoe tida menoeloeng.

Soeda kasep..... Semoea-moea lantaran perboeatannja entjim Leng jang tersesat.....

Entjim Leng mae pengarooen dirinja Tjoen Goan, ia mae bikin anaknja dalem segala hal menoeroet sama iapoenja kainginan. Tapi Tjoen Goan soeda gede, ia soeda dewasa dan soeda mempoenjai kamaoeran sendiri dan pikiran tjara bagimana ia haroes bertindak dalem iapoenja penghidoean. Djoestrooe Tjoen Goan ada tjintaken Bertha, aken tetapi sang iboe telah merintangin kapadanja. Itoe rintangan telah dilakoeken oleh entjim Leng begitoe roepa, sahingga Tjoen Goan tida berdaja, oleh kerna dengan sasoenggoenja ia ada satoe anak ada terlaloe berbakti sekali kapada orang toea.

Tjoen Goan di lahir menoeroet mae dinikahken dengan Glauw Nio, tapi dalem batinnja ia rasaken begitoe poenja soesah, sahingga itoe kasoehan jang mengoelek begitoe heibat, bikin ia sekarang sakit dengan tida ada pengharepan lagi djiwanja bisa katoeloengan.

Kaloe di waktue Tjoen Goan sedeng dalem keada'an anteng, Dortji dan entjim Leng dengan bergiliran menghiboerken hatinja itoe orang moeda dan beriken itoe pengharepan-pengharepan jang begitoe lekas Tjoen Goan semboeh dari sakitnja ia aken dinikahken dengan Bertha, itoe gadis jang Tjoen Goan tjintaken.

Sebagimana dikatakan di atas, pertoeoengan dengan itoe hiboeran-hiboeran tida berhasil. Soeda kasep..... Tjoen Goan poenja keada'an begitoe pajah, ia sekarang soeda tida begitoe memikirken pocoe orang-orang jang ada disakiternja. Apabila ditanja apa ia kenalin sama Dortji, Tjoen Goan tjoe-ma tertawa sadja, ia seboet namanja orang tida laen dari pada „Bertha”.

Entjim Leng pikir, penjakit Tjoen Goan aken bisa semboeh kaloe Bertha nanti dateng sambang kapada itoe orang moeda. Mendapet ini pikiran dengan sigra entjim Leng telah koendjoengin roemahnja entjim Tjoei, aken tetapi orang jang dikoen djoengin ternjata soeda pindah roemah. Pindahnja ka mana entjim Leng tida taoe.

Entjim Leng jang repot sama penjakitnja Tjoen Goan soeda tida perhatiken poela kedjadian-kedjadian jang terdjadi disakiter roemahnja, sahingga entjim Tjoei soeda pindah satoe minggoe lamanja entjim Leng tida katahoei.

Maka tida poen heran kapan entjim Leng sampe di roemahnja entjim Tjoei, telah dapetken roemah kosong. Ia djadi begitoe kabingoengan dan menangis sanget sedih, ia tida njana kaloe Tjoen Goan poenja nasib sampe begitoe menjedihken.

Entjim Leng dengan merendah laloe tanjaken kapada tetangga-tetangga ka mana pindahnja entjim Tjoei, dari marika entjim Leng tida mendapat katerangan jang mempoewasken. Marika itoe memang semoeanja bentji pada entjim Leng jang angkoeh, tida soeka akoer dengan tetangga-tetangga.

Sambil rasaken kepalanja seperti teklok entjim Leng telah poelang lagi ka roemahnja. Ia masoek ka dalem kamarnja Tjoen Goan, meliat Dortji selagi menangis di samping pembaringannja Tjoen Goan, samentara itoe anak moeda sendiri ada meremken matanja.

Entjim Leng girang hatinja sedikit tatkala meliat Tjoen Goan tidoer dengan anteng, maka ia telah kata pada Dortji: „Kenapa loe menangis, keada'annja Tjoen Goan toch banjak baekan?”

Sambil berkata demikian entjim Leng masoek ka dalem.

„Sabenernja memang begitoe, mama,” saolet Dortji sambil soesoet aer matanja, „sasoedanja ia makan itoe obat jang semalem si Tjoen Tian beliken kaliatannja Tjoen Goan ada banjak baekan tida begitoe mengatjo sadja. Saja harep ia aken lantas semboeh dari penjakitnja.....”

Dortji masi teroes sesoenggoekan.

Dortji sekarang kasian pada Tjoen Goan ia meliat itoe soedara badannja begitoe koeroes, tinggal koelit memboengkoes toelang betoel-betoel. Parasnja jang tjakep dari Tjoen Goan sekarang tida kaliatan sekali poen tjoema bajangannja.

Giauw Nio dan iboenja poen sering toengkoelin Tjoen Goan.

Pada pagi jang berikoetnja dalem roemahnja Tjoen Goan banjak jang menangis, ternjata itoe orang moeda djiwanja telah melajang ka doenia baka dengan bawa kamenjeselan besar.

Tjoen Goan telah meninggal doenia.....

Entjim Leng jang nampak anaknja soeda tida bernapas poela telah banting banting dirinja begitoe roepa, seperti djoega lakoenja orang gila, ramboetnja terip-riap dan mengatjo sana-sini, ampir sadja ia ambil poatoesan nekat, kaloe tida itoe waktue Dortji dateng menjelak, boeat reboet piso jang maoe digoenaken oleh entjim Leng oentoek abis ken djiwanja.

Bebrapa familienja entjim Leng jang dikabarken tentang kamatiannja Tjoen Goan telah dateng mengoendjoengin. Samentara Giauw Nio dan iboenja poen ada toeroet merasa berdoeka dengan itoe kamatian.

Giauw Nio jang masi soetji hatinja tida mengarti itoe semoea kedjadian, tida mengarti kenapa Tjoen Goan telah mendapet itoe nasib.

Ia ada satoe gadis jang bodo, tjoema iboenja jang taoe lantaran apa Tjoen Goan sampe mendapetken itoe kamatian.

Doea hari berikoetnja Tjoen Goan poenja lajon pagi-pagi maoe dikoeboer.

Dalem roemahnja entjim Leng, selaennja iapoenja bebrapa familie tida ada laen orang. Banjak djoega tetangga-tetangganja tida maoe koendjoengin roemahnja entjim Leng, oleh kerna marika memang tida begitoe akoer dengan entjim Leng, dari sebab moeloetnja jang bawel.

Itoe sebab dalem roemahnja entjim Leng ada sepi sadja.

Sakoenjoeng-koenjoeng waktue peti lajonnja Tjoen Goan maoe digotong. satoe auto ada brenti depan roemahnja entjim Leng.

Dari itoe auto ada toeroen doea prampoean, jang satoe dengan tindakan tjepet dan kepala toendek mendatengin.

Entjim Leng bengong sadja meliat itoe prampoean bertindak masoek ka dalem roemahnja. Ternjata itoe prampoean boekannja laen dari pada Bertha jang kepengin meliat dan menganter lajonnja Tjoen Goan. dianter oleh iboenja.

Bertha meliat Tjoen Goan poenja djinasat soeda dimasoekken peti dan aken lantas digotong ka koeboeran, hatinja boekan maen sanget sedih. Ia mencebroek pada peti djinasat dan menangis begitoe memiloeken, sahingga orang-orang jang maoe gotong itoe peti mait tida djadi dan marika jang berada disakiternja meliat Bertha menangis begitoe poenja sedih telah ikoet koetjoerken aer mata.

Entjim Leng jang dari setadian tinggal bengong, sekarang taoe kaloe jang dateng itoe ada Bertha, itoe gadis jang doeloelan ia begitoe bentji ia saksikan hagimana besar adanja Bertha poenja tjinta terhadap anaknja jang soeda mati, seperti ternjata dengan itoe tangisan jang menghantjoerken hati dan pelokin peti mati sembari panggil-panggil namanja Tjoen Goan.

„Oh, goea tersesat.....” Begitoe kadengeran entjim Leng menggrendeng dengan soeara jang koerang lampias kadengerannja.

Banjak orang jang ada di sitoe telah menghiboerken pada Bertha, teroetama entjim Tjoei, ja itoe iboenja, Dortji poen sekarang merasa ketarik dengan katjinta'annja Bertha jang besar terhadap

pada soedaranja, ia sekarang baroe menjesol soeda baroe iboenja menghalangin kaberoentoengannja itoe sepasang merpati, sahingga telah briken kasoedahan jang getir dengan matinja iapoenja ade Tjoen Goan. Dortji telah dateng menghiboerkeren pada Bertha dan njatakan menjeselnja jang soeda-soeda.

„Ntji tida haroes menjesolken hal jang soeda-soeda, sebab toch 'ngko Tjoen Goan sekarang soeda tida ada lagi dalem ini doenia jang rame...” Begitoe kata Bertha sambil sesenggoekan menangis.

Dortji tida bisa berkata apa-apa mendenger bittjaranja Bertha jang begitoe menoesoek dalem hatinja, Bertha poenja perkatahan seperti djoega maoe menjindir sama iapoenja perboeatan jang soeda. Berbareng dengan itoe, Dortji poen djadi menangis, ia telah akoehin jang dirinja telah berboeat djahat, kedjem terhadap soedara sendiri.....

**

Satoe minggoe telah liwat, Bertha sekarang soeda poelang lagi ka Tjiamis.

Bertha ada tinggal bersama orang toenja lagi, oleh kerna entjek Hoo Liang sekarang tinggal di Tjiamis.

Bermoela waktoe Tjoen Goan sakit, Bertha mengetahoei lantaran ia dapet soerat dari kawannja di Batavia, aken tetapi ia tida mendoega kaloe sakitnja Tjoen Goan ada demikian berat dan telah briken kasoedahan kamatian.

Kamatian dari Tjoen Goan telah dikabarken dengan telegram oleh kawannja, hal mana karoean sadja telah membikin hatinja Bertha begitoe terkedjoet dan ia djadi menangis. Pada entjim Tjoei ia minta dianter ka Batavia boeat memberi hormat jang pengabisan pada Tjoen Goan, itoe pemoeda jang ia tjinta.

Entjim Tjoei bermoela merasa heran, kenapa Bertha madjoeken itoe perminta'an, aken tetapi tatkala Bertha terangken bagaimana iapoenja perhoeboengan dengan Tjoen Goan, hatinja itoe iboe jang baik tida tega kaloe tida iringken kamaoennja sang poetri. Itoe sebab djoega entjim Tjoei telah anter Bertha ka Batavia.

Demikian, sasoedanja Bertha poelang ka Tjia-

mis lagi hatinja itoe gadis tida bisa terhiboer. Ia senantiasa inget sama kabaekannja Tjoen Goan, apapoela tatkala ia menginget waktoe Tjoen Goan sakit, katanja Dortji, itoe pemoeda telah sesambat sama iapoenja nama. Bertha berpendapetan kamatiannja Tjoen Goan pasti lantaran ianja.

Memikir ka itoe djoeroesan, membikin Bertha tida bisa terhiboer hatinja.

Liwat satoe boelan sedari Bertha poelang dari Batavia telah mendapat sakit panas. Entjim Tjoei dan entjek Hoo Liang tadinja anggep jang sakitnja Bertha tida mengoeatirken, aken tetapi sasoedanja liwat tiga hari penjakitnja sang poetri ada begitoe poenja pajah, achirnja liwat doea hari poela Bertha telah menjoesoel Tjoen Goan berangkat ka doenia baka.

Kroean entjim Tjoei dan entjek Hoo Liang jang mendjadi Bertha poenja orang toea mendjadi meiangak dengan adanja itoe kedjadian. Bermoela marika tida mendoega apa apa atas kamatiannja Bertha, aken tetapi sasoedanja liwat satoe minggoe sedari lajonnja Bertha dikoeboer baroe itoe orang toea inget, kaloe kamatiannja Bertha disebabkan itoe gadis senantiasa memikirken dirinja Tjoen Goan almarhoem.

Baek djoega Bertha ada mempoenjai banjak soedara, sahingga entjim Tjoei dan entjek Hoo Liang tida merasa kailangan sekali.

Belakangan telah didapet kabar, jang entjim Leng di Batavia sedari Tjoen Goan maninggal doenia pikirannja terganggoe dan achirnja ia masoek dalem roemah sakit gil di Grogol.

Samentara Dortji, satelah iboenja dikirim ka Grogol ia bersama Tjoen Tian manoempang di roemah familienja. Belakangan ia menikah dengan satoe hartawan di Batavia, aken tetapi menikah boekannja didjadiken istri jang sah, aken tetapi didjadiken orang poenja „sha-ngè”.

Dortji jang mempoenjai hati temaha dan djahat, telah manerbitken kabentjian doea istrinja itoe orang hartawan, jang berkasoeadhan Dortji telah di gepak kaloe ar.

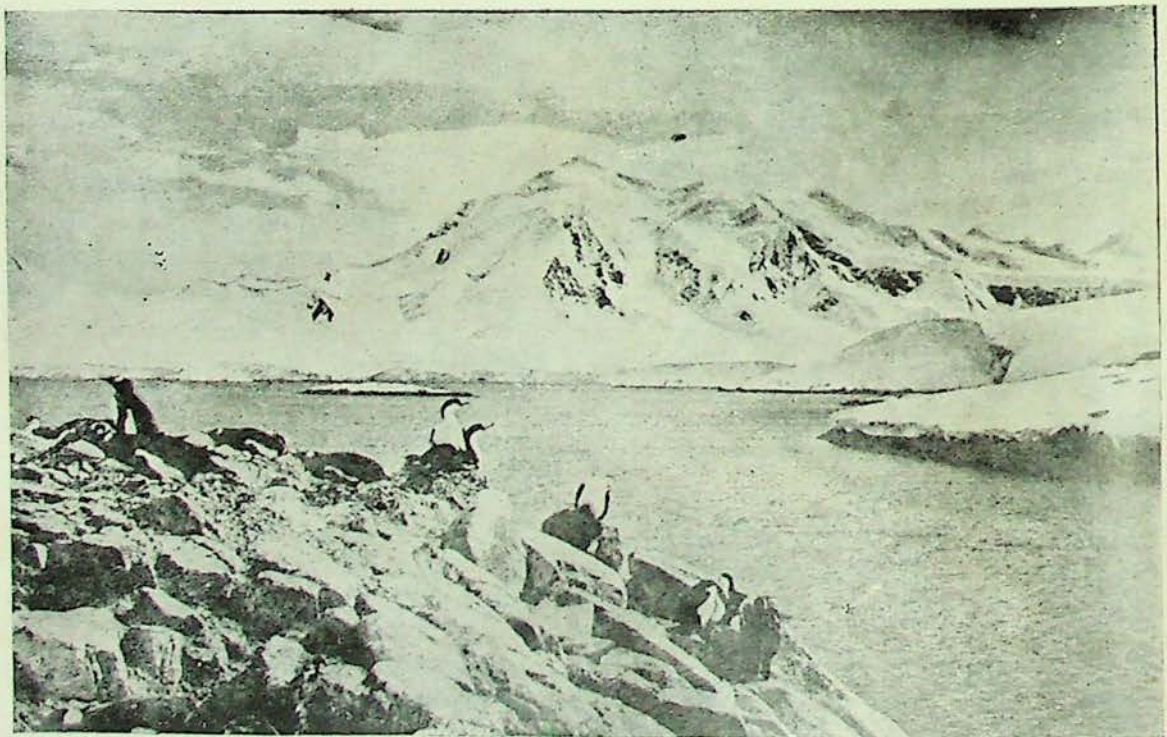
Doea taon kamoedian orang telah dapetken Dortji tingagl di C.B.Z. lantaran penjakit apa, itoe orang tida taoe.....

TAMAT.

BADPLAATS FEI TJOAN, satoe tempat mandi jang leowas serta njaman di Tsingtao.

Satoe pemandangan jang indah di koetoeb Selatan.

HOE YONG TAN KIAM

(Samboengan Hoe Yong Kiam)

Menoeroet tjeritanja:

S I L I N G F U N G

Ditoetoerken oleh:

J E K A D E

4

„Akoë masi belon bisa berlaloe sekarang.” Sian i Joe gojang kepala. Begitu sadja kita atoer, jaloë kouwnio berdoea sekarang lekas poelang ka noer, ambu semoea barang dan lantah brangkat ka djoeroesan Timoer, di sana koerang lebih doea lie ada terietak satoe dio toea, maka ka sitoelah djiwie masoek boeat toenggoe akoe sampe besok menggerib.”

„Baeklah,” kata Goat Yong.

Begitoelah marika lantah ikoetin Sian Tjoe, jang beriakoe sebagi pengoendjoek djalan, kaloear dari itoe kamar, teroes ka loear doesoen dengan djalan indap-indap. Soekoer djoega marika tida ketemoeken rintangan soeatoe apa, maka marika bisa sampe di loear dari itoe doesoen dengan selamat, hingga marika girang boekan maen. Di sitoelah marika lantah berpisahah.

Precies djam ampat pagi Goat Yong dan Gin Pin sampe di roemah penginepannja, siauwdjie marika lantah panggil, pada siapa marika sigra bajar kekening hotel dn minta disediaken marika poenja toenggangan, kerna itoe waktoe djoega marika hendak brangkat dengan kasi alesan ada soeatoe oeroesan penting jang moesti dioeroes.

Si djongos merasa aneh dengan itoe kelakoean, tetapi ia tida njataken itoe dengan omongan, hanja laloe toeroet prentahnja itoe doea tetamoe, pergi ka istal bawa koeda toengganganja ka loear, di mana djoestroe Goat Yong dan Gin Pin soeda menoenggoe. Maka itoe doea gadis sigra brangkat, ka djoeroesan seblah Timoer dari Lioe-kee-po.

Tida lama bener sadja itoe doea gadis sampe di depannja satoe gredja toea, di mana marika lantah toeroen. Koetika marika mengawasin, marika dapet kenjataan bahoea itoe hio ada kliwat roesak; daon pintoenja jang seblah telah ilang, sedeng jang sa-toenja soeda bolong separo. Marika laloe toentoe masoek doea koedanja: di roeangan pertengahan marika liat banjak roempoet jang toemboeh kaloear dari sela-sela djoebin jang petjah; di tengah-tengah betoel kaliatan satoe roemah toapekong jang bokbrok dan menggletak miring, tetapi bonekanja

soeda tida ada; di atas tanah bergoemploek aboe kira-kira satoe tjoen tebelnja. Satoe medja jang kakinja tinggal doea menggletak miring, sedeng roemah samping jang di kiri kanan telah roeboeh doea-doeanja. Tempo marika masoek poela ka seblah dalem, marika dapetken itoe roeangan belakang poen hanjak roesak, begitoe djoega tiga kamar jang berada di sitoe, sedeng perabotanja tida ada sama sekali.

„Tjara bagaimana ini gredja dibiarken roesak sampe begini matjem?” kata Gin Pin seraja tertawa.

Goat Yong mengelah napas, ia menjaoet:

„Sebab sedari keradja'an Beng berdiri, roepanja ini roemah soetji soeda tida ada jang rawat lagi, maka tida terlaloe heran djika ia roesak sampe begini matjem.”

Gin Pin toeroet mengelah napas pandjang dengan perasahan doeka.

Goat Yong laloe memandang ka ampat penjoeroe sakoetika lamanja, kamoedian ia kata:

„Keada'an ini gredja ada begini matjem, tida ada tempat jang selamat boeat kita semboeniken diri, sedeng nona Lo telah berdjandji boeat katemoeken kita di waktoe menggrerib besok, hingga selama besok siang kita berada di sini, apa tida menimboelken orang poenja perasahan tjoeriga?”

„Kaloe begitoe,” menjaoet Gin Pin, „lebih baek sahentar siang kita mengoempet sadja di laen tempat, nanti menggerib baroe kita dateng lagi ka mari.”

„Itoe tida bisa,” kata Goat Yong sembari gojang kepala. „Kerna ini tempat terpisahnja dengan Lioe-kee-po tida lebih dari doea lie, hingga ada banjak harepan jang si toea bangka poenja boeroeng-boeroeng, bango, oeloeng-oeloeng dan gagak bisa liat kita dan kasi taoe pada madjikannja, hingga dengan begitoe kita poenja keslametan djadi terantjem lagi.”

Gin Pin mangoetken kepalanja beroelang-oelang.

„Bener, kae ada bener, entji Goat,” ia njataken

setoedjoe; „maka sekarang, kita terpaksa menoenggoe di sini sadja.”

Selama itoe matahari soeda oentjoelken dirinja, Goat Yong sigra kaloearken iapoenja kantong makanan, dalem mana masi katinggalan sedikit nasi kering dan daging panggang, maka marika sama-sama laloe dahar. Koeda toengganganja marika poen bawa masoek, kerna marika koeatir ada orang liat, hingga menimboelken perkara jang tida di'ingin.

Begitoelah marika diam teroes di dalem itoe gredja roesak, sesampenja di waktoe menggerib, Lo Siam Tjoe kaliatan mendatengin dengan sikep terberoe-boeroe, hingga marika merasa sanget girang. Paling pertama marika hatoerken trima kasi pada itoe penoeloeng, kamoedian baroe marika tanjakan prihal si toea bangka Lioe, apa jang diperboeat satclah marika merat.

„Tadi pagi, begitoe si toea bangka masoek ka kamarnja dan dapeken kae orang soeda tida ada, ia djadi sanget goesar,” Lo Siam Tjoe menerangkan; „maka ia lantas boenoeh mati itoe doea monjet ketjil pengawal pintoe. Tapi ia tida tjoeriga bahoea itoe ada perboeatankoe, ia hanja meanggep akoe masi belon taoe itoe hal, maka ia tida menanja apa-apa padakoe.”

„Tapi, tjara bagaimana kae bisa ketahoei kita tertangkep dan lantas masoek ka itoe kamar bersamedhi boeat menoeloengin?” tanja Gin Pin.

„Itoelah bisa dibilang ada dari lantaran kae orang poenja redjeki ada besar,” saet nona Lo seraja tertawa. „Akoeh ada poenja satoe boeroeng katoea jang bisa bitjara dan loear biasa, seiagi akoe tidoer semalem, ia bangoenin akoe dengan iapoenja panggilan jang beroelang-oelang. Ia kata: 'Kouwnio, di dalem telah ditangkep doea kouwnio, jang satoe antaranja roman moekanja ada mirip betoel dengan kouwnio.' Akoe tegesin tjara bagaimana ia bisa ketahoei itoe, ia menerangkan bahoea ia dibikin terkedjoet dengan soearanja gembreg jang ditaboeh dengan sangetriboet, maka ia lantas terbang kaloe ar meliat dan ia nampak kae berdoea, maka ia kasi taoe padakoe. Sebab itoe, koetika keada'an telah djadi soenji, akoe sigra koendjoengin kamar peranti bersamedhi, di mana akoe lantas toeloeng kae orang. Kaloe tida boeroengkoe jang kasi taoe, bisa djadi sampe ini waktoe poen akoe masi belon taoe.”

Sampe di sini Lo Siam Tjoe tanja Goat Yong, tjara bagaimana itoe nona bisa katemoe dengan iapoenja engko, Loo Goan, dan kenal djoega padanja. Goat Yong laloe toetoerken iapoenja pertemoean di Poan-ma-tjip dalem hotel Lo Ong Kek Gie dengan soedaranja itoe nona, jang lantaran iapoenja roman moekah jang sama seperti pinang dibelah doea, Lo Goan telah kliroe kenalin, hingga telah me-

nerbitken kariboetan besar di dalem doesoen Han-kee-tjhung, di mana djoega setjara tida terdoega ia toeloengin itoe pamoeda dan di sitoelah, ia baroe ketahoei bahoea Lo Goan ada poenja satoe soedara prampoean, Siam Tioe namanja, jang parasnja mirip betoel padanja dan telah ilang sakean lamanja, maka itoe pamoeda diwadjabken mentjari koeliling tempat oleh ajahnja. Satoe per satoe, sebagaimana dalem tjerita Hoe Yong Kiam telah ditoetoerken djelas, Goat Yong kasi taoe pada itoe gadis jang teiah toeloeng djiwanja.

Selama mendengerin itoe penoetoeran, moekanja Siam Tjoe telah penoeh aer mata kasedihan, hingga Goat Yong dan Gin Pin toeroet menangis.

„Soedalah, baik kita balik pada soeal kita,” kata Goat Yong achirnja dengan menghiboer, „jaitoe tjara bagaimana kouwnio bisa berada di Lioe-keepo dan soeda brapa lama tinggal di sana?”

Dengen soeara di tenggorokan Siam Tjoe toetoerken prihal dirinja.

Pada itoe taon ia ampir ilang, demikian ia menoetoer, ia asik berdiri di pintoe depan dan Lioe Thian Tie liat selaloe merasa soeka, maka ia lantas ditjoelik oleh itoe orang she Lioe, teroes di bawa ka Lioe-kee-po. Itoe tempo Lioe Thian Tie masi mempoenjai istri dan anem moerid prampoean jang moeda oesianja; tetapi belakangan marika semoea meninggal doenia dengan ampir berbareng, hingga sedari itoe waktoe ia djadi tinggal berdoeahan sadja.

Maskipoen sedari permoela Siam Tjoe tida pernah loepa, jang dirinja poenja berada di Lioe-kee-po, ada dari Thian Tie poenja tjoelikan; tetapi lantaran kae orang botak perlakoean ia dengan sanget baik, tida beda dengan anaknja sendiri, apa poela ia ditoe-roenken djoega peladjaran ilmoe silat jang bisa dibilang sampe di soeatoe poentjak jang tinggi, maka ia merasa tanggoeng boedi dan tida tegah boeat tinggalkan Thian Tie dengan begitoe sadja. Dari itoe, ia soeda ambil katetepan boeat menoenggoe lagi kira-kira tiga taon lamanja, baroe ia hendak permisi pada Thian Tie boeat poelang goena tengok ajah-bondahnja. Tapi siapa kira, setjara tida dinjana, sebelum itoe tempo sampe, ia djoempahkan Goat Yong dan Gin Pin, jang sebagaimana kita ketahoei telah toetoerken keada'an iapoenja ajah iboe dan soedara, hingga tentoe sadja ia djadi sanget berdoeka, teroetama iapoenja iboe jang telah djadi ilang harepan bener-bener atas iapoenja ilang.

Goat Yong hiboerken itoe gadis sebrapa jang ia bisa, kamoedian ia minta soepaja itoe penoeloeng lekas poelang, kerna dikoeatir Lioe Thian Tie mendapet taoe hingga djadi membahajaken dirinja itoe nona. Poen ia nasehatken aken paling bener Siam Tjoe lekas Tekas djaoeken diri dari itoe orang toea

botak, sebab sependjang jang ia taoe, ia itoe boekan ada saorang jang berboedi, hingga di hari kamoedian nistjaja aken mendapet kasoeshan jang heibat.

Beroelang-oelang Siam Tjoe menjanggoepin boeat toeroet itoe nasehat, kamoedian ia kaloearken doea batang pedang dari pinggangnja, jang ia angtoerken pada Goat Yong dan Gin Pin seraja berkata:

„Inilah ada djiwie poenja sendjata, jang semalem telah dirampas oleh si toea bangsa dan akoe telah tjoeri dari tempatnja. Djiewie poenja perdjalanan masi sanget djaoe, hingga tida boleh katinggalan ini barang boeat djaga diri, maka trimalah ini.”

Kadoea nona Sie dan Song trima masing-masing poenja sendjata sambil matoerken trima kasi, bertareng dengan itoe, Goat Yong merasa terharoe atas kabaekannja itoe gadis jang boediman, maka dengan lantasi oetaraken niatannja jang sedari tadi terkandoeng, ingin angkat soedara dengan gadis terseboet jang symphatiek. Siam Tjoe tida kabepatan, maka kedjadian di dalem itoe gredja bedjat marika angkat soedara, dengan bertaoeken oesiahnja masing-masing. Maka lantasi ketaoean Goat Yong adalah jang paling toea, Gin Pin kadoea dan Siam Tjoe paling moeda. Sesoeda itoe Siam-Tjoe kasi selamat tinggal dan laloe berangkat poelang ka Lloe-kee-po.

„Sekarang, hajolah kita djoega berangkat,” kata Goat Yong pada Gin Pin satelah Siam Tjoe tida kaliatan ljang-bajangannja lagi. „Kita tida perloe tinggal lama di sini, sedeng djalan di waktoe malem ada lebih senang dan laloeasa.”

„Tapi ka mana kita hendak menoeedjoe?” tanya Gin Pin. „Sedeng oeroesan soeda beres sekarang, toch kita tida perloe lagi koendjoengin Toa-soeheng?”

„Bener, kita troesah katemoei toa-soeheng,” menjaeot Goat Yong seraja manggoet beroelang-oelang. „Menoeroet akoe, kae ikoet sadja akoe poelang doeloe ka Kay-hong boeat katemoei ajah iboe-koe, satelah mana baroe kita pergi tjari soehoe di Loo-kee-tjip, boeat kasi taoe prihal si toea bangsa Lioe Thian Tie poenja perlakoean pada kita, soepaja soehoe jang nanti tanganin sendiri itoe si botak koerang adjar.”

Gin Pin merasa setoedjoe dengan omongannja itoe soedara angkat, ia manggoetken kepalanja beroelang-oelang.

Begitoelah satelah marika dahar poela nasi kering dan sedikit daging jang masi katinggalan, marika sama-sama toentoen koedanja kaloear dari itoe gredja bokbrok, aken kamoedian marika berada poela dalem perdjalanan dan ini kali ka djoeroesan Holam.

Pada soeatoe hari marika sampe di antara daerah Shoatang-Holam. di sitoe marika dapet liat rerotan-rerotan orang jang banjakknja saepama semoet, satoe per satoe pada membawa boentelan atawa koffer dan laen-laen sebaginja, asik melaloei daerah Shoatang dengan roman ketakoetan jang sanget, ningga Goat Yong dan Gin Pin merasa sanget heran dan tida mengarti. Tatkala jang terseboet doeloean menanja pada salah satoe orang dari itoe rombongan jang hendak kaboe roepanja, baroelah marika ketahoei bahoea kota Holam telah terdjato dalem tangannja kaoem pembrontak jang dikepalai oleh Lie Sioe Seng, sedeng afdeeling Kay-hongyhoe poen asik dikoeoeng. Malah panjerangan pada ini residentie ada dikepalai sendiri oleh itoe kepala pembrontak.

Tida oesah dikata lagi brapa besar kekagetannja Goat Yong itoe waktoe, kerna sedengnja iapoenja ajah-bondah jang ia kira masi berada di afdeeling terseboet belon kaboeoe diadjak menjingkir adalah kota itoe soeda terkoeroeng. Maka djoega seperti orang jang kerangsokan setan ia sabetin koedanja dengan gentjer, begitoe begitoe poen koedanja Gin Pin, soepaja bisa lekas sampe di tempat jang ditoedjoe, agar bisa kaboeoe toeloengin ajah-bondanja.

Pada soeatoe hari marika baroe sampe di Kwi-tek, marika poenja koeda jang didjalanan telah djadi lelah, hingga seantero badannja itoe binatang penoeh keringet saepama dimandi'in, sedeng keadaannja ada begitoe roepa, kerna sakean hari dan malem tida perna dikasi rompoet dan aer teroetama. Di sitoe terpaksa Goat Yong dan Gin Pin toeroen dari koedanja masing-masing, toentoen itoe doea binatang dengan pelahan-pelahan, soepaja bisa mengaso sedikit.

„Tapi,” kata Goat Yong kamoedian, „kae djagalah ini doea binatang di sini sabentaran, akoe hendak pergi ka roemahnja salah satoe orang tani jang paling deket dari sini, boeat beli sedikit rompoet dan aer.”

Gin Pin mangoetken kepalanja, Goat Yong sigra berlaloe tetapi boeat sia-sia, kerna ternjata pendoeok dari itoe tempat ampir sama sekali pada menjingkir ka laen tempat berhoeboeng dengan terdjatonja afdeeling Holam-hoe ka tangannja pembrontak, sedeng jang masi katinggalan berdiam teroes di sitoe, semoea ada dari kaoem tani jang hidoepnja sanget miskin, hingga djangan poela boeat bisa djoel apa-apa, samentara boeat marika poenja dahar sehari-hari sadja ada amat sengsara, sampe marika pada makanin segala matjem rompoet katjang atawa akar poehoen. Maka itoe, segala pepoehoenan dari doesoer terseboet telah djadi loedes sama sekali.

Dengen terpaksa Goat Yong hampirken poela Gin Pin dengan tangan kosong, pada siapa ia tjeritaken apa jang ia telah tampak.

„Di seblah depan apa tida ada pasar atawa kota ketjil?” tanya Gin Pin kamoedian,

„Abis dalem keada'an begini, kita toch terpaksa moesti datengin djoega itoe pasar sebrapa bisa.”

„Ja, boeat toenggankoe kendati moesti melaloei lagi perdjalan anamp atawa lima-poeloe lie lebih brangkali tida kenapa, tetpi boeat kae poenja koeda, apa masi ada itoe tenaga atawa tida?”

„Apa mae dikata, sebab keada'an ada begini. Maskipoen ia tida koeat, toch ia moesti koeat-koeat ken djoega dirinja.”

Goat Yong tertawa, ia tepok-tepok koedanja, jang dinamai Toh-hoa-soat-lie hong, sambil berkata:

„Djamak toenggankoe, kae haroes djalan lagi sakean lie djaoenja. Nanti di depan sesampenja di soeatoe pasar, kae aken dapet makanan dan mengaso satjoekoepnja.”

Itoe koeda seperti mengarti omongan madjikkannya, ia angkat kadoea koepingnja begitoe tinggi sambil berdehem bebrapa kali, jang mana telah membikin Goat Yong merasa sanget girang. Dengan tjepet si nona tjemplak koedanja itoe, jang lantas pentang ampat kakinja, lari madjoe dengan pesat.

„Liatlah kae poenja kawan!” kata Gin Pin sambil tepok iapoenja koeda, jang sanget lesseh kaliatannja. Tapi ia terpaksa toenggankoe djoega itoe binatang, menjoesoel kawannja.

Tjoema sadja, kendati ambekan dan kemaeanja itoe koeda dari nona Song ada keras, tetapi lantaran tenaga soeda ampir abis, ia tida bisa lari berendeng dengan kawannja, maka belon ada brapa menit lamanja, ia dan penoenggankoe telah katinggalan djaoe dari Goat Yong.

Goat Yong ketahoei itoe, koetika ia berpaling ka belakang, maka ia laloe brentiken iapoenja Soat-lie-hong dan menoenngoe di pinggir djalan. Kirakira semakanan nasi lamanja, baroelah ia liat Gin Pin dan toenggankoe mendatengin dengan pelahan, maka ia djoega laloe djalanken poela koedanja, tetapi tida begitoe pesat seperti tadi. hanja berdjalan dengan ampir berendeng sama kawannja.

Tempo marika djalan poela lima-anem lie djaoenja, pada djalanan perampatan di seblah gepun marika, sakoengoe marika liat lima-anem poeloen koeda, jang penoenggankoe masing-masing ada bertoeboeh tinggi besar dan bengis kaliatannja, bahoea kepalanja rata-rata memake iketan kaen merah dan tangannja menjekel toembak jang gagangnja dari itoe warna djoega, menjegat marika poenja perdjalan dengan antaranja jang roepanja djadi kepala dari itoe rombongan, madjoe ka depan

si nona sambil berkata:

„Ka mana kae orang hendak pergi??”

Goat Yong mengarti jang marika itoe boekan ada orang baik-baek, maka ia lantas tjaboet iapoenja pedang sambil menjaoet:

„Ini ada djalanan oemoem, jang boleh diliwatken oleh siapa djoega, maka apa perloe kae orang pegat kita?”

„Ha ha ha, boedak-boedak jang bisa omong!” itoe kepala ketjoe tertawa besar. „Lekas serahkan kae orang poenja oewang, koeda dan laen-laen sebaginja, baroelah akoe lepaskan kae orang.”

„Boeaja darat, kae bener boeta, tida kenalin kita!” berseroeh Gin Pin dengan soeara keras, menjataken iapoenja kagoesaran. Dengan tjepet si nona terdjang itoe kepala bangsat dari atas koeda jang sebaliknja lantas seroehken kawan-kawannja boeat toeroen tangan.

Si kepala brandal poeter iapoenja toembak Hong-eng-tjhio laksana titiran dengan menggoena ken ilmoe poekoelan Liong-tjoe-hoei-tong, jalah Oeler Liong Bergerak Terbang jang ditangkis oleh Gin Pin dengan tipoe silat Tong-tjoe-pay-Kwan-Im atawa Anak Ketjil menjembah Kwan Im, hingga si brandal poenja poekoelan djadi djato ka tempat kosong. Ia djadi penasaran, ia kirim serangan lagi dengan tipoe „Yan-tjoe-hoan-sin”, jalah „Boeroeng walat balik badan”, lepit sedikit toembaknja, poeter dirinja sambil menendang ka djoeroesan moeloe koedanja iapoenja moesoeh, sedeng toembaknja memakan pada itoe moesoeh.

Gin Pin ketahoei itoe poekoelan ada berbahaya, maka dengan tjepet ia kedoet les koedanja ka seblah kanan, berbareng dengan itoe ia petahkan tipoe silat „Kong-tjiok-kay-pie”, bentangkan kadoea tangannja ka kiri kanan, aken lantas menjabet ka meka moesoehnja, jang lantas ditangkis sebagai mana mostinja, maka begitoe marika teroes berempoer dengan seroeh.

Kawan-kawannja itoe kepala ketjoe tida tinggal diam, marika dengan berbareng madjoe menerdjang, maka Goat Yong dapet „makanan”. Ini nona ladenin marika dengan iapoenja sebatang pedang, jang ia poeter laksana roda kreta. Tapi kendati begitoe, toch Gin Pin djoega kena dikroeboetin, kerna itoe kawan ketjoe ada berdjoembah besar. Tjoema sadja marika itoe tida bisa deketin dirinja itoe doea gadis jang kosen, jang ladenin marika dengan seroeh.

(Aken disamboeng).